

از امروز همزمان با ۲۲ هزار مسابقه کتابخوانی برپا می شود

۵ هزار نمایشگاه کتاب در تهران

شاهنامه با طعم نثر

کاخ بلند سخن مجموعه ای پنج جلدی به قلم عبدالعلی غفوری است که شاهنامه را به نثر روان و آهنگین روایت کرده است. این مجموعه همزمان با هزار و صدمین سال تولد حکیم ابوالقاسم فردوسی از سوی انتشارات انتظار سبز با حمایت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی چاپ و منتشر شده است؛ حمایتی که به پیشنهاد دفتر مطالعات و برنامه ریزی فرهنگی و کتابخوانی صورت گرفته است. عبدالعلی غفوری متولد ۱۳۲۹ اصفهان، دارای مدرک لیسانس در رشته زبان و ادبیات فارسی پس از سال ها تدریس بازنشسته شد و به تالیف آثاری در حوزه ادبیات کلاسیک مشغول شد. نخستین کتاب او «منطق الطیر عطار به نثر» بود که در سال ۷۹ منتشر شد. به دنبال آن دو منظومه مشهور نظامی یعنی «خسرو و شیرین» و «لیلی و مجنون» را به نثر روایت کرده که از سوی انتشارات انتظار سبز منتشر شد. غفوری در پاسخ به این سؤال که روایت شاهنامه به نثر را از چه زمانی شروع کرده است می گوید: از سال ۷۹ داستان های شاهنامه را به نثر می نوشتم و هر دو داستان را در یک کتاب به دست چاپ می سپردم که مجموع این داستان ها در شش جلد مصور چاپ شده است. به دنبال استقبال فراوان از این مجموعه چاپ دوم آن را همراه با تجدید نظر و بازنگری چندی بعد منتشر کردیم. چاپ سوم کتاب را پس از ویرایش و حذف و اضافات بنا به پیشنهاد ناشر در پنج مجلد منتشر کردیم که تحت عنوان «کاخ بلند سخن» به بازار آمد.

۲۷

چله نشینی منتقدان

اکنون که فاصله زیادی از دوران هشت ساله دفاع مقدس گرفته ایم، باید با شیوه های مختلف، مفاهیم و ارزش های دفاع مقدس به مردم به ویژه نسل جوان منتقل شود. ادبیات به دلیل ارتباط مناسبی که با مخاطب می تواند ایجاد کند یکی از بهترین شیوه های انتقال این مفاهیم به شمار می رود. اما موضوعی که در ادبیات دفاع مقدس کمتر مورد توجه قرار گرفته، نقد این آثار جهت بازگو کردن حقایق موجود در کتاب های این حوزه و تشویق جوانان به مطالعه و آشنایی بیشتر با آثار فاخر است. هر ساله جشنواره های مختلفی در حوزه ادبیات دفاع مقدس برگزار می شود، اما شاید تاکنون کتاب های این حوزه کمتر نقد شده باشند. همین امر باعث شده بسیاری از آثار با گذشت زمان و درگیر شدن با مسائل گوناگون جامعه رو به فراموشی رفته و امروز شاهد کمیاب شدن آنها در جامعه باشیم.

۷

با دکتر صادق آئینه وند درباره «ادبیات سیاسی تشیع»

قیام با بیرق واژه ها

نکرده است و همان اندیشه و باورها برای همیشه پابرجاست. وی در تحلیل ادبیات متعهد تصریح می کند: آنچه در کتاب «ادبیات سیاسی تشیع» آمده، ادبیات متعهد به آن معنا نیست و بیشتر ادبیات سیاسی است. ادبیات سیاسی در حقیقت اشعار و سخنرانی هایی است که در حمایت از تشیع مطرح شده است. البته در این کتاب بیشتر به شعر توجه داشتیم. یعنی اشعاری که به مناسبت های سیاسی سروده شده اند و برخاسته از واقعیت سیاسی موجود در هر جامعه است و به آن استناد می کنند. یعنی مجموعه شعور جمعی است که به صورت یک هدف، شعار و بیانیه سیاسی، مثل بیانیه هایی که امروز در جهان معاصر صادر می شوند، مطرح شده و یک واقعه تاریخی را تثبیت کرده اند و نگاه شیعه را نسبت به آن واقعه بیان کرده است. این اشعار در حقیقت بیانگر بعد سیاسی اندیشه و باور شیعه در طول سه قرن اول اسلام است. این مجموعه مجلدات دیگری هم دارد که به تدریج به بازار می آید. اگر خداوند توفیق بدهد سه مجلد دیگر هم خواهد بود که تا قرن حاضر را دربرمی گیرد. ما در حقیقت سه قرن اول اسلام را در یک مجلد آورده ایم و بقیه هم به تدریج منتشر خواهند شد. آینه وند درباره مبنای تقسیم بندی ادبیات سیاسی تشیع به سه بخش می گوید: ما در این کتاب ادبیات سیاسی شیعه را از نیمه اول قرن اول هجری تا پایان قرن سوم بررسی کرده ایم. بخش اول به اشعار نامداران غیر مشهور که به مناسبت های تاریخی شیعه در زمینه وقایع دوران امیرالمومنین علی (ع) و واقعه کربلا شعر سروده اند، اختصاص یافته است. این بخش دارای سه قسمت است. قسمت اول از سال ۳۶ هجری تا سال چهارم هجری را دربرمی گیرد و صرفاً به اشعاری می پردازد که در عصر حضرت علی (ع) سروده شده و غالباً به وقایع جمل، صفین و نهروان اختصاص دارد. قسمت دوم به اشعاری اشاره دارد که به واقعه کربلا در سال ۶۱ هجری اختصاص یافته است و قسمت سوم مربوط به زنان شاعر شیعه است که درباره دوران امیر مومنان حضرت علی (ع) و واقعه عاشورا، شعر سروده اند. بخش دوم کتاب به بررسی زندگی و شعره تن از شاعران برجسته شیعه اختصاص دارد. این ده تن شامل شاعرانی چون کمیت بن زید اسدی، دعبل خزاعی، ابن رومی و... می شود.

۱۰

کتابخانه

شماره ۱۴۰، پیاپی ۷۹۱
شماره ۱۴۰، پیاپی ۷۹۱
شماره ۱۴۰، پیاپی ۷۹۱
شماره ۱۴۰، پیاپی ۷۹۱

ISSN: 1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب

سردبیر: پدram پاک آیین
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۱۰، طبقه چهارم
تلفن: ۶۶۹۶۱۵۱-۴
سازمان آگهی ها: ۲۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: ایرانچاپ

www.ketabehafteh.ir

تجلیل جهانی از شیخ بهایی

نشست خبری «همایش ملی و بین المللی بزرگداشت شخصیت شیخ بهایی با حضور رئیس و قائم مقام کنگره شیخ بهایی برگزار شد. در این نشست، حجت الاسلام در نجف آبادی، رئیس کنگره شیخ بهایی، با تجلیل از مقام این دانشمند، وی را از بزرگان عالم تشیع و گنجینه ای از علوم برشمرد و تصریح کرد: شیخ بهایی حدود ۷۰ سال عمر پربرکت خود را در راه انسجام و عظمت ایران اسلامی گذاشت و خدمات بزرگی به تاریخ و تمدن ایران ارائه کرد. او باعث شد که ما به تاریخ ۴۰۰ سال اخیر خود بیشتر افتخار کنیم و افکار بلند و آثار پربرکتش همچنان با گذشت این سال ها زنده و اثرگذار بوده است. او با اشاره به برگزاری کنگره بزرگداشت شیخ بهایی، افزود: با توجه به شخصیت والای شیخ بهایی...

۳

آغاز مسابقات بین المللی قرآن کریم؛ ۸ مرداد

که به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی قابل دسترس است. این سایت تاکنون دوهزار بازدیدکننده داشته و در میان کشورهای اسلامی نیز از اقبال زیادی برخوردار است. همچنین در کنار مسابقات، یک سری نمایشگاه‌های جانبی از ناشران ذی ربط برقرار است که در آن، نمایشگاه خطوط قرآنی نیز برگزار می‌شود. در بخش هنری این دوره از مسابقات هم بحث قرآن و عترت را داریم که هنرهای تجسمی و نمایشی را دربر می‌گیرد. در بخش مشاوره‌های قرآنی نیز بحث‌های پژوهشی در قرآن بررسی می‌شود که با کمک استادان برجسته انجام می‌شود.

وی همچنین ادامه داد: دارالکتابه قرآن کریم هم راه‌اندازی شده است که مجموعه آثار افراد خوشنویس در بحث شیوه‌های مختلف خطاطی قرآن کریم را دربر می‌گیرد، که در این راستا هم به دنبال توسعه افراد علاقه‌مند به خطاطی قرآن کریم بوده‌ایم. همچنین تصمیم داریم قرآن ۳۰ جزئی با خطوط مختلف قرآنی را به کتابت برسانیم. از سوی دیگر، قرار است سرای قرآن در تهران راه‌اندازی شود که محلی برای خانواده قرآنی و محلی برای حفظ، قرائت، کتابت و کارهای هنری در زمینه قرآن کریم به شمار می‌رود.

بیست و پنجمین دوره مسابقات بین المللی حفظ، قرائت و مقاله‌نویسی قرآن کریم از هشتم تا چهاردهم مردادماه و با حضور رئیس مجلس شورای اسلامی و رئیس جمهور، به ترتیب در مراسم افتتاحیه و اختتامیه، در مشهد مقدس برگزار می‌شود.

در نشست خبری بیست و پنجمین دوره مسابقات بین المللی حفظ، قرائت و مقاله‌نویسی قرآن کریم که یکشنبه گذشته در سازمان اوقاف و امور خیریه برگزار شد، نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه گفت: «مسابقات بین المللی حفظ و قرائت و آشنایی با مفاهیم قرآن کریم که در آستانه بیست و پنجمین دوره آن هستیم، امسال با حرکت جدیدی آغاز می‌شود و آن، برگزاری این دوره از مسابقات در کنار مرقد مطهر ثامن الحجج (ع) در مشهد مقدس است. از اهداف این حرکت که در طول این بیست و پنج دوره، اولین بار شاهد آن هستیم، آشنایی بیشتر با علی بن موسی الرضا (ع) و جایگاه والای این امام به عنوان یکی از فرزندان پیامبر (ص) است، خصوصا که در قرآن کریم بارها بر مودت اهل بیت (ع) تأکید شده است.»

نماینده ولی فقیه همچنین با اشاره به زمان و مکان برگزاری این دوره از مسابقات، گفت: «زمان مسابقات از هشتم تا چهاردهم مردادماه در مشهد مقدس است و افتتاحیه این دوره نیز در تالار قدس حرم مطهر ثامن الحجج (ع) برگزار می‌شود. خود مسابقات قرار است در سالن شبای مرکز صدا و سیما مشهد به مدت یک هفته برگزار شود.»

او ادامه داد: از ویژگی‌های دیگر این مسابقات که سال گذشته، وعده آن را داده بودیم و بحمدالله امسال محقق شد، برگزاری مسابقه بین قاریان بین المللی کشورمان است.»

مصلحی همچنین عنوان کرد: «حرکت دیگر مادر این دوره که باعث می‌شود رایزن‌های فرهنگی جدی‌تر وارد این عرصه شوند و افراد نخبه‌تر و بیشتر شناسایی شوند، این است که شرط سنی در نظر گرفتیم که هم رشته حفظ و هم رشته قرائت - هر چند محدودتر - را دربر می‌گیرد. پس از این که رایزن‌های مافعال شدند، از مجموع ۸۷ دعوت‌نامه فرستاده شده، ۵۸ کشور اعلام آمادگی کردند، که از این تعداد، ۵۴

در فراهم آوردن آثار، باید دو نیاز یا دو جنبه مهم را در کشور مادر نظر گرفت. یکی عبارت است از شناسایی نیاز فعلی کشور و جامعه در بخش‌های مختلف و تامین آن، و دوم کمک به پیشرفت دانش در سطح جهان و آوردن ارمغان‌های نو و هدیه کردن آن به بشریت؛ هر دو با هم باید مورد توجه قرار بگیرد.

اگر ما فقط غرق در نیازها شدیم و محققان و مولفان دانشمند و انسان‌ها و مغزهای کارآمد ما از نوآوری غفلت کردند، عقب خواهیم ماند. البته به بشریت هم لطمه می‌خورد، چون جزئی از بشریت هستیم؛ اما به ما هم لطمه خواهد خورد و پیام ما هم ناگفته خواهد ماند.

بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم پنجمین دوره انتخاب کتاب سال ۱۳۶۶/۱۱/۱۹

دنیای کتاب

روی آنتن شبکه یک سیما

مجموعه ۱۰۰ قسمتی «دنیای کتاب» با هدف آشنایی کودکان و نوجوانان با کتاب و کتابخوانی در هفته کتاب پخش می‌شود. محمد میرکیانی مدیر گروه کودک شبکه اول سیما در این زمینه گفت: «مجموعه ۱۰۰ قسمتی «دنیای کتاب» قرار است در قالب پویانمایی و درباره ادبیات کهن و عامیانه ایران از شبکه یک پخش شود.»

وی افزود: «ساخت این مجموعه طی ماه‌های آتی به اتمام می‌رسد اما تصمیم گرفته‌ایم پخش مجموعه را با احترام به جایگاه فرهنگی کتاب در آبان ماه و همزمان با هفته کتاب شروع کنیم.»

این نویسنده کودک و نوجوان اضافه کرد: «طی این برنامه، فرهاد حسن زاده و سید علی کاشفی خوانساری (از نویسندگان حوزه کودک) به عنوان کارشناس در هر قسمت به معرفی یک کتاب می‌پردازند.» به گفته وی، مجموعه تلویزیونی «دنیای کتاب» نخستین برنامه با موضوع کتاب به شکل مدرن است که با فرمت رایانه‌ای در معرض دید مخاطبان کودک و نوجوان قرار می‌گیرد.

میرکیانی در ادامه خاطر نشان کرد: «این برنامه با هدف ایجاد توجه در کودکان و نوجوانان به کتاب و کتابخوانی ساخته می‌شود. در این برنامه ۵۰ کتاب کودک و ۵۰ کتاب نوجوان معرفی می‌شود. مجموعه ۱۰۰ قسمتی «دنیای کتاب» قرار است هر روز به مدت پنج دقیقه در برنامه کودک و نوجوان شبکه اول سیما پخش شود. محمد میرکیانی طراح، فهیمه کیوان نویسنده و لیدا عبدالمنافیان تهیه‌کننده این برنامه هستند.»

گشایش کتابخانه مرکزی اردبیل در هفته دولت

تاکنون ۸۵ درصد عملیات ساخت کتابخانه مرکزی اردبیل به پایان رسیده است و این کتابخانه همزمان با هفته دولت به بهره‌برداری می‌رسد. اصغر شکیبیا، مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و دبیر انجمن کتابخانه‌های عمومی استان اردبیل با اعلام این خبر گفت: «عملیات ساخت کتابخانه مرکزی از سال ۱۳۷۷ در زمینی به وسعت ۱۰ هزار متر مربع آغاز شد. این کتابخانه با زیربنای ۹ هزار و ۹۳۸ متر مربع در چهار طبقه از فضا و امکانات کافی برای مطالعه و سرویس‌های خدماتی برخوردار است. شکیبیا، اعتبار هزینه شده برای این کتابخانه را ۳۵ میلیارد ریال عنوان کرد و اظهار داشت: «۱۵ درصد عملیات باقیمانده ساخت کتابخانه به تامین تجهیزات داخلی موبوط می‌شود که بیش از سه میلیارد ریال اعتبار می‌خواهد.»

در دو سال گذشته صورت گرفت

خرید ۱۲ هزار کتاب خطی از سوی کتابخانه ملی

دوازده هزار و ۶۷۹ جلد نسخه خطی و چاپ سنگی در طول سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ توسط کتابخانه ملی خریداری شده است.

بر اساس آمار اعلام شده از سوی سازمان اسناد و کتابخانه ملی، در سال‌های یادشده از مجموع ۵۶۹۵ جلد نسخه خطی خریداری شده، ۳۷۹۱ جلد کتاب خطی در سال ۱۳۸۵ و ۱۹۰۴ جلد کتاب خطی در سال ۱۳۸۶ خریداری شده است.

کتابخانه ملی همچنین ۶۹۸۴ جلد کتاب چاپ سنگی در این دو سال از طریق خرید گردآوری کرده است که ۴۶۴۹ جلد از این کتاب‌ها در سال ۸۵ و مابقی نیز در سال ۸۶ خریداری شده است.

در دوره زمانی ذکر شده، ۶۹۰ قطعه مرقعات خطی و ۱۸۶ برگ سند خطی نیز از دیگر منابعی است که توسط سازمان اسناد و کتابخانه ملی خریداری و به گنجینه کتاب‌های خطی و نادر کتابخانه ملی افزوده شده است.

بر اساس این آمار در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶، برای خرید این منابع، ۲۳ میلیارد و ۲۶۳ میلیون و ۷۲۸ هزار ریال توسط سازمان اسناد و کتابخانه ملی هزینه شده است.

در این دو سال همچنین ۳۹۷ نسخه نفیس از قرآن مجید توسط سازمان اسناد و کتابخانه ملی به گنجینه نسخ خطی و نادر کتابخانه ملی افزوده شده که یک نسخه خطی قرآن نفیس متعلق به قرن ششم هجری قمری، از جمله آنهاست.

بنابراین گزارش، نسخه‌های خطی و کم‌نظیری همچون «هفت اورنگ» جامی مذهب و متعلق به قرن ۱۰ هجری قمری، «بستان العارفین» متعلق به قرن ۶ هجری قمری (قدیمی‌ترین نسخه موجود از این اثر)، «دیوان صائب» با حاشیه‌ای به خط خود صائب متعلق به قرن ۱۱ هجری قمری، از جمله نسخ خریداری شده در سال ۱۳۸۵ و کتاب «قانون» ابن سینا متعلق به قرن ۱۰ هجری قمری با جلد تیماج ضربی مکتب صفوی، «صحاح جوهری»، «تفسیر کشف» متعلق به قرن ۶ هجری قمری و «مثنوی معنوی» با ۱۶ صفحه تذهیب مرصع و سرلوح در ابتدای شش دفتر آن نیز از جمله نسخ خطی خریداری شده در سال ۱۳۸۶ است.

شرح قرشی بر قانون ابن سینا» به انضمام شرح قطب شیرازی» متعلق به قرن هشتم هجری قمری و «غایه المراد» متعلق به قرن نهم از جمله قدیمی‌ترین نسخ جمع‌آوری شده است.

همچنین نسخه‌ای نفیس از هفت اورنگ جامی با ارزشی بالغ بر ۳۵۰ میلیون ریال، گران‌ترین نسخه‌ای است که در طی این دو سال خریداری شده است.

داوران گروه‌های سه گانه جایزه جلال مشخص شدند

داوران گروه‌های سه گانه داستان، نقد ادبی و تاریخ‌نویسی و مستندنگاری جایزه جلال آل احمد مشخص شدند.

علی شجاعی صائین، مدیرعامل موسسه خانه کتاب با اعلام این خبر افزود: «۹ داور در رشته‌های سه گانه جایزه جلال آل احمد، کار بررسی و داوری را به عهده خواهند داشت.»

شجاعی صائین همچنین گفت: «آئین‌نامه اجرایی جایزه جلال آل احمد پس از چهار نشست از سوی هیات علمی این جایزه بررسی و تأیید شده است.» وی افزود: «آئین‌نامه باید طبق آئین‌نامه اصلی جایزه جلال که مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی است، مراحل قانونی را طی کرده و به تصویب هیئت مدیره این جایزه برسد.» مراسم جایزه جلال آل احمد دوم آذر ماه همزمان با سالروز تولد وی از سوی خانه کتاب برگزار و به برگزیدگان گروه‌های مختلف جوایزی اهداء می‌شود.

تجلیل جهانی از شیخ بهایی

نشست خبری همایش ملی و بین‌المللی بزرگداشت شخصیت شیخ بهایی با حضور رئیس و قائم مقام کنگره شیخ بهایی برگزار شد. در این نشست، حجت‌الاسلام‌دری نجف‌آبادی، رئیس کنگره شیخ بهایی، با تجلیل از مقام این دانشمند، وی را از بزرگان عالم تشیع و گنجینه‌ای از علوم برشمرد و تصریح کرد: شیخ بهایی حدود ۷۰ سال عمر پربرکت خود را در راه انسجام و عظمت ایران اسلامی گذاشت و خدمات بزرگی به تاریخ و تمدن ایران ارائه کرد. او باعث شد که ما به تاریخ ۴۰۰ سال اخیر خود بیشتر افتخار کنیم و افکار بلند و آثار پربرکتش همچنان با گذشت این سال‌ها زنده و اثرگذار بوده است.

او با اشاره به برگزاری کنگره بزرگداشت شیخ بهایی، افزود: با توجه به شخصیت والای شیخ بهایی، به فکر افتادیم که بزرگداشتی همزمان با چهارصدمین سال ارتحال وی برگزار کنیم؛ از این رو نامه‌ای خدمت مقام معظم رهبری ارسال کردیم که ایشان نیز بسیار ما را مورد تشویق قرار دادند.

رئیس کنگره در ادامه گفت: سال گذشته، اجلاس در اصفهان برگزار شد و امسال هم اوایل آبان ماه، اجلاس در سطح ملی در مشهد مقدس برگزار خواهد شد. همچنین سال آینده در تهران، اجلاس بین‌المللی جهت واکاوی این شخصیت بزرگ و احیای آثار او برگزار خواهد شد.

دری نجف‌آبادی گفت: خوشبختانه تلاش‌های زیادی از جانب بسیاری از افراد برای برگزاری این همایش‌ها صورت گرفته و از مجموعه مسئولان و نهادهایی که می‌توانند در تجلیل و معرفی شیخ بهایی فعالیت‌های صورت دهند، انتظار کمک داریم، تا این کار عظیم اسلامی، ایرانی و ارزشمند، نمودی آبرومند و قوی داشته باشد.

رئیس کنگره شیخ بهایی، تشویق فعالان در زمینه بزرگداشت این شخصیت بزرگ را وظیفه و تکلیف میهنی و مذهبی برشمرد و ابراز امیدواری کرد که رسانه‌ها نیز در این مسیر، وظیفه خود را به خوبی انجام دهند.

از امروز همزمان با ۲۲ هزار مسابقه کتابخوانی برپا می‌شود

۵ هزار نمایشگاه کتاب در تهران

طرح ۵ هزار نمایشگاه و ۲۲ هزار مسابقه کتابخوانی از سوی معاونت توسعه سرمایه‌های فرهنگی اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان تهران از امروز آغاز می‌شود.

حمیدرضا شیخ‌ویسی، معاون توسعه سرمایه‌های فرهنگی اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان تهران در نشست مطبوعاتی معرفی این طرح گفت: مسابقات کتابخوانی با عنوان 'بخوان و نمایشگاه‌های کتاب با عنوان 'طعم دانایی' در تهران و شهرستان‌های تابعه این استان برگزار می‌شوند.

وی افزود: در کل ۳۶ کانون مساجد به عنوان مجری با ارشاد استان همکاری دارند. این طرح با هدف تقویت کانون‌های مساجد در تهران، استفاده از پتانسیل‌های این کانون‌ها و ایجاد یک پایگاه در هر منطقه است.

شیخ‌ویسی ادامه داد: ۵۰ درصد کتاب‌های نمایشگاه‌ها با موضوعات شش‌گانه کتاب و کتابخوانی، نماز و نیایش، ایثار و شهادت، ۳۰ سالگی انقلاب، قرآن و عترت، نوآوری و شکوفایی از ۵۰ ناشر تهیه می‌شود.

به گفته وی، طبق نیازسنجی‌ای که در استان تهران صورت گرفته برنامه‌های ویژه این نمایشگاه‌ها با اولویت‌های شش‌گانه طراحی شده‌اند.

معاون توسعه فرهنگی اداره کل ارشاد تهران همچنین گفت: عناوین کتاب‌های خوب با توجه به برنامه‌های ارشاد در سال ۸۷ انتخاب می‌شوند.

معاون توسعه فرهنگی اداره کل ارشاد تهران اظهار داشت: تهران در کل به سه منطقه شمال، مرکز و جنوب تقسیم شده است. محوریت شمال تهران با اداره ارشاد شمیرانات، محوریت مناطق مرکزی تهران با اداره ارشاد شهید مطهری و محوریت مناطق جنوبی با اداره ارشاد شهرری است.

وی درباره شیوه توزیع کتاب بین این ۵ هزار نمایشگاه کتاب تصریح کرد: مؤسسه فرهنگی تبادل دانش با ۵۰ ناشر ارتباط برقرار کرده تا کتاب‌های آنها

او با اشاره به تلاش برای جمع‌آوری آثار شیخ بهایی، اظهار کرد: نسبت به آثار شیخ، هم مرکز پژوهش‌های آستان قدس رضوی، هم دفتر تبلیغات اسلامی و سایر نهادهای مربوطه زحمت می‌کشند. دبیرخانه کنگره نیز در این زمینه فعالیت کرده و همگی تلاش کرده‌ایم تا کلیه آثار شیخ را جمع‌آوری کنیم. در حال حاضر، هشت لوح فشرده از مجموعه آثار شیخ بهایی جمع‌آوری شده و تلاش برای تهیه دیگر آثار این شخصیت بزرگ ادامه دارد.

قائم‌مقام کنگره شیخ بهایی نیز در این نشست گفت: یونسکو سال آینده را به عنوان سال میراث و نجوم نام‌گذاری کرده و شیخ بهایی را به عنوان شخصیتی جهانی در فهرستی که هر دو سال یک بار اعلام می‌کند، برای تجلیل در فهرست سال آینده قرار داده است.

حجت‌الاسلام سیدطه هاشمی با بیان این مطلب تصریح کرد: دو سال قبل، نامه‌ای تنظیم و پیگیری شد که در آن ابعاد مختلف و جایگاه علمی شیخ بهایی تبیین شده بود؛ بر همین اساس، یونسکو نام این شخصیت بزرگ را در فهرست مربوطه قرار داد. از

سوی دیگر، چون سال آینده به عنوان سال میراث و نجوم نام‌گذاری شده و دو رساله شیخ نیز در رابطه با نجوم است، قاعدتاً مناسبتی جالب و خوب رقم خورده است. وی افزود: سال گذشته در اجلاس اصفهان، جایگاه شیخ بهایی را از نظر دانش او در زمینه فنی، مهندسی و معماری بررسی کردیم، که شخصیت‌های دانشگاهی درگیر این اجلاس بودند. امسال، ابعاد علوم انسانی شیخ در سطحی ملی و سال آینده از همه جهات در سطحی بین‌المللی بررسی خواهد شد. در این زمینه، ارتباطاتی با کشورهای انگلیس، آمریکا و سایر کشورهای اروپایی و آسیایی برقرار شد که برای حضور در این اجلاس، استقبال خوبی صورت گیرد. هاشمی با بیان این که تاکنون حدود ۱۵۰۰ نفر از مفاخر کشور را در سه سطح بین‌المللی، منطقه‌ای و ملی تعریف کرده‌ایم، اظهار کرد: حداقل تلاش‌مان برای ورود این مفاخر بزرگ به کتاب‌های درسی است. علاوه بر این ۲۰۰ نفر را به عنوان شخصیت ملی فهرست کرده‌ایم که احتمالاً ظرف دو هفته آینده، این فهرست به یونسکو و سایر مراکز بین‌المللی فرستاده خواهد شد تا این شخصیت‌های ملی مصادره نشوند.

شماره تازه گزارش جمهور

سی و ششمین شماره از گزارش جمهور ضمیمه فصلنامه تخصصی نامه دولت اسلامی منتشر شد. این نشریه که از سوی مرکز پژوهش و اسناد ریاست جمهوری منتشر

می‌شود موضوع تخصصی خود را در این شماره به جایگاه بخش آب و آبفای وزارت نیرو در دولت نهم؛ با تأکید بر آثار و اقدامات تأمینی در خشکسالی قرار داده است.

در سخن نخست این شماره آمده است: حوزه مدیریت آب و برق کشور که در قالب و ساختار وزارت نیرو متبلور است در ابعاد حاکمیتی و تصدی‌گری عهده‌دار مسئولیت‌های سترگی در چرخه انرژی و فرآیند رشد و پیشرفت کشور است.

با توجه به ساختار جدید این وزارت که در دولت نهم به انجام رسیده، در دو حوزه گفته شده در دو معاونت آب و آبفا و برق و انرژی منسجم و اداره می‌شود.

انتقاد فرزند دکتر معین از شهرداری

فرزند دکتر محمد معین از کاربری فعلی خانه استاد معین انتقاد کرد. زیرا به عقیده او از اهداف اولیه و آگذاری این خانه به شهرداری عدول شده است.

مهدخت معین در مراسم بزرگداشت دکتر معین که در منزل استاد برگزار شد، با انتقاد از این که شهرداری منطقه ۱۴ از اهداف اولیه و آگذاری خانه معین به این شهرداری عدول کرده است، گفت: سال ۸۰ قرار شد خانه‌های امیرجاهد و دکتر معین در اختیار شهرداری قرار گیرند، که قرار گرفتند تا موزه‌های دکتر معین و امیرجاهد درست شوند؛ اما شهرداری در ابتدای کار، بدون نامی بر سر در خانه، آنها را افتتاح کرد و بدون توجه به اهداف و آگذاری، آنها را در اهدافی دیگر مورد استفاده قرار داد.

او در ادامه افزود: من از شهردار منطقه ۱۴، مهندس حسینی و شهردار تهران، قالیباف - که در جریان کارهای ساختمان هستند - تقاضا می‌کنم که همگام با اهداف اولیه ساختمان‌ها عمل شود و مانند موزه ویکتور هوگو در فرانسه و شهریار در تبریز تبدیل شوند، تا مورد بازدید علاقه‌مندان قرار گیرند.

آغاز داوری کتاب سال حوزه مرداد ماه

به گفته مسئول دبیرخانه همایش کتاب سال حوزه مرحله نخست داوری کتاب‌های رسیده به همایش کتاب سال حوزه اوایل مردادماه سال جاری آغاز می‌شود.

علی رضازهیبری در این باره گفت: این مرحله از داوری همایش کتاب سال حوزه حدود دو هفته به طول می‌انجامد و پس از آن مرحله تخصصی داوری آغاز خواهد شد.

وی با اشاره به تعداد آثار رسیده به دبیرخانه این همایش اظهار داشت: تا کنون حدود هزار عنوان کتاب و پایان‌نامه در ۱۳ رشته مختلف به دبیرخانه همایش کتاب سال حوزه رسیده‌اند.

زهیری در قسمت دیگری از سخنان خود در ارتباط با جلسات نقد کتاب این همایش اضافه کرد: جلسات نقد کتاب همایش کتاب سال حوزه در فصل پاییز و زمستان برگزار خواهد شد و طی آن بسته به بودجه اختصاص یافته، ۷ تا ۱۲ عنوان کتاب نقد خواهد شد.

حمایت وزارت ارشاد از انتشار ناسخ التواریخ

پرداخت و این اثر در ادامه جلد های گذشته منتشر شده است.
مدیر انتشارات اساطیر درباره تفاوت این اثر با مجلدات گذشته ناسخ التواریخ تصریح کرد: «شش جلد زندگانی امام علی (ع)، که به دوره خلافت تا شهادت ایشان می پردازد، بر اساس نسخ خطی و با منابع هم عصر سنجیده شد و اشکالاتی که در چاپ های سنگی و حروفی گذشته داشت، در این نسخه برطرف و اصلاح شد. علاوه بر این، حواشی نیز بر اثر افزوده شده و اثر با صفحه آرایی جدیدی انشار یافت است.»

گفت: «تا به حال چندین چاپ سنگی از روی این اثر داشتیم و بعد از آن در دهه های گذشته با توجه به چاپ های سنگی، چندین چاپ حروفی از ناسخ التواریخ ارائه شد و توجه انتشارات اساطیر نیز با توجه به نوع فعالیتش در زمینه انتشار کتاب های مرجع به این اثر معطوف شد؛ چرا که اثر مذکور از منابع اسلام شناسی و ایران شناسی به حساب می آید.
جرزیه دار افزود: «چند سال پیش ناسخ التواریخ (بخش مربوط به زندگی پیامبر (ص)) در پنج جلد منتشر شد و مجلدات بعدی به زندگی صحابه

معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در راستای حمایت از نشر کتاب های ارزشمند، از انتشار کتاب «ناسخ التواریخ» که در شش جلد و به اهتمام جمشید کیانفر از سوی نشر اساطیر منتشر شده، حمایت کرد.

این کار با پیشنهاد دفتر مطالعات و برنامه ریزی فرهنگی و کتابخوانی و حمایت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صورت گرفته است.

عبدالکریم جرزیه دار مدیرمسئول انتشارات اساطیر درباره حمایت از این اثر به خبرنگار کتاب هفته گفت: «این کتاب یک اثر مرجع محسوب می شود که مورخ الدوله سپهر در زمان ناصرالدین شاه آغاز به نگارش آن به عنوان یک تاریخ عمومی جهان کرد.» مدیرمسئول انتشارات اساطیر افزود: «این اثر از هبوط آدم (ع) شروع می شود به زندگی حضرت محمد (ص)، امام علی (ع)، حضرت فاطمه (س)، امام حسن (ع) و امام حسین (ع) پرداخته است که بعد از فوت مورخ الدوله سپهر، به دستور ناصرالدین شاه پسرش نگارش این کتاب را به همین ترتیب ادامه داده است.»

جرزیه دار ادامه داد: «ناسخ التواریخ از زمان انتشار جزو کتاب های کلاسیک و مرجع محسوب می شد چرا که ما تا زمان نگارش این کتاب تاریخ عمومی اسلام و ائمه معصومین (ع) را به این تفصیل نداشتیم و این نخستین باری بود که کاری بدین جامعیت در حیطه تاریخ نگاری اسلام تا آن مقطع صورت می گرفت.» عبدالکریم جرزیه دار

سلیمی نمین در واکنش به اعطای جایزه به سلمان رشدی مرتد:

اهالی قلم در برابر اقدام «بوکر» سکوت نکنند

عباس سلیمی نمین، محقق و روزنامه نگار از تمام اقشار جامعه از جمله رسانه ها، سیاستمداران و اصحاب قلم خواست در مقابل تحریکات ضداسلامی غرب واکنش نشان دهند. به اعتقاد وی اهدای القاب و جایزه ها به سلمان رشدی، نویسنده مرتد آیات شیطانی برای تحقیر ملت ما صورت می گیرد.

عباس سلیمی نمین، محقق تاریخ و روزنامه نگار اقدام اخیر برگزار کنندگان جایزه ادبی بوکر در اهدای جایزه بهترین بوکر به سلمان رشدی (نویسنده مرتد هندی) را واکنشی برای تحقیر ملت های مسلمان دانست. وی در این باره به خبرنگاری کتاب ایران (ایبنا) گفت: «این حرکت موید و اثبات کننده برداشت درست حضرت امام خمینی (ره) از ماجرای سلمان رشدی است. امام (ره) به درستی معتقد بودند این نویسنده، ابزاری است در دست دشمنان اسلام تا از طریق او فرهنگ و باورهای ما را به سخره بگیرند. در آن زمان عده ای از روشنفکران به امام (ره) انتقاد می کردند که دموکراسی را باور ندارند.»

سلیمی نمین ادامه داد: «سلمان رشدی یکی از پروژه های غرب برای تحقیر مسلمانان بود که امام با درایت و هوشیاری این تحقیر را به سوی خودشان بازگرداندند. اینکه رشدی سالیان دراز را به زندگی زیرزمینی و مخفیانه گذرانده، بزرگ ترین تحقیر برای غرب است. مطمئن باشید آنها تمام تلاش خود را می کنند تا این حقارت را پنهان کنند و پاسخ دهند. اقدامات اخیرشان نیز در همین راستاست.»

این پژوهشگر از همه مسلمانان و ایرانیان خواست تا در مقابل توطئه های اینچینی غرب واکنش نشان دهند. به اعتقاد وی سیاستمداران، رسانه ها و اصحاب کتاب و قلم نباید در مقابل این رفتار تحقیرگرانه سکوت اختیار کنند. وی غرب را نژادپرست دانست و در این مورد توضیح داد: «همه اندیشه های نژاد پرستی از جمله آپارتایدیسم، نازیسم و صهیونیسم از دل غرب روییده اند. غربی ها به شدت نژاد پرستند و به رغم ادعای باطل انسان دوستانه، تمام تلاش خود را برای تحقیر سایر نژادها، باورها و فرهنگ ها، به کار می بندند. واکنش ما در مقابل این رفتار غرب نباید خنثی باشد، بلکه شایسته است همان گونه که حضرت امام (ره) رفتار کردند، این تحقیر را به خودشان برگردانیم.» برگزار کنندگان جایزه ادبی بوکر پنجشنبه گذشته به مناسبت چهلمین سال راه اندازی این جایزه، جایزه بوکر (از میان برندگان سابق این جایزه) را به سلمان رشدی مرتد اهدا کردند.

همکاری ایران در تألیف کتاب های درسی افغانستان

ایران به منظور مشارکت در تألیف کتاب های درسی جمهوری افغانستان دوره های ویژه ای را برای مولفان کتاب های درسی آغاز کرده است. بهرام محمدیان، رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی درسی در مراسم گشایش دوره آموزشی مولفان کتاب های درسی افغانستان با اشاره به ضرورت سهیم بودن ایران در ساخت مجدد افغانستان گفت: «امیدواریم که هر چه سریعتر تمامی دانش آموزان لازم التعليم به مدرسه بروند.» محمدیان توسعه کشورهای اسلامی را در گروه پیشرفت علم و دانش دانست و افزود: «این توسعه نیازمند تربیت افراد با سواد و اهل تفکر و تعمق است.» وی هدف از برگزاری این همایش تبادل تجربیات ایران و افغانستان برای تألیف کتاب های درسی عنوان و خاطر نشان کرد: «ما در افغانستان مرکز تربیت معلم نیز راه اندازی کرده ایم و امیدواریم که با این اقدامات افق های روشنی در جوامع اسلامی باز شود.»

در ادامه این مراسم محمود امانی تهرانی، مدیر پروژه افغانستان آموزش و پرورش با اشاره به شرکت ۶۴ مولف کتاب درسی در این همایش گفت: «این مولفان از سوی وزارت معارف اسلامی افغانستان که وظیفه تألیف کتاب درسی را بر عهده دارند به ایران آمده اند.»

امانی تهرانی از تألیف ۸۴ عنوان کتاب در پایان این کارگاه آموزشی خبر داد و گفت: «نیمی از این کتاب ها درسی و نیمی دیگر نیز راهنمای دبیر این کتاب ها خواهد بود.»

وی همچنین به همکاری ۵۲ کارشناس تألیف کتاب درسی ایرانی با مولفان افغانی اشاره کرد و گفت: «این کارگاه دو ماه به طول می انجامد و در شش حوزه تخصصی زبان، علوم اجتماعی، تربیت بدنی، ریاضیات، هنر و علوم پایه خواهد بود.» عبدالنسی واحدی، مشاور وزیر معارف افغانستان نیز از ارسال چندین هزار کتاب آموزشی و علمی به افغانستان خبر داد و گفت: «ایران علاوه بر این، دوره آموزشی برای مولفان کتاب های درسی انگلیسی افغانستان را نیز برگزار کرده بود.» واحدی بر ضرورت رعایت مسائل دینی و فرهنگی در کتاب های درسی افغانی ها تأکید کرد و گفت: «ما مطمئن هستیم که کارشناسان ایرانی برای تحقق این امر با ما همکاری می کنند.»

افتتاح اتاق زبان فارسی در بلاروس

نخستین اتاق ایران شناسی و زبان فارسی در دانشگاه دولتی زبان های خارجی بلاروس (اینباژ) افتتاح شد. مسئول فرهنگی کشورمان در بلاروس در این باره گفت: «این اتاق به همت سفارت ایران در مینسک افتتاح شده و تا ماه سپتامبر که شروع سال تحصیلی در دانشگاه های بلاروس است، یک استاد ایرانی برای تدریس ایران شناسی و زبان فارسی به این کشور اعزام خواهد شد.»

همچنین رئیس دانشکده زبان های خارجی بلاروس با ابراز خرسندی از افتتاح این اتاق، گفت: «دانشگاه ما دارای ۴۰ دپارتمان است و ۱۶ زبان را آموزش می دهد و من مطمئنم زبان فارسی جایگاه خود را در این دانشگاه پیدا خواهد کرد.» او افزود: «برای ما جشن بسیار بزرگی است که امروز مرکز فرهنگ و زبان فارسی در این جا افتتاح شد و از شما می خواهیم که جزوات و کتاب های مورد نیاز به زبان فارسی را در اختیار ما قرار دهید.» رئیس دانشکده زبان های خارجی بلاروس خاطر نشان کرد: «هنوز برای من یک رویاست که از اول سپتامبر، دانشجویان بلاروسی می توانند با آمدن به این اتاق به طور زنده، برنامه های تلویزیونی ایران را تماشا کنند و با فرهنگ ایران و مردم ایرانی آشنا شوند.»

مدیر عامل مؤسسه نمایشگاه های فرهنگی:

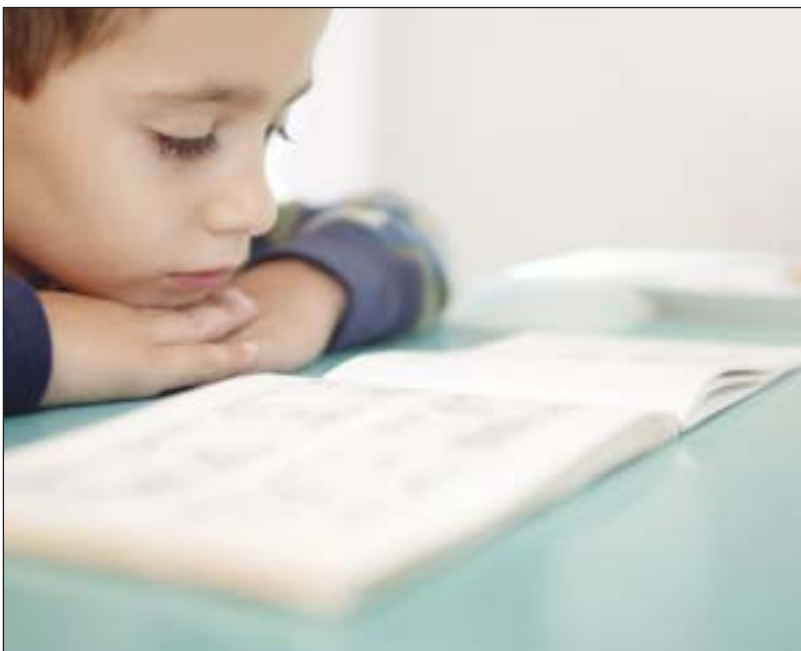
نمایشگاه های استانی بین المللی می شوند

به گفته مدیر عامل مؤسسه نمایشگاه های فرهنگی این مؤسسه در حال بررسی ظرفیت و توانمندی های نمایشگاه های استانی برای تبدیل شدن به نمایشگاه های بین المللی است.

احسان الله حجتی، در این باره گفت: «میزان استقبال از نمایشگاه ها ملاک ما برای بین المللی شدن آنهاست. به عنوان نمونه نمایشگاه کتاب اردبیل یکی از گزینه هایی است که پس از تثبیت تاریخ برگزاری آن، از کشورهای آسیای میانه برای حضور در آن دعوت می شود.» وی اظهار داشت: «در تلاش هستیم تا یارانه هایی را که در اختیار بازدیدکنندگان و خریداران کتاب خارجی در نمایشگاه کتاب تهران قرار می گیرد، در نمایشگاه های بین المللی استانی ارائه دهیم. البته این امر نیازمند ساز و کار قانونی است که امیدواریم با هماهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بتوانیم آن را انجام دهیم.»

حجتی همچنین از نمایشگاه های تبریز و شیراز به عنوان نمایشگاه های بین المللی یاد کرد و گفت: «این نمایشگاه ها اکنون به صورت بین المللی برگزار می شوند ولی فروششان بدون یارانه است و ما علاقه مندیم که در آنجا هم بتوانیم یارانه ارزی به کتاب اختصاص دهیم.» مدیر عامل مؤسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران از دیگر برنامه های آینده این مؤسسه برای نمایشگاه های استان به اجرای برنامه های متنوع جنبی اشاره و تصریح کرد: «بنا داریم در اجرای برنامه های جنبی از برنامه ها و نظرات سایر سازمان ها و نهادهای استانی نیز بهره بگیریم و علاوه بر برنامه های گذشته، جلسات نقد کتاب، برگزاری نشست های تخصصی مرتبط با کتاب و ... با هدف بروز توانمندی های فرهنگی استان، استفاده کنیم.» به گفته حجتی تا پایان شهریورماه و پیش از فرارسیدن ماه مبارک رمضان، در استان های چهارمحال و بختیاری، گیلان، کردستان، مازندران و آذربایجان نمایشگاه های کتاب استانی برگزار می شود.

آموزش کتابخوانی به کودکان

دویست و یازدهمین نشست کتاب ماه کودک و نوجوان با عنوان "تأثیر کتب ترویج کتابخوانی در میزان مطالعه کودکان و نوجوانان همراه نقد و بررسی کتاب های روانشناسی خواندن" و رویکردهای ترویج کتابخوانی سه شنبه گذشته در سرای اهل قلم خانه کتاب برگزار شد.

در این نشست که با حضور دکتر کمال پولادی نویسنده کتاب رویکردهای ترویج کتابخوانی و شهرام اقبال زاده از کارشناسان حوزه کتاب کودک و نوجوان در محل نشست های سرای اهل قلم برگزار شد، ضمن بررسی علل کمبود انتشار چنین کتاب هایی بر لزوم وجود یک برنامه راهبردی برای ترویج کتابخوانی در کشور تاکید شد.

در ابتدای جلسه، پولادی با بیان این مطلب که بخشی از مسیر آشنا کردن کودک با کتاب آگاهی نسبت به روانشناسی رشد است افزود: کتابداران باید علاوه بر مهارت های فنی با کتاب های حوزه کودک نیز آشنا باشد و وجهه گوناگون کتاب را از لحاظ ساختاری، مضمونی و هنری بشناسد.

وی در ادامه گفت: در این کتاب سعی کردم تا تک تک عناصر داستان را معرفی کنم و ویژگی های این عناصر را برای گروه سنی کودک و نوجوان تعریف کنم. این جامعه شناس و نویسنده آثار کودک و نوجوان تصریح کرد: کلیت جامعه و دولت باید مانند سایر وجوه زندگی مسئله ترویج کتابخوانی را با نظم و دقت پیش ببرد. مثل برنامه هایی چون توسعه اقتصادی، سیاسی و فرهنگی که برای آن راهبرد های بلند مدت و سراسری در نظر گرفته می شود. پولادی در ادامه انتشار کتاب هایی با کیفیت مناسب را از دیگر عوامل ترویج کتابخوانی دانست و گفت: شبکه های کتابخانه های کشور باید به شکل گسترده تر

کتاب را در اختیار کودک قرار دهند. البته در این بین نباید نقش مدارس را فراموش کرد که با وجود کتاب ها و کتابدارهای خوب می توانند در رشد کتابخوانی موثر باشند. در ادامه این جلسه شهرام اقبال زاده از کارشناسان کتاب کودک و نوجوان با انتقاد از حاکمیت ادبیات ذهنی و شفاهی و گستره تسلط رادیو تلویزیون انسجام و پیشرفت کتابخوانی را در گرو حمایت همه جانبه دانست. وی کتاب را یک تولید فرهنگی عنوان کرد و افزود: این محصول فرهنگی نیاز به این دارد که نیاز های

اقتصادی و سیاسی آن را تعریف کنند. ماهیچ راهبردی جدی در طول سالیان گذشته برای ترویج کتابخوانی نداشتیم. این کارشناس ادامه داد: کتاب هایی در این سبک باید از سوی نهادهایی چون آموزش و پرورش حمایت شوند. در ترویج کتابخوانی باید به سیاست های کلان و راهبردی توجه شود و کار نیز باید به نیروی متخصص واگذار شود. به نظر من تا زمانی که در این حوزه بحث کارشناسی نشود و راهبردهای مشخصی تدوین نشود، ترویج کتابخوانی انجام نمی شود. از سوی دیگر ما نیاز به کتابدار خلاق و آگاه داریم.

سید حسینی

و زیبایی شناسی تئاتر

رضا سید حسینی کتاب "زیبایی شناسی تئاتر" را ترجمه می کند. این مترجم پیشکسوت در این باره گفت: چند کار نیمه تمام دارم که انجام آن ها را به عنوان وظیفه اساسی خود می دانم، که اگر آن ها به انجام برسد، وظیفه خود را در این دنیا انجام داده ام. نویسنده کتاب "مکاتب ادبی" در ادامه از اتمام دایرةالمعارف اسلامی، مجموعه مقالات و ترجمه کتاب "زیبایی شناسی تئاتر" به عنوان بزرگترین دغدغه های فعلی اش یاد کرد و گفت: در حال حاضر، دل مشغولی اصلی من، ترجمه "زیبایی شناسی تئاتر" است که آن را همپایه "مکاتب ادبی" می دانم. او درباره این کتاب گفت: "زیبایی شناسی تئاتر" دربرگیرنده تمام آثار و مقالات مهم و ارزشمند در زمینه تئاتر از افلاطون تاکنون است که به همت چهار استاد برجسته تئاتر گردآوری شده و جای آن در فضای هنری ایران خالی است.

زندگی امام حسن عسکری (ع)

به قلم بایرامی

محمد رضا بایرامی کتابی با عنوان "از پس ابر..." را درباره زندگی امام یازدهم شیعیان مکتوب کرد. به گزارش خبرنگار مهر، محمد رضا بایرامی در این کتاب فرازهایی از زندگی امام حسن عسکری (ع) را به رشته تحریر درآورده است. این کتاب یکی از مجلدات مجموعه ۱۴ جلدی "زندگی و شرح حال ۱۴ معصوم (ع)" است که توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان منتشر خواهد شد. حمیدرضا شاه آبادی دبیری مجموعه را برعهده دارد و محمد رضا شمس، شهرام شفیعی، مصطفی خرامان، سوسن طاقدیس، زهرا زاریان، داود امیریان و... از نویسندگان این مجموعه اند.

انتشار جلد نخست دائرةالمعارف بزرگ اسلامی به انگلیسی

نخستین جلد دائرةالمعارف تخصصی، که در اصل نسخه انگلیسی دائرةالمعارف بزرگ اسلامی است، در هلند منتشر شد. ترجمه انگلیسی دائرةالمعارف بزرگ اسلامی در ماه جولای سال ۲۰۰۸ میلادی توسط انتشارات بریل در شهر دانشگاهی لیدن هلند منتشر شد.

این جلد مشتمل بر حدود ۲۱۵ مقاله است که در هزار صفحه دو ستونی به ضمیمه مقدمه، نمایه ها و فهرست های مربوط تنظیم شده اند. سر ویراستار نسخه انگلیسی، شرق شناس شهیر پروفیسور ویلفرد مادلونگ است و پژوهشگرانی چون کلیفورد بازورث، هرمان لندلت، فرهاد دفتری، سید صادق سجادی، احمد پاکتچی، رضا شاه کاظمی و نیز گروهی دیگر از ویراستاران، مترجمان و پژوهشگران وی را در انجام این امر یاری می کنند.

تدریس کتاب جدید ریاضی در فضای دیجیتال

ریاضی (۱) توسط یکی از دبیران منطقه هشت شهر تهران در دفتر برنامه ریزی و تالیف کتب درسی انجام شد، خاطر نشان کرد: هدف از این شیوه آشنایی دبیران با نگاه های جدید آموزشی و نوعی آموزش پنهان ضمن خدمت است. وی افزود: همچنین محتوای این تدریس از پایان هفته جاری از طریق وب سایت گروه ریاضی به نشانی <http://math-dept.talif.sch.ir> در اختیار علاقه مندان قرار خواهد گرفت.

شیوه تدریس کتاب جدید التالیف ریاضی اول دبیرستان برای راهنمایی و مراجعه دبیران مربوطه، آخر هفته جاری روی سایت آموزش و پرورش قرار می گیرد. وحید عالمیان، کارشناس مسوول گروه درسی ریاضی دفتر برنامه ریزی و تالیف کتب درسی با اعلام این مطلب گفت: از ابتدای هفته جاری تدریس آزمایشی درس کتاب جدید التالیف ریاضی آغاز شده است. عالمیان با بیان اینکه تدریس نمونه اولین درس کتاب جدید التالیف

با اعلام آمادگی شرکت نفت برای تأمین بودجه

مسجد سلیمان صاحب کتابخانه مرکزی می شود

شرکت بهره برداری نفت و گاز مسجد سلیمان آمادگی خود را برای تأمین بودجه ساخت کتابخانه مرکزی این شهرستان اعلام کرد. فاطمه دیناروند، مدیر کتابخانه های شهرستان شوش خوزستان، با اعلام این خبر خاطر نشان کرد: در آخرین جلسه انجمن کتابخانه های عمومی مسجد سلیمان، به تصویب رسید زمین متعلق به اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان که از سوی فرمانداری در اختیار نیروی انتظامی مسجد سلیمان قرار گرفته، به ساخت کتابخانه مرکزی اختصاص یابد.

وی همچنین خبر داد: اکنون کتابخانه عمومی ارشاد با زیربنای ۲۱۰۰ متر مربع و ۱۱۶۸ عضو فعال، کتابخانه مرکزی شهرستان محسوب می شود. به تازگی شرکت بهره برداری نفت و گاز مسجد سلیمان با اعتباری بالغ بر ۹ میلیارد ریال، تخریب و بازسازی ساختمان فرسوده این کتابخانه ۳۷ ساله را برعهده گرفته است. دیناروند، با اشاره به اینکه در شهرستان مسجد سلیمان سه کتابخانه شهری با نام های "ارشاد"، "آراب افسر" و "میرزای بختیاری" در مرکز شهرستان واقع شده اند و یک باب به نام "فردوسی" در بخش قله خواجه است، ادامه داد: زیربنای کلی کتابخانه های شهرستان چهار هزار و ۳۵۰ متر مربع است.

خانه کتاب منتشر کرد

خیابان انقلاب بین فلسطین و سبای جنوبی شماره ۱۱۷۸

مرکز نشر انستیتوایران

ناشر کتابهای

مدیریت - فناوری اطلاعات و ارتباطات ICT

www.isiran-net.ir

۲۲۲۵۴۰۷۸ - ۲۲۲۲۸۰۶۸

نگاهی به وضعیت عرضه و فروش کتاب در کیوسک های مطبوعات

کتاب در میهمانی تیرها

هیچ وقت اتفاق افتاده است که در دکه روزنامه فروشی، میان آن همه روزنامه و مجله - و صد البته سیگار، آدامس، بیسکویت، کمپوت، نوشابه، آب معدنی و دستمال جیبی! - کتاب خوبی توجّهتان را جلب کرده باشد؟ بعید به نظر می رسد که پاسخ کسی به این سوال مثبت نباشد! درست است که شاید عرضه کتاب های خوب و وظیفه دکه های روزنامه فروشی نباشد، اما اهمیت این مساله که عرضه کتاب های غیر مفید و بازاری می تواند بر سلیقه مخاطبانی که به بهانه خرید روزنامه شاید کتابی هم برای فرزندانشان بخرند، اثر منفی بگذارد، بر کسی پوشیده نیست.

از چند ناشر و مدیر عامل یک شرکت پخش، درباره فایده ها و آفت های عرضه این نوع کتاب ها و راه های عرضه کتاب های مفید در دکه ها، سوالاتی پرسیده ایم. کنار دکه روزنامه فروشی در خیابان شهید کلاهدوز، روی قفسه ای چند کتاب کارتونی گذاشته اند که از نقاشی های کپی کاری شده آنها می شود فهمید نباید موضوع قابل ملاحظه ای داشته باشند. پسر جوانی که لهجه غریبی دارد، داخل دکه نشسته و سیگار می کشد. وقتی از او درباره فروش کتاب ها می پرسیم، می گوید: بعضی از آنها خریدار دارد، اما بقیه خیلی وقت است اینجا مانده.

او درباره چگونگی رسیدن کتاب ها به دکه می گوید: شرکتی که روزنامه [..] را پخش می کند، این کتاب ها را هم برای ما می آورد.

در قفسه کنار دکه بعدی در خیابان پاسداران، کتاب هایی مثل «موش موشی و خرگوشی»، «سیندرلا»، «حسنی رنگ می کند»، «نخودی»، «گره بلا» و پیشی ناقلا» و... جلب توجه می کند. پسری که داخل این دکه ایستاده، به کل منکر این می شود که کسی کتاب ها را به دکه آورده است. انگار کتاب های کارتونی خودشان راه افتاده اند و به دکه آمده اند!

گفته می شود که این کتاب ها، با ۴۰ تا ۵۰ درصد تخفیف به دکه های روزنامه فروشی فرستاده می شود و کار پخش این کتاب ها توسط عاملان پخش مطبوعات انجام می شود.

اما آیا می توان بدون در نظر گرفتن بازاری بودن این کتاب ها، فایده ای را برای حضور آنها در دکه ها قائل شد؟

منصور جام شیر مدیر انتشارات نگارینه که یکی از ناشران کودک و نوجوان است، در این باره می گوید: دکه های مطبوعات اگر فقط محصولات فرهنگی ارائه کنند، بهترین جایگاه برای رساندن کتاب به دست عامه مردم هستند. اما متأسفانه این کار در برخی موارد جنبه تجاری صرف پیدا کرده است. بنابراین می توان گفت که هیچ کتاب خوبی در این دکه ها ارائه نمی شود و دکه های روزنامه فروشی عملاً به محلی برای عرضه آدامس، سیگار، دستمال کاغذی و بسیاری از محصولات دیگر تبدیل شده اند که هیچ تناسبی با مطبوعات ندارد.

او می گوید: با تخفیف های ۴۰ یا ۵۰ درصدی که کتاب های ضعیف دارد، مسلم است که موزعان مطبوعات، کتاب های خوب را پخش نکنند. در چنین فضایی، در این دکه ها تنها می توان کتاب های دست چنندم و کپی برداری شده از کارتون های خارجی را پیدا کرد و جایگاه مناسبی برای عرضه کتاب های خوب و جدی وجود ندارد. اگر کسی به دنبال کتاب هایی در عرضه هایی مثل فلسفه، تاریخ، علوم سیاسی و حتی ادبیات بگردد، می داند که نباید به دکه های روزنامه فروشی مراجعه کند.

اسدالله شعبانی مدیر نشر توکا نیز می گوید: اگر

و موضوع است. اگر سایز کتاب رحلی یا وزیری باشد، با سرعت بیشتری به فروش می رسد. در کنار این مساله، سوژه و موضوع هم اهمیت دارد. سوژه های عامه پسند، بیشترین تقاضا را در دکه های روزنامه فروشی دارد. در کنار این کتاب ها، کتاب های تصویری کودکان و کتاب هایی که تاریخ مصرف دارند - نظیر مجلاتی که به صورت کتاب عرضه می شوند - بیشترین شانس حضور را در دکه های روزنامه فروشی دارند.

او به عنوان مثال از کتاب «۴۴ روز تاریخ سپولیس» که به فروش خوبی در دکه های روزنامه فروشی دست پیدا کرده است نام می برد و درباره کتاب های تصویری کودکان که در این دکه ها عرضه می شود می گوید: به دلیل اینکه در این کتاب ها از رنگ های تند و تصویر استفاده می شود، توجه بچه ها را جلب می کند و مادران خود را به کنار دکه ها می کشند. بنابراین فروش این کتاب ها عموماً تصادفی است و با توجه به تخفیف های ۵۰ درصدی، دکه داران هم به فروش این کتاب ها ترغیب می شوند.

ناشران و دکه های روزنامه فروشی

چرا ناشران جدی به فروش کتاب های خود در روزنامه فروشی ها فکر نمی کنند؟ مدیر انتشارات نگارینه می گوید: کتاب های عرضه شده در دکه ها، با تخفیف بیش از ۴۰ یا ۵۰ درصد به دکه داران ارائه می شود. مسلم است که من ناشر که هزینه های زیادی را برای چاپ هر کتاب متحمل می شوم، پس نمی توانم کتاب های خود را با این تخفیف ها ارائه کنم. از طرف دیگر معتقدم که مخاطب کتاب های خوب، برای تهیه کتاب به جای دکه روزنامه فروشی به فروشگاه های زنجیره ای کتاب مراجعه می کند.

مدیر نشر توکا نیز می گوید: این کار به نظر غیرممکن می آید. بیشتر ناشران در بازگشت سرمایه مشکلاتی دارند و از دادن تخفیف های بالا به موزعان مطبوعات و دکه داران عاجزند.

مدیر انتشارات فرهنگ گستر هم معتقد است که اتخاذ این شیوه برای ناشران کتاب های خوب، عاقلانه نیست چون تخفیف های بالا، بازگشت

در دکه های روزنامه فروشی محل مناسبی برای عرضه کتاب وجود داشته باشد، در نفس خود اتفاق بدی نیست. به این دلیل که سازوکار توزیع کتاب در کشور ما خوب نیست، می توان از پتانسیل و گستردگی این دکه ها برای عرضه کتاب استفاده کرد. اما مساله این است که در این دکه ها عموماً در کنار مجلات، روزنامه ها و تقلاط، کتاب های عامه پسند عرضه می شود که کمتر ارزش مطالعه جدی را دارد.

محسن مهرآبادی مدیر انتشارات فرهنگ گستر که ناشر کتاب های ادبیات و کودک و نوجوان است نیز درباره این کتاب ها می گوید: این کتاب ها علاوه بر ضعیف بودن، تاریخ مصرف هم دارند و فقط به درد عرضه در دکه ها می خورند. بیشتر این کتاب ها را یا کتاب های کم حجم کامپیوتری تشکیل می دهد یا کتاب های کارتونی ناشران گمنام که با تخفیف بالا به دکه ها فرستاده می شوند.

او می گوید: صرف نظر از اینکه در دکه ها، علاوه بر مطبوعات، محصولات غیر فرهنگی هم ارائه می شود، به دلیل اینکه قاطبه فرهنگی کشور اهل مطالعه روزنامه و مجله هستند، می توان از دکه ها برای عرضه کتاب های خوب استفاده کرد. اما متأسفانه شیوه درستی اتخاذ نشده و فقط کتاب های ضعیف عرضه می شود.

محمود برغمندی مدیر عامل شرکت چاپار بامداد که از شرکت های پخش مطبوعات است، درباره مکانیسم عرضه کتاب در دکه ها می گوید: مهم ترین فاکتورها در عرضه کتاب به کیوسک ها، اندازه کتاب

کتاب های عرضه شده در دکه های روزنامه فروشی با تخفیف بیش از ۴۰ یا ۵۰ درصد به دکه داران ارائه می شود، هزینه ای که از عهده هر ناشری بر نمی آید

سرمایه را با مشکل مواجه می کند. اما مدیر عامل شرکت چاپار بامداد می گوید: اگر ناشران کتاب های خوب، بتوانند کتاب های خود را با تخفیف بیشتری به موزعان مطبوعات ارائه کنند، می توانند بر کیفیت کتاب های عرضه شده در دکه ها تأثیرگذار باشند. به عقیده من می توان از تجربه کشورهای خارجی در این زمینه استفاده کرد. ناشران می توانند به جای کاغذ تحریر خارجی از کاغذ ارزان تری استفاده کنند و کتاب های خوب خود را در شمارگان های بالا منتشر کنند و در کنار این کار بخشی از شمارگان کتاب های خود را با تخفیف بالا به دکه داران عرضه کنند.

عرضه کتاب های مناسب در دکه ها

ناشران نیز پیشنهادهایی برای بهتر شدن کیفیت کتاب های ارائه شده در دکه ها دارند. جام شیر می گوید: شرکت های پخش کتاب، عموماً جایگاه ثابت و قانونمندی های خاص خود را دارند. اما در بیشتر موزعان مطبوعات، قانونمندی وجود ندارد. بنابراین فکر می کنم قانونمند شدن بخشی ها، این اعتماد را در ناشران ایجاد می کند که کتاب های خود را برای عرضه در دکه ها در اختیار آنها بگذارند. اما در حال حاضر مهم ترین مساله در ترویج کتابخوانی، ایجاد دکه های فروش کتاب در مدارس و کارخانه ها و ارائه تسهیلات بیشتر برای تأسیس کتابخانه هاست. مهرآبادی نیز می گوید: این مساله قابل مطالعه است و یک کار گروهی را می طلبد. در واقع همگرایی ناشران کتاب های خوب، می تواند در ارائه آثار مناسب در دکه های روزنامه فروشی اثرگذار باشد. این مساله سبب به وجود آمدن نوعی یکدستی در کتاب های ارائه شده در دکه ها می شود. اما این امر از طرف عوامل اجرا نیاز به مطالعه جدی دارد و نمی توان یک شبه درباره آن به نتیجه رسید.

برغمندی نیز همگرایی ناشران در ارائه کتاب های ارزان با شمارگان بالا و ارائه تخفیف به بخشی های مطبوعات را پر اهمیت می داند و می گوید: اگر این اتفاق بیفتد، صد درصد اطمینان داشته باشید که به مرور شاهد رشد کیفیت کتاب های عرضه شده در دکه ها خواهیم بود.

جلسات «چهل هفته، چهل کتاب» در سرای اهل قلم برگزار می شود

چله نشینی منتقدان

اکنون که فاصله زیادی از دوران هشت ساله دفاع مقدس گرفته ایم، باید با شیوه های مختلف، مفاهیم و ارزش های دفاع مقدس به مردم به ویژه نسل جوان منتقل شود. ادبیات به دلیل ارتباط مناسبی که با مخاطب می تواند ایجاد کند یکی از بهترین شیوه های انتقال این مفاهیم به شمار می رود، اما موضوعی که در ادبیات دفاع مقدس کمتر مورد توجه قرار گرفته، نقد این آثار جهت بازگو کردن حقایق موجود در کتاب های این حوزه و تشویق جوانان به مطالعه و آشنایی بیشتر با آثار فاخر است.

هر ساله جشنواره های مختلفی در حوزه ادبیات دفاع مقدس برگزار می شود، اما شاید تاکنون کتاب های این حوزه کمتر نقد شده باشند. همین امر باعث شده بسیاری از آثار با گذشت زمان و درگیر شدن با مسائل گوناگون جامعه رو به فراموشی رفته و امروز شاهد کمیاب شدن آنها در جامعه باشیم.

جشنواره کتاب سال دفاع مقدس که عنوان بزرگ ترین رویداد ادبی حوزه دفاع مقدس را برپیشانی دارد، هر ساله با انتخاب آثار برتر حوزه های مختلف پژوهشی، هنری، داستان و... به مخاطبان این حوزه را در راستای مطالعه آثار فاخر راهنمایی و از سوی دیگر نویسندگان را به نوشتن درباره دفاع مقدس ترغیب می کند. بسیاری از نویسندگان و جوانان می خواهند راز و رمز موفقیت نویسندگان برتر این عرصه را بدانند و دریابند که آثار آنان چه ویژگی هایی دارد که اینچنین خواندنی و جذاب است. شاید بهترین راهنمایی برای آنان، نقد آثار نویسندگان خوب باشد تا مشخص شود پایبندی به کدام اصول این نوشته ها را اینچنین برجسته ساخته است. البته نقد تنها راهنمای نویسندگان جوان نیست، بلکه به صاحبان اثر نیز این امکان را می دهد که نقایص و کمبودهای کار خود را از دریچه نگاه منتقدان ببینند و به ویژه این که اگر نویسنده ای بداند اثر او باید در مقابل تیزبینی و دانش منتقدان قرار بگیرد قطعا در نگارش آن دقت و تامل بیشتری خواهد کرد.

انجمن پژوهشگران و محققان به منظور وارد شدن در عرصه جدی نقد آثار برتر یازده سال کتاب سال دفاع مقدس سلسله جلسات «چهل هفته، چهل کتاب» را با مشارکت خانه کتاب برای پاسخگویی به انتظارات نسل امروز از آثار ادبی دفاع مقدس و کمک به تولید آثار فاخر در این عرصه از شانزدهم تیرماه به صورت هفتگی در سرای اهل قلم برگزار کرده است.

به گفته آذر خزاعی، دبیر انجمن پژوهشگران، مسئولیت برگزاری این جلسات را عهده دار است، «چهل هفته، چهل کتاب» طرحی است که در ابتدا به مناسبت سی امین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی قرار شد در ۳۰ هفته برگزار شود، اما برای ارائه تنوع به برنامه ها و به پیشنهاد خانه کتاب به «چهل هفته، چهل کتاب» تغییر نام داد.

او به وجود ۵۷ کتاب برتر حائز رتبه های اول و دوم طی ۱۱ دوره انتخاب کتاب سال دفاع مقدس اشاره کرده و می گوید: «پس از بررسی های انجام شده از میان ۵۷ عنوان کتاب برتر رتبه های اول و دوم که به خانه کتاب پیشنهاد شده در نهایت ۴۰ عنوان کتاب برای نقد مورد تایید قرار گرفته و عنوان باقیمانده در فهرست ذخیره جلسات نقد قرار گرفت که عمدتا به حوزه های رمان، داستان کوتاه، خاطره، زندگینامه داستانی و داستان کودک و نوجوان مرتبط است.»

به اعتقاد خزاعی شاید تمام کتاب های مورد نظر در چهل هفته، چهل کتاب حداقل یک بار به صورت انفرادی نقد شده باشند، اما زمانی که نقد آنها مستمر و

سلسله وار انجام شود، جریان خاصی در ادبیات دفاع مقدس ایجاد خواهد شد که به رشد آن کمک زیادی می کند و از سوی دیگر شاید اگر این کتاب ها به طور جدی مورد نقد قرار می گرفت، در حال حاضر با مشکلاتی همچون کمیاب شدن آنها در بازار مواجه نبودیم، زیرا یکی از مزایای نقد مستمر، شناخته شدن آثار در جامعه و توجه نهادها و دستگاه ها برای حمایت از آنهاست.

دبیر انجمن پژوهشگران نو با اشاره به مشارکت هر چه بیشتر مخاطبان و منتقدان در این جلسات می گوید: «که برای هر کتاب، منتقد و مجری همراه با نویسنده کتاب مورد نقد حاضر خواهند بود، اما هر چه تعداد منتقدان و مخاطبان حاضر در جلسه ها بیشتر باشد، قطعاً دیدگاه های بیشتری در مورد یک اثر ارائه می شود و این امر در پویایی جلسه ها تاثیرگذار خواهد بود.»

پیش از این قرار بود جلسه های چهل هفته، چهل کتاب از چهارم تیرماه در سرای اهل قلم برگزار شود، اما پس از اعلام آمادگی خانه کتاب، به شانزدهم تیرماه موکول شد و قرار است برنامه ها از سه هفته قبل اعلام شود. «کوچه صمصام» نوشته حمیدرضا نجفی از انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان که رتبه اول هشتمین دوره کتاب سال دفاع مقدس را به خود اختصاص داده است، نخستین کتابی بود که شانزدهم تیرماه با حضور نویسنده و محمدحسین محمدی به عنوان منتقد در سرای اهل قلم به نقد کشیده شد.

«داستان های شهر جنگی» برگزیده رتبه دوم چهارمین دوره از انتشارات سوره مهر که توسط حبیب احمدزاده نگاشته شده و «طعم باروت» به قلم مجید قیصری از انتشارات صریر که حائز رتبه اول پنجمین دوره کتاب سال دفاع مقدس است، دیگر کتاب هایی هستند که به ترتیب در روزهای ۲۳ و ۳۰ تیرماه نقد و بررسی می شوند. راضیه تجار، محمدرضا سرشار، حسین فتاحی، شهرام شفیع، کامران پارسی نژاد، فیروز زوزی جلالی، خسرو باباخانی، علیرضا کمبری، گلعلی بابایی و رحیم مخدومی از جمله منتقدانی هستند که در جلسه های چهل هفته چهل کتاب حضور خواهند داشت.

کارشناسان ادبی دفاع مقدس نظرات و دیدگاه های خود را در خصوص بایدها و نبایدهای برگزاری چهل هفته چهل کتاب و نحوه تاثیرگذاری آن در ارتقای ادبیات دفاع مقدس بیان می کنند. فیروز زوزی جلالی نفس کار را مثبت ارزیابی

می کند و می گوید: «اگرچه هر یک از کتاب های مورد نظر در این جلسه ها ممکن است یک بار مورد نقد قرار گرفته باشند، اما جریان تاثیرگذاری را در جامعه ایجاد نکردند و زمانی که این کتاب ها به صورت مستمر و هفتگی نقد شوند، از دید کلی نگر به جزئی نگر رسیده و ما را با پیکره ادبیات جنگ مواجه می کنند، در نتیجه مشکلات بهتر می تواند ظهور و بروز پیدا کند.»

از دیدگاه زوزی جلالی هر نویسنده ای لزوماً منتقد نیست، زیرا منتقد علاوه بر داشتن تالیف باید از نقد منسجم و محکمی نیز برخوردار باشد و ادله خود را از روی متن کتاب بازگو کند.

به گفته این داستان نویس، منتقد باید نگاه سالمی به اثر داشته باشد و از بیان تعارفات بیهوده و تشکیل حلقه های دوستی با سایر منتقدان که نتیجه ای جز غفلت از نقاط ضعف و قوت موجود در اثر مولف ندارد، بپرهیزد که در صورت تحقق این مهم، نقد می تواند زمینه رشد و تعالی ادبیات داستانی دفاع مقدس را نیز فراهم کند.

مجید قیصری از دیگر نویسندگان دفاع مقدس معتقد است: «زمانی که پای نقد آثار به میان می آید، مخاطبان با نحوه نگارش و حقایق تالیفات بهتر آشنا شده و با دقت بیشتر و ریزبینانه تری به مطالعه اثر می پردازند. او بر این باور است که نقد ادبی در کشور با معضلی به نام بی ثباتی مواجه است و می گوید: «چند سال پس از تالیف کتاب «طعم باروت» برخی منتقدان آن را شایسته برتری در جشنواره کتاب سال ندانستند و اگر قرار بود این کتاب شایسته برگزیده شدن نباشد، باید پیش از این با برگزاری جلسات نقد و از روی دلایل کافی عدم صلاحیتش تایید می شد که متأسفانه این مسئله در برخی کتاب های دیگر نیز وجود داشته و نشان دهنده گرفتاری ادبیات داستانی در نگاه های بسته و بی ثباتی در کار نقد است.»

قیصری می گوید: «منتقدان ادبی به ویژه حوزه دفاع مقدس نباید نگاه های جناحی را در بررسی آثار دخالت دهند، بلکه باید بی طرفانه و منصفانه به نقد کتب بپردازند تا نویسندگان و مولفان نیز در پی بردن به نقاط ضعف موجود در اثرشان دچار سردرگمی نشوند.»

به باور کامران پارسی نژاد از دیگر نویسندگان دفاع مقدس نیز ادبیات داستانی باید زمانی مورد نقد قرار بگیرد که حداقل یک سال از زمان تولیدش گذشته باشد و به تعبیری پیامدهای آن به جامعه منتقل شود، زیرا با توجه به موقعیت و شرایط جامعه که هنوز نقد

رشد کافی را پیدا نکرده است، در زمان خلق اثر نمی توان به بررسی نگرش جامعه ادبی و بافت جامعه که بین منتقدان ایجاد شده، پرداخت.

پارسی نژاد حرکت و جریانی که از طریق جلسات چهل هفته چهل کتاب می تواند به جامعه انتقال یابد را روندی مثبت و سازنده دانسته و می گوید: «آثار ادبی مورد نقد در این جلسات وجوه مشترکی دارند، در نتیجه نقد هفتگی و مستمر آنها بیانگر وجود نظام و بنای منسجم در فرایند نقد این آثار است که با گردهم آوردن مجموعه ای از منتقدان و ارائه نگاه های مختلف در زمینه یک اثر نویسنده به نقاط ضعف و قوت خود بیشتر واقف شده و سعی می کند تا در آثار بعدی ضعف ها را به کار نگیرد.»

او که فعالیت های انفرادی را آفت نقد در کشور تلقی می کند بر این باور است که یک منتقد هر چقدر که از دانش بالا و نگاه جزئی نگر برخوردار باشد باز هم نمی تواند تمام جوانب موجود در یک اثر را بیان کند و تاثیر مثبتی روی نویسنده بگذارد، زیرا تنها از زاویه یک دیدگاه به موضوعات نگاه می کند، اما زمانی که چندین منتقد به نقد یک اثر بپردازند، دیدگاه های بیشتری مطرح شده و به نیازهای جامعه در خلق اثر نیز توجه بیشتری صورت می گیرد که چنین نقادی در شکل گیری و احیای ادبیات دفاع مقدس نیز می تواند موثر باشد.

این نویسنده دفاع مقدس اطلاع رسانی جامع را یکی از شرایط برپا شدن جلسات چهل هفته، چهل کتاب عنوان کرده و می گوید: «یکی از مشکلاتی که در حال حاضر در مورد برخی کتاب های برگزیده در جشنواره های گذشته وجود دارد، نایاب شدن آنها به دلیل تجدید چاپ است که نقد آثار برتر می تواند مفید باشد، زیرا یکی از مشکلات کمبود توجه به چنین کتاب هایی، عدم دسترسی آسان مخاطبان به کتاب های مطرح دفاع مقدس در گذشته است و تا زمانی که کتاب به تعداد کافی در بازار وجود نداشته باشد، نمی توان توقع اشاعه فرهنگ کتابخوانی در آن جامعه را داشت.»

پارسی نژاد بازنگری و اصلاح آثار توسط نویسنده را از دیگر مزایای نقد برشمرده و معتقد است: «بسیاری از نویسندگان و مولفان پس از این که آثارشان مورد نقد قرار می گیرد به نواقص و کمبودهای اثر خود پی برده و دست به اصلاح این ضعف ها در چاپ های بعدی اثرشان می زنند و چه تعاملی می تواند سازنده تر از این باشد که مولف با به وجود آمدن فضای نقد متوجه نقصان های اثرش شود؟»

پارسی نژاد بر این باور است که نقد ادبی در کشور ما نسبت به اوایل انقلاب اسلامی رشد چشمگیری یافته و از حالت جنجالی در سال های گذشته به سمت نقد منصفانه سوق پیدا کرده است.

امیرحسین فردی دیگر نویسنده دفاع مقدس نیز چهل هفته چهل کتاب را جلساتی دلگرم کننده برای نویسندگان و ناشر می داند و معتقد است: «بازبینی مجدد کتاب ها و ارزش دادن به کار نویسنده باعث معرفی شاخص های لازم یک اثر خوب به سایر مولفان شده و در نهایت می تواند ابزاری برای مقایسه آثار با یکدیگر و کمک به مولفان جوان برای مطرح شدن در جامعه باشد.»

منتقدانی که نقد آثار را به عهده می گیرند باید سعی کنند در فضای واقعی نقد و با علم و آگاهی از ادبیات، آثار را نقد و بررسی کنند تا در پایان جلسات شاهد ایجاد جریان محکم نقد در ادبیات دفاع مقدس باشیم.

آغاز برپایی ۷۱۶۰ نمایشگاه کتاب در پایگاه‌های تابستانی

سفر تابستانی کتاب‌ها

دوره این نمایشگاه‌ها، کتاب‌های خود را جهت بررسی به موسسه تحویل دهند.

او می‌گوید: آن شاء الله تا شهریور ماه نمایشگاه متمرکزی را از این کتاب‌ها، در رامسر برگزار می‌کنیم و کتاب‌های ۳۰ هزار نمایشگاه در ۳۰ هزار مدرسه را در معرض دید کارشناسان ادبی و کتاب‌شناسی استان‌ها و شهرستان‌ها قرار خواهیم داد. سپس بر اساس شاخص اعتباری که از طریق استان‌ها اعلام می‌شود، برای خرید کتاب‌ها اقدام می‌کنیم که بخشی از آن برای فروش به دانش‌آموزان و بخشی نیز برای تجهیز کتابخانه‌های مدارس استفاده می‌شود.

مدیر عامل موسسه منادی تربیت می‌گوید: برای این نمایشگاه‌ها، ۳ میلیارد تومان کتاب از ناشران خریداری می‌شود و امیدواریم بتوانیم در راستای ارتقاء سطح معلومات درسی دانش‌آموزان گام‌های موثری برداریم که شایسته این کشور اسلامی باشد. موسسه منادی تربیت به عنوان مجری برگزاری نمایشگاه‌های کتاب در مدارس کشور و همچنین به عنوان یک ناشر حرفه‌ای در زمینه تولید کتاب‌های کودک و نوجوان، امیدوار است که بتواند نیاز دهمین نمایشگاه‌های کتاب در مدارس کشور را به خوبی به انجام برساند.

او می‌گوید: ناشران کشور تا کنون همکاری‌های قابل توجهی را با موسسه انجام داده‌اند و امیدواریم در این دوره نیز همکاری لازم را با ما داشته باشند. در همین جواز رسانه‌ها هم تقاضای کنیم در جهت ارتقای فرهنگ مطالعه گام بردارند. به ویژه آن که مقام معظم رهبری در جهت ترویج و توسعه کتابخوانی، توصیه‌های موکدی دارند و ایشان به مسئولان فرهنگی کشور توصیه کرده‌اند که با تمام قوا به این مهم بپردازند. بنابراین از رسانه‌ها انتظار می‌رود همکاری و تبلیغات لازم را در جهت معرفی این نمایشگاه‌ها داشته باشند.

یعقوبی فر امیدوار است کتاب‌های این نمایشگاه‌ها تا اول آبان ماه به استان‌ها و شهرستان‌ها ارسال شود و همزمان با هفته کتاب - ۲۴ تا ۳۱ آبان ماه - به نمایش گذاشته شود.

او درباره مکانیسم اداره این نمایشگاه‌ها در سراسر کشور می‌گوید: ۳۱ استان در کشور عزیزمان وجود دارد که در هر استان یک کارشناس ادبی فعالیت می‌کند. در ۷۰۰ منطقه آموزش و پرورش سراسر کشور نیز ۷۰۰ کارشناس فرهنگی مشغول به کارند که با استفاده از کمک مربیان تربیتی و پرورشی و کتابداران مدارس، همکاری‌های قابل‌اعتنایی دارند که تعداد آنها بالغ بر ۴۵ هزار نفر می‌شود. بخشی از این نمایشگاه‌ها هم توسط

او با اشاره به اینکه این نمایشگاه‌ها تا دهم شهریور ماه پایان فعالیت پایگاه‌های تابستانی - دایر خواهد بود، درباره میزان استقبال از این طرح تابستانی می‌گوید: استقبال از این نمایشگاه‌ها به نسبت مناطق فرق می‌کند. در بعضی مناطق با توجه به اینکه کتاب‌های تازه انتشار یافته در دسترس مخاطبان نبوده است، با اقبال قابل توجهی روبه‌رو شده‌ایم. اما در برخی مناطق به خاطر مشکلاتی از قبیل کم بودن تعداد دانش‌آموزان در پایگاه‌های تابستانی، تاکنون با استقبال خوبی مواجه نشده‌ایم.

وی می‌گوید: انتظار ما از همه مسئولانی که در بخش فرهنگ کشور تلاش می‌کنند این است که این مهم را پاس بدارند و در زمینه تبلیغات، با موسسه همکاری کنند تا این نمایشگاه‌ها به طرز شایسته‌ای معرفی شود و در جهت ارتقاء سطح معلومات غیردرسی دانش‌آموزان و اولیای تعلیم و تربیت، گام‌های موثرتری برداشته شود و ما نیز برای ادامه فعالیت، دلگرمی لازم را به دست بیاوریم.

۳۰ هزار نمایشگاه در ۳۰ هزار مدرسه همزمان با هفته کتاب

موسسه منادی تربیت برگزاری نمایشگاه‌های کتاب در مدارس کشور را ۱۰ سال پیش با ۱۰۰۰ نمایشگاه در ۱۰۰۰ مدرسه سراسر کشور آغاز کرده است. اما امسال این رقم به ۳۰ هزار نمایشگاه در ۳۰ هزار مدرسه کشور افزایش پیدا کرده و قرار است این نمایشگاه‌ها با همکاری معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، همزمان با هفته کتاب در مدارس سراسر کشور برگزار شود. آنچنان که یعقوبی فر می‌گوید، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و معاونت فرهنگی این وزارتخانه چه در بخش تبلیغات و چه در بخش تخصیص اعتبارات، با موسسه منادی تربیت همکاری‌های خوبی داشته‌اند. او می‌گوید: در نهمین دوره برگزاری نمایشگاه‌های کتاب در مدارس، از محل تخصیص اعتبارات، ۱۵۰ میلیون تومان یارانه به نمایشگاه‌ها تعلق گرفت که از محل آن حق الزحمه عوامل اجرایی مناطق کشور و بخشی از عملیات پژوهشی تامین شد و یارانه ده درصدی هم به ناشران تعلق گرفت. در دهمین دوره نیز ۲۵۰ میلیون تومان پرداخت شد که در حال حاضر تمام مراحل اداری آن به اتمام رسیده و در حال پرداخت هستند.

او می‌افزاید: برای طرح ملی ۳۰ هزار نمایشگاه کتاب نیز طی مکاتباتی از دکتر محسن پرویز، معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی درخواست کرده‌ایم که طی تفاهم‌نامه‌ای، دستورپرداخت ۱۰ درصد از ۳ میلیارد تومان حجم عملیات را که ۳۰۰ میلیون تومان است، صادر کنند.

یعقوبی فر درباره فراخوان برگزاری این نمایشگاه می‌گوید: طی فراخوانی که در کتاب هفته به چاپ رسید، از ناشران درخواست کردیم که برای یازدهمین

یادش به خیر. روزهای پایگاه تابستانی و اردوگاه شهید باهنر. از صبح تا عصر سرود بود و نمایش و گاهی هم آب بازی. اما هیچ خبری از کتاب نبود. اگر در طول سال تحصیلی مسابقه کتابخوانی برگزار می‌شد، کتابی خوانده می‌شد. اگر نه، کتاب را باید در کتابخانه‌های خانگی می‌جستیم که معمولاً کتاب‌های مناسب سن ما را نداشت.

امسال موسسه فرهنگی منادی تربیت، که علاوه بر انتشار کتاب، سابقه برگزاری نمایشگاه‌های گسترده‌ای را در مدارس کشور در کارنامه خود دارد، طرحی را به معاونت پرورشی و تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش ارائه کرد که پس از تصویب، اتفاق بی‌سابقه‌ای را در پایگاه‌های تابستانی رقم زد. این موسسه در تابستان جاری ۷۱۶۰ نمایشگاه کتاب در پایگاه‌های تابستانی سراسر کشور برگزار کرده است. در این گزارش علاوه بر معرفی فعالیت‌های این نمایشگاه‌ها در پایگاه‌های تابستانی، از زبان یوسف یعقوبی فر مدیر عامل موسسه فرهنگی منادی تربیت به معرفی فعالیت‌های ۳۰ هزار نمایشگاه کتاب در ۳۰ هزار مدرسه نیز می‌پردازیم که همزمان با هفته کتاب برگزار می‌شود.

مدیر عامل موسسه فرهنگی منادی تربیت را در دفتر کارش در خیابان استاد نجات‌اللهی ملاقات می‌کنیم؛ جایی که برنامه ریزی برای برگزاری ۷۱۶۰ نمایشگاه کتاب در پایگاه‌های تابستانی آنجا آغاز شده است. یوسف یعقوبی فر درباره برگزاری این نمایشگاه‌ها می‌گوید: امسال برای اولین بار در تاریخ فعالیت‌های موسسه، موفق شدیم با همکاری معاونت پرورشی و تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش این کار را انجام دهیم. در حقیقت این اقدام در راستای اهداف موسسه منادی تربیت یعنی غنی‌سازی اوقات فراغت، ارتقاء فرهنگ مطالعه و تسهیل دسترسی به کتاب در مناطق دورافتاده انجام شده است.

او می‌گوید: این نمایشگاه‌ها در ۷۱۶۰ پایگاه در ۷۰۰ منطقه آموزش و پرورش در سراسر کشور برگزار شده و در هر منطقه آموزش و پرورش، پنج مدرسه ابتدایی، سه مدرسه راهنمایی و دو دبیرستان زیر پوشش این نمایشگاه‌ها قرار گرفته است. خوشبختانه موفق شدیم طی ۱۵ روز، کلیه کتاب‌ها را به صورت بسته بندی شده به مناطق آموزش و پرورش کشور ارسال کنیم و نمایشگاه‌های پایگاه‌های تابستانی رسماً از روز چهارشنبه ۱۹ تیر ماه کار خود را آغاز کرد.

یعقوبی فر که در کسوت مربی پرورشی، ۲۵ سال در وزارت آموزش و پرورش سابقه فعالیت دارد، درباره موضوعات کتاب‌های ارائه شده در این نمایشگاه‌ها می‌گوید: در زمینه کتاب‌های کودک و نوجوان ارائه شده در این نمایشگاه‌ها هیچ محدودیتی وجود ندارد. عموم این کتاب‌ها از میان آثاری انتخاب شده است که در سال‌های گذشته توسط کارشناسان بخش بررسی کتاب موسسه به تایید رسیده است.

او ترجیح می‌دهد از ناشرانی که کتاب‌های آنها در این نمایشگاه‌ها ارائه می‌شود نام نبرد.

اعتبارات نمایشگاه‌ها

یعقوبی فر درباره تامین اعتبار این نمایشگاه‌ها می‌گوید: ۳۵ درصد از اعتبار برگزاری این نمایشگاه‌ها، طی تفاهم‌نامه‌ای که با مدیر کل اردوگاه‌ها و فعالیت‌های فوق برنامه وزارت آموزش و پرورش به امضا رسیده است، به صورت متمرکز به پایگاه‌های تابستانی ارائه شده است. اما پایگاه‌های تابستانی موظف شده‌اند ۶۵ درصد مابه‌التفاوت را پس از فروش کتاب‌ها، در پایان زمان مقرر به موسسه منادی تربیت مسترد کنند.

شوراهای دانش‌آموزی اداره می‌شود. دسترسی بیشتر دانش‌آموزان به کتاب بنا به گفته یعقوبی فر، فعالیت‌های موسسه منادی تربیت، در تجهیز کتابخانه‌های مدارس، سبب شده است که شاخص دسترسی هر دانش‌آموز به کتاب در برخی از استان‌ها از صفر به هفت یا یازده افزایش پیدا کند.

او می‌گوید: مهم‌ترین شاخصه در فعالیت‌های ما این است که وقتی کتاب در دسترس دانش‌آموزان قرار بگیرد، یاری‌گر دانش‌آموزان اهل مطالعه است و دانش‌آموزانی هم که اهل مطالعه نیستند، خود به خود به سمت جاذبه‌های مطالعه سوق داده می‌شوند. به اعتقاد من تورق کتاب، انگیزه مطالعه ایجاد می‌کند. می‌توانم به جرات اعلام کنم که در ترویج کتابخوانی گام‌های موثری برداشته‌ایم.

موسسه منادی تربیت در راستای تحقق مأموریت معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش، علاوه بر فعالیت‌های انتشاراتی و نمایشگاهی، به تولید فیلم و ایجاد عاملیت‌های فروش در برخی استان‌ها - خصوصاً مناطق دورافتاده - اقدام کرده است. یعقوبی فر می‌گوید: موسسه منادی تربیت در راستای ترویج کتابخوانی، مسابقات فرهنگی هنری نیز در سراسر کشور برگزار می‌کند. علاوه بر این تربیت مولفان جوان را نیز در دستور کار خود داریم. در این زمینه به تولید کتاب‌های تصویری کوچک از مولفان جوان می‌پردازیم و آنها را در مدارس عرضه می‌کنیم تا دانش‌آموزان علاقه‌مند به تالیف، به همکاری با ما تشویق شوند و با توجه به برداشت خود از داستان‌ها، کتاب‌هایی بنویسند تا در صورت تایید منتشر شود.

این موسسه با حدود ۲۴ سال سابقه فعالیت فرهنگی و بیش از ۱۰۰۰ عنوان کتاب، به تازگی ترجمه آثار برگزیده خود را نیز در دستور کار قرار داده است و در این راستا در نمایشگاه فرانکفورت تامله حله عقد قرارداد فروش ترجمه یکی از این آثار پیش رفته است.

جشن کتاب در پایگاه‌های تابستانی

یعقوبی فر درباره نحوه ارائه کتاب در نمایشگاه‌های پایگاه‌های تابستانی می‌گوید: در مدت کوتاهی که از برگزاری این نمایشگاه‌ها می‌گذرد، از طرف معاونان پرورشی استان‌ها بازخوردهای جالبی داشته‌ایم. او درباره برگزاری نمایشگاه در مدارس روستاهای مازندران نیز می‌گوید: معاون پرورشی استان مازندران اعلام کرد که کتاب‌های نمایشگاه را با وانت بار به روستاهای استان منتقل کرده‌اند. او می‌گفت مثل کسانی که با وانت بار اجناس را به روستاها می‌برند، در میدان روستاها فریاد می‌زنیم کتاب! تا مردم به اهمیت کتاب پی ببرند.

یعقوبی فر درباره استان فارس می‌گوید: استان فارس ۵۹ منطقه دارد و معاون پرورشی این استان نمی‌داند که تا دهم شهریور ماه چگونه باید کتاب‌ها را به همه این مناطق ارسال کند. نتیجه گرفتیم که سال آینده برنامه ریزی برای این فعالیت را از بهمن ماه آغاز و کلیه کتاب‌ها را تا اردیبهشت ماه به مراکز استان‌ها ارسال کنیم. در این صورت همزمان با شروع فعالیت پایگاه‌های تابستانی، کتاب‌ها به همه مناطق آموزش و پرورش خواهد رسید. او در پایان ابراز امیدواری کرد که باتوجه به مسافت‌های طولانی حمل کتاب در استان‌های کشور، شرکت پست همکاری‌های لازم را با ادارات آموزش و پرورش سراسر کشور داشته باشد تا کتاب به راحتی به مناطق دورافتاده استان‌ها ارسال شود و همه با هم در راه ترویج کتابخوانی گام برداریم.

نشست نقد «پنجره‌ای بر بادها» در سرای اهل قلم برگزار شد

پنجره‌ای بر دیوار نقد

سرای اهل قلم شلوغ است. اغلب افرادی که در این نشست حاضر شده‌اند دانشجویان تئاتر هستند. در انتهای سالن روی پلاکاردی نوشته شده: قرار است نشست نمایشنامه خوانی «پنجره‌ای بر بادها» با حضور محمدعلی کشاورز، داوود رشیدی، مریم جعفری، دکتر ناظرزاده کرمانی و جواد نمکی برگزار شود. این نشست اولین جلسه از سلسله نشست‌های خانه کتاب در حوزه نمایش است.

جلسه با حضور دکتر ناظرزاده کرمانی، جواد نمکی و مریم جعفری آغاز می‌شود. مریم جعفری زندگی‌نامه‌ای از دکتر ناظرزاده کرمانی با این مضمون ارائه می‌دهد: «دکتر ناظرزاده کرمانی در سال ۱۳۵۰ به فرانسه سفر و در دانشگاه سوربن تحصیلات دانشگاهی‌اش را آغاز می‌کند. او برای ادامه تحصیل به ایالت اوهایو آمریکای رود در زمینه تئاتر مشغول تحصیل می‌شود. پس از آن به ایالت کالیفرنیا می‌رود و در آنجا به مطالعه در زمینه تاریخ می‌پردازد. سال ۱۳۵۱ در دانشگاه پنسیلوانیا در رشته اقتصاد و مدیریت بازرگانی مطالعاتش را ادامه می‌دهد و در سال ۱۳۵۲ مدرک فوق لیسانس در رشته مدیریت بازرگانی و MDA دریافت می‌کند و ...»

برخلاف همیشه که منتظر هستیم تا نمایشنامه خوانی به صورت دورخوانی ارائه شود، تا حد زیادی به سوی اجرا نزدیک می‌شود. با قرار دادن چند صندلی در میان سالن، صحنه تشکیل می‌شود. موسیقی پخش می‌شود و ساختار اجرا را تکمیل می‌کند. دو پرسوناژ تئاتر پنجره‌ای بر بادها به صحنه می‌آیند و دیالوگ‌هایشان را می‌گویند و بعد با اجرا همراه می‌شود. شرح صحنه‌ها نیز توسط جواد نمکی کارگردان خوانده می‌شود و در نهایت اجرا با آواز سنتی که توسط کارگردان خوانده می‌شود به پایان می‌رسد.

داوود رشیدی، دکتر ناظرزاده کرمانی و دکتر کامیابی که ترجمه از زبان فرانسه این نمایشنامه را برعهده داشته‌اند، پشت تریبون می‌روند.

دکتر ناظرزاده کرمانی درباره این نمایش می‌گوید: «این نمایش بیشتر برای خواندن نگاشته شده بود بنابراین لحنی خطابی و تا حدودی شاعرانه دارد. هرچند که در اجرای آقای نمکی با مقداری تغییر در متن، از حالت خطابی خارج و تا حدی محاوره‌ای شده بود.»

در ادامه داوود رشیدی چند سوال مطرح می‌کند و می‌گوید: «من زمان خواندن این نمایش به شدت تحت تاثیر قرار گرفتم. چرا که به نظر من اشتباهاتی از سوی شخصیت‌ها صورت می‌گیرد که بسیار دردناک است. اما سوالی در زمینه نمایشنامه خوانی برای من ایجاد شد. آنچه ما دیدیم تقریباً نیمی از اجرا بود و با تمرین به یک نمایش کامل تبدیل می‌شد. در این اجرا موسیقی و حرکت وجود داشت. اصولاً نمایشنامه خوانی در شرایطی صورت می‌گیرد که یا اجرای نمایش سخت است یا این که ساختار نمایشی به نحوی است که با شرایط و تماشاجوی روزهمخوانی ندارد، آن هم به نحو روحانی نه به شکل اجرا که ما اینجا داشتیم.»

دکتر ناظرزاده کرمانی در پاسخ به این نکات می‌گوید: «به خاطر شرایط موجود نیاز به مقوله نمایشنامه خوانی احساس شد، بنابراین در سال ۱۳۷۰ طرحی به معاونت هنری وزارت ارشاد وقت ارائه شد. از آنجا که برای اجرای نمایش نیاز به سالن نمایش بود و سالن‌های موجود امکان لازم را برای

بیشتر بر موقعیت و روخوانی در فضاهای مختلف تاکید کردیم. از موسیقی هم برای رنگ آمیزی اجرا بهره بردیم. آیت‌های مختلفی در ذهن داشتیم که در نهایت به اینجا رسیدیم و کار را ارائه کردیم.»

در این میان خانم کاتوزی که نقش صنوبر را بازی کرده است درباره نمایش می‌گوید: «بیشتر توجه من به موقعیتی بود که این زن در آن قرار گرفته بود. زن در نمایشنامه یک زن روستایی تعریف شده بود. بنابراین باید سادگی یک زن روستایی در این نقش مدنظر قرار گیرد؛ زنی که بسیاری از مسائل برایش تابو است. این زن پیشینه‌ای دارد که با گذشت مسائل و مشکلات بسیار، به دنبال یک زندگی آرام است که ناگهان خودش را در یک بیابان باز می‌یابد.»

داوود رشیدی در ادامه درباره اجرای نمایش گفت: «اگر این نمایشنامه خوانی نوعی اجراست پس چرا منطبق با واقعیت نیست؟ زمانی که زن به سنگ بسته شده است، بلند می‌شود و راه می‌رود. البته کارگردان مختار است که هر کاری که فکر می‌کند باعث بهتر شدن اجرا می‌شود انجام دهد. اما باید این اختیار را در جهتی به کار برد که مورد قبول مخاطب واقع شود.»

دکتر ناظرزاده کرمانی درباره این که چطور چنین موضوعی به ذهنش رسیده و تبدیل به داستان شده است می‌گوید: «این نمایشنامه ۲۰ سال پیش نوشته شده است. من به خاطر دارم که در آن زمان در یکی از روستاهای کرمان شنیدم که یک قاچاقچی که مدتی زندان بوده است زمانی که از زندان آزاد می‌شود، زنش را در بیابان می‌کشد. وی با اشاره به اتفاق داستان مشابه در مکزیک می‌گوید: «اساس داستان در دو سوی جهان اتفاق افتاد و بهانه‌ای برای نوشتن این نمایشنامه شد. بنابراین من در حین نوشتن آن چندان بر مکان تکیه نکردم. چرا که حرف اصلی را تحت تاثیر قرار می‌داد.»

دکتر ناظرزاده درباره این که آیا نماد خرسنگ اشاره به تجاهل دارد یا نه می‌گوید: «در تئوری‌های جدید صحبت از مرگ مولف است. جمله‌ای از شهاب‌الدین سهروردی خواندم که می‌گوید: «شعر خوب شعری است که آینه باشد» یعنی هر کسی خودش را در آن شعر ببیند. رولان بارت هم این نظریه را دارد که وقتی مولف اثر را خلق کرد اثر از مولف منفک می‌شود. نظریه دریافت حتی تا جایی پیش می‌رود که می‌گوید اثر هم دیگر نیست و فقط مخاطب باقی می‌ماند. شعر حافظ به این دلیل شعر حافظ است که هر کسی خودش را در آن می‌بیند و چون آینه عمل می‌کند.»

در این میان یکی از حاضران به میزاسن اجرا اشاره می‌کند و می‌گوید: «تغییر جایگاه دو پرسوناژ نمایش احساس می‌شد که سعی در ارائه معنایی است. به زعم آقای رشیدی بلند شدن شخصیت زن باعث غیر واقعی شدن اجرا می‌شد. اما تصور من این بود که این بلند شدن با خود معنایی را به همراه دارد و سعی دارد درک مضاعفی از لایه‌های زیرین نمایش ارائه کند.»

جلسات نمایشنامه خوانی از این به بعد هر دو هفته یک بار برگزار می‌شود. در برنامه بعدی این جلسات، ترجمه نمایشنامه‌ای از دکتر کامیابی توسط مجتبی اسماعیل‌زاده در دوم مردادماه برگزار می‌شود. پس از پایان دوره اول که دوره استادان است، علاقه‌مندان می‌توانند با پر کردن فرم در دوره بعدی نمایشنامه خوانی شرکت کنند.

پیش از انقلاب نمایشنامه خوانی در ایران در چند مورد برگزار شده بود. ماسعی داشتیم نمایشنامه خوانی را تا حدی پیش ببریم که یک ساختار زیبایی شناسی قالبی برای خودش تعریف کند. یکی از مزایایی که نمایشنامه خوانی ایجاد می‌کند مقوله نقد حضوری است. وی از کسانانی نام می‌برد که روند نمایشنامه خوانی را دنبال می‌کنند و باید از میان افرادی انتخاب شوند که بیان خوبی نیز دارند و می‌گویند: نکته دیگری که در نمایشنامه خوانی اهمیت داشت شناخت چهره‌های جوان تئاتر بود که استعدادها یکدیگر را کشف کنند.»

ناظرزاده کرمانی می‌افزاید: «این اتفاق اولین بار در کافه تریای تئاتر شهر افتاد و مقوله نمایشنامه خوانی شکل گرفت. در حال حاضر نمایشنامه خوانی تا حدی پیشرفت کرده که به شکل جشنواره درآمده است و در میان تئاتری‌های ما مقوله‌ای نهادینه شده است.»

جواد نمکی نیز درباره این که با چه تصویری نمایش را به این نحو اجرا کرده است و با اشاره به سمبل‌ها و نمادهای نمایشنامه که نمی‌توان آنها را به هیچ مکان خاصی محدود کرد، گفت: «تصمیم گرفتیم این عدم مشخصه مکانی را در نظر بگیریم اما با توجه به زبان و فرهنگ و اندیشه خاص در ساختار نمایش، خواه ناخواه شرقی بودن در نمایش احساس می‌شد. ما بر حسب این جریان مکان را برداشتیم. این کارگردان می‌افزاید: «از آنجا که این کار یک تجربه تازه بود، بسیاری از زوایای آن برای خودمان هم ناشناخته بود. بنابراین ضعف‌ها و کاستی‌هایی در آن دیده می‌شود. شاید این کار یک شبه اجرا باشد. چرا که ما با یک چیدمان خاص در میان جمعی که آمده‌اند تا نمایشنامه خوانی را ببینند از جاهای مختلف صحنه تا جایی که معماری فضا به ما اجازه می‌داد بهره بردیم. جواد نمکی افزود: «این کار در حد یک تجربه بود و در خلال آن این نتایج را برای ما به همراه داشت که این کار چقدر پاسخ می‌دهد، تا چه حد مورد نقد واقع می‌شود و چه اشکالاتی دارد. وی در ادامه می‌گوید: «بنابراین کمتر بر متن تمرکز کردیم و

اجرای نمایش‌های بیشتر فراهم نمی‌کردند به همین دلیل به نمایشنامه خوانی روی آوردیم.» وی افزود: «در دانشگاه، شاهد چند نمونه متفاوت از نمایشنامه خوانی بودم. یکی از این نمونه‌ها، دورخوانی بود. شکل دیگر آن به این نحو بود که زمانی که نمایشنامه نویسی متنی را می‌نوشت برای دوستانش به شکل رسمی نمایش را می‌خواند. همان‌طور که می‌دانید آگوست استرینبرگ در سوئد در خانه خودش یک سالن تئاتر کوچک داشت که به نام «تئاتر محفلی» شناخته می‌شد. به گفته این نمایشنامه نویسی در این سالن علاوه بر اجرای نمایش‌های کم پرسوناژ، خودش نمایشنامه‌هایش را می‌خواند. اما این دو نمونه شکل هنری نداشت و تنها یک نوع بازخوانی متن محسوب می‌شد. وی یکی از این نمونه‌ها را Stoty riding عنوان می‌کند و می‌افزاید: «برگزاری نمایشنامه خوانی در آمریکا به دلیل کمبود سالن نمایش یا کمبود بودجه و امکانات نبود. همان‌طور که تئاتر خیابانی به دلیل نبود سالن اجرا به وجود نیامده است بلکه نوعی نمایش ناقص بود که با دخالت مخاطب تکمیل می‌شد و به دنبال همین اتفاق رساله ستم‌دیدگان نگاشته شد. وی با اشاره به این نکته که با تکیه بر فرهنگ غنی گفتاری و شفاهی مان، نمایشنامه خوانی دیر یا زود به شکلی از نمایش ایرانی تبدیل خواهد شد می‌گوید: «با ارائه این طرح این پیش‌بینی از سوی من ارائه شد. البته

داود رشیدی:

نمایشنامه خوانی در

شرایطی صورت می‌گیرد که

یا اجرای نمایش سخت است

یا این که ساختار نمایشی

به نحوی است که با شرایط

روز همخوانی ندارد

با دکتر صادق آیینه‌وند درباره «ادبیات سیاسی تشیع»

قیام با بیرق واژه‌ها

«ادبیات سیاسی تشیع» مجموعه‌ای سه جلدی به قلم دکتر صادق آیینه‌وند استاد تاریخ اسلام دانشگاه تربیت مدرس است که جلد اول آن اخیراً منتشر شده و از قرن اول هجری تا پایان قرن سوم را دربرمی‌گیرد.

دفتر اول از این مجموعه که با نام «ادبیات سیاسی تشیع» منتشر شده، زندگی و شعر شاعرانی را مورد بررسی قرار داده که در صحنه‌های سیاسی آن عصر حضور داشته و به وقایع و حوادث مربوط به شیعه باورمند بوده، موضع گرفته و واکنش نشان داده‌اند.

«سلسله قیام‌های شیعه» مجموعه‌ای دیگر به قلم دکتر آیینه‌وند است که هشت قیام شیعه را تا زمان غیبت امام عصر (عج) مورد بررسی قرار می‌دهد و جلد اول آن به «قیام حجر بن عدی در سال ۵۱ هجری و قیام توابون در سال ۶۵ هجری» اختصاص دارد. استاد تاریخ اسلام دانشگاه تربیت مدرس و مولف این اثر معتقد است: «تاریخ شیعه در قیام‌هایی بروز می‌یابد که از سال ۵۱ هجری تا سال ۲۶۰ هجری، در رابطه مستقیم با امامت و پس از آن تاریخ، با بهره‌گیری از استمرار آن، تداوم مکتبی و چهره خون‌رنگ خود را حفظ کرده است. بررسی و تفحص در شرایط وقوع، عوامل بروز و اهداف آنها، ما را با تاریخی شکوهمند و نمونه آشنا می‌کند که بیش از هر چیز راهنما و الگویی خواهد بود برای بهره‌گیری و اقتباس از منش انقلابی تشیع در خط امامت تاریخ، برای بنای جامعه‌ای بر اساس قبله واحد، کتاب واحد، امام واحد و امت واحد.»

است که از هویت تاریخی و مبارزاتی شیعه سخن می‌گوید، فراوان حرف زده‌اند.

در مورد ویژگی اشعار این شاعران چه می‌توان گفت؟

ادب شیعه از حیث موضوع و مضمون از ادبیات دیگر فرقه‌ها و احزاب اسلامی ممتاز است که این ویژگی‌ها را می‌توان این‌گونه دسته‌بندی کرد.

احتجاج در امامت ائمه طاهرین (ع)، باور به حق اهل بیت عصمت (ع) در امامت به موجب وصیت پیامبر گرامی (ص) در غدیر خم، باور به محبت اهل بیت پیامبر (ص) و آن را در شمار محبت خداوند و پیامبر دانستن، افتخار به امیر مومنان حضرت علی (ع) و به عدل آن بزرگوار، تشویق به خروج و عصیان علیه امویان و عباسیان، دشمنی شدید نسبت به امویان و عباسیان و قاتلان امام حسین (ع)، داشتن صداقت و عاطفه و همگامی آن‌ها در شعر، بهره‌گیری از سبک جدلی با تکیه بر پشتوانه تاریخی، التزام به تبعیت از سبک قرآن کریم و بهره‌گیری از معانی آن در شعر، استفاده از شعر در میان اسناد تاریخی، سیاسی، عقیدتی و...

در بین منابع مورد استفاده شما آیا «الآغانی ابوالفرج» اصفهانی هم آمده است؟

در هر متنی که نگاه کنید، به «الآغانی» ابوالفرج اصفهانی هم اشاره کرده‌ام. من از الآغانی استفاده زیادی کردم. الآغانی ابوالفرج اصفهانی از جمله منابع عمده پژوهشگرانی است که می‌خواهند راجع به ادبیات خصوصاً شعر شیعه تحقیق و بررسی کنند و در پایان هر بخش از این کتاب منابع مورد استفاده خود را معرفی کرده‌ام.

هفته گذشته کتاب «سلسله قیام‌های شیعه» را هم منتشر کرده‌اید. آیا این کتاب جلدهای دیگری هم

بخش مورد تجزیه و تحلیل قرار داده‌اید. این تقسیم‌بندی بر چه مبنایی صورت گرفت؟

ما در این کتاب ادبیات سیاسی شیعه را از نیمه اول قرن اول هجری تا پایان قرن سوم بررسی کرده‌ایم. بخش اول به اشعار نامداران غیر مشهور که به مناسبت‌های تاریخی شیعه در زمینه وقایع دوران امیرالمومنین علی (ع) و واقعه کربلا شعر سروده‌اند، اختصاص یافته است. این بخش دارای سه قسمت است. قسمت اول از سال ۳۶ هجری تا سال چهلیم هجری را دربرمی‌گیرد و صرفاً به اشعاری می‌پردازد که در عصر حضرت علی (ع) سروده شده و غالباً به وقایع جمل، صفین و نهران اختصاص دارد. قسمت دوم به اشعاری اشاره دارد که به واقعه کربلا در سال ۶۱ هجری اختصاص یافته است و قسمت سوم مربوط به زنان شاعر شیعه است که درباره دوران امیر مومنان حضرت علی (ع) و واقعه عاشورا، شعر سروده‌اند.

بخش دوم کتاب به بررسی زندگی و شعر ده تن از شاعران برجسته شیعه اختصاص دارد. این ده تن شامل شاعرانی چون کمیت بن زید اسدی، دعبل خزاعی، ابن رومی و... می‌شود.

این شاعران هر کدام دارای چند ویژگی هستند، یعنی اشتهار شعری دارند، شاعر عقیده‌اند، سیاسی و فعالاند، دیوان اشعارشان مورد نقد و بررسی ادیبان و منتقدان قرار گرفته، نقش موثری در شعر عصر خود داشته‌اند و در آخر مهم‌ترین ویژگی آنها ارتباط با ائمه اطهار (ع) بوده که همگی از این نعمت برخوردار بوده‌اند. بخش سوم کتاب به شرح ادبی و تاریخی نامه ابوبکر خوارزمی به شیعیان نیشابور اختصاص دارد. درباره این نامه ارزشمند و معتبر تاریخی که به اقرار مورخان و محققان معاصر سندی

داشتیم. یعنی اشعاری که به مناسبت‌های سیاسی سروده شده‌اند و برخاسته از واقعیت سیاسی موجود در هر جامعه است و به آن اسناد می‌کنند. یعنی مجموعه شعور جمعی است که به صورت یک هدف، شعار و بیانیه سیاسی، مثل بیانیه‌هایی که امروز در جهان معاصر صادر می‌شوند، مطرح شده و یک واقعه تاریخی را تثبیت کرده‌اند و نگاه شیعه را نسبت به آن واقعه بیان کرده است. این اشعار در حقیقت بیانگر بعد سیاسی اندیشه و باور شیعه در طول سه قرن اول اسلام است.

چرا تا سه قرن اول تاریخ اسلام ادبیات سیاسی تشیع مورد بررسی و توجه شما قرار گرفت؟

این مجموعه مجلدات دیگری هم دارد که به تدریج به بازار می‌آید. اگر خداوند توفیق بدهد سه مجلد دیگر هم خواهد بود که تا قرن حاضر را دربرمی‌گیرد. ما در حقیقت سه قرن اول اسلام را در یک مجلد آورده‌ایم و بقیه هم به تدریج منتشر خواهند شد.

شما در این کتاب ادبیات سیاسی تشیع را در سه

در این کتاب ادبیات سیاسی شیعه از نیمه اول قرن اول هجری تا پایان قرن سوم بررسی شده و از شعر شاعران شیعه و ارتباط آنان با ائمه اطهار (ع) سخن رفته است

ما در این مجموعه هشت قیام شیعه را مورد بحث و بررسی قرار دادیم که تا حالا بررسی دو قیام در یک کتاب منتشر شده است. شش قیام دیگر در قالب سه مجلد که هر مجلد دو قیام را در برمی گیرد، منتشر خواهد شد. در مقدمه کتاب هم به این قیام‌ها اشاره کردیم. به هر حال قیام‌هایی هستند که در تاریخ اسلام مورد تأیید ائمه (ع) و در مسیر خدمت به اسلام و ائمه (ع) و تعهد به آنها بودند. برای همین ما باید این هشت قیام را باید بررسی کنیم و در این راه دو قیام تحت عنوان قیام حجر بن عدی (۵۱ هجری) و قیام توابون (۶۵ هجری) در یک جلد چاپ و منتشر شده است و قیام‌های بعدی در جلد‌های دیگر خواهد آمد.

شش قیام بعدی که مورد بررسی قرار می‌گیرند کدام است و مربوط به چه قرن‌هایی است؟

این قیام‌ها، تا دوران امویان و عباسیان را در برمی‌گیرد که همزمان با حضور ائمه اطهار (ع) بوده‌اند. یعنی تا عصر غیبت طول می‌کشد و همه مورد تأیید ائمه بودند و شعری در مدح این قیام‌ها و در رثای شهدای آنها شعر سروده‌اند و بحث کرده‌اند. البته ما یک سلسله قیام‌هایی هم داریم که توسط زیدیان و حسنیان انجام شده که مورد تأیید ائمه نبودند و همین‌طور مورد تأیید جامعه و تاریخ قرار نگرفتند. این گروه‌ها دنبال قدرت بودند و با امویان و عباسیان درگیر می‌شدند. اما این هشت قیام، از جمله قیام‌هایی بودند که ائمه به کمکشان می‌آمدند و مورد تأیید قرار می‌دادند و به ستایش قیام‌گران می‌پرداختند. ما این هشت قیام را با این ویژگی‌ها مورد بحث و تحلیل قرار می‌دهیم.

شما قیام‌های شیعه را در ابعاد اعتقادی، سیاسی، فرهنگی و نظامی دسته‌بندی کرده‌اید. اولویت با کدام یک از اینها بود؟

در قیام‌های شیعه همه این ابعاد مد نظر بودند. اگر گاهی این قیام‌ها انگیزه اعتقادی داشت، گاهی فکری بود و گاهی فرهنگی. اگر ضرورت ایجاد می‌کرد قیام نظامی هم می‌کردند. مهم این است که ما ویژگی این قیام‌ها را بشناسیم. برای ما فرقی ندارد کدام در اولویت باشد.

اولویت را ضرورت زمانه تعیین می‌کند. اگر رهبران قیام تشخیص می‌دادند که باید قیام فرهنگی کنند، قیام فرهنگی می‌کردند. اگر به این نتیجه می‌رسیدند که باید قیام نظامی کنند، همه بسیج می‌شدند. جدا از همه این ویژگی‌ها، آنچه که مهم است، این بود که همه این قیام‌ها ارتباط تنگاتنگی با ائمه معصومین (ع) داشتند. یعنی رهبری ائمه در کنار این قیام‌ها بوده است و به عنوان پشتوانه‌ای مستحکم به کمک آنها می‌آمد و رابطه‌ای متقابل بین جماعت قیام‌کننده و رهبران وجود داشت.

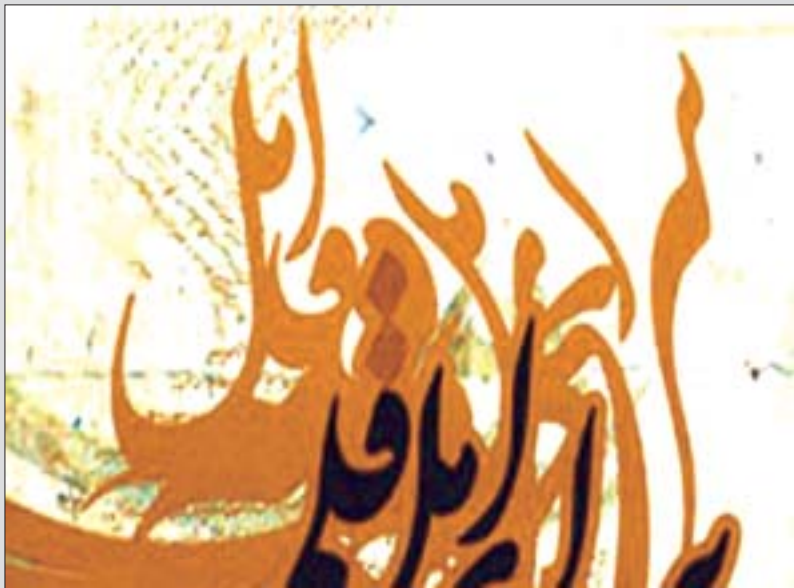
شما این دو کتاب را خیلی موجز و مختصر تألیف کرده‌اید.

گسترش مطالب بیش از این لزومی نداشت. ما می‌خواستیم جوهر مطلب را بیان کنیم. هدف این نبود که به اصل مطلب اضافه کنیم و به شرح و بسط غیر لازم بپردازیم. نسل جوان امروز که به دنبال حقایق تاریخی است، حوصله مطالب کشدار را ندارد. ما سعی کردیم به صورت موجز اصل مطلب را در اختیار خواننده قرار دهیم و منابع تفصیلی را هم معرفی کردیم که می‌توانند به آنها مراجعه کنند.

الان چه می‌کنید و چه آثاری در دست انتشار دارید؟

یک کتاب تحت عنوان «سیره نبوی و سیره نگاران» در دست چاپ دارم که به زودی منتشر می‌شود. ناشر این کتاب انتشارات مدرسه است. کتاب دیگری هم به نام «علم تاریخ در گستره تمدن اسلامی» دارم که قبلاً چاپ شده و تمام نسخه‌های به فروش رفته و تمام شده و الان با تجدید نظر در متن در حال تجدید چاپ است. این کتاب را پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی منتشر می‌کند. کتاب کوچکی هم دارم به اسم «روشنمندی پژوهش و پژوهشگر در تمدن اسلامی» که به روش تحقیق و پژوهش در جهان اسلام می‌پردازد.

نقطه چین‌های یک داستان جنگ

سمانه سامانی: یکصد و بیست و سومین نشست از سری نشست‌های سرای اهل قلم، بیست و سوم تیرماه برگزار شد. این نشست که با حضور علی اکبر والایی، فرزام شیرزادی و لیلا جلینی برگزار شد به نقد و بررسی اثر حبیب احمدزاده با عنوان «داستان‌های شهر جنگی» پرداخت که در سال ۷۸ به عنوان کتاب سال حوزه دفاع مقدس برگزیده شد همچنین در سال ۷۹ جزو بهترین کتاب‌های ۲۰ سال داستان‌نویسی دفاع مقدس شناخته شد. در این جلسه منتقدان به بررسی داستان‌های مجموعه داستان شهر جنگی پرداختند.

پرعقاب

در ابتدای جلسه لیلا جلینی بانگ‌های به‌زندگینامه حبیب احمدزاده گفت: «از آنجا که نویسنده اثر در آبادان متولد شده است و در طول جنگ، در جنگ حضور داشته و به عبارتی بچه جنگ بوده توانسته از این تجربه در داستان‌هایش استفاده کند و ما شاهدیم که این تجربه‌ها در داستان‌های «دیده‌بان»، «پرعقاب» و دیگر داستان‌هایش تأثیرگذار بوده‌اند.»

علی اکبر والایی هم با اشاره به ویژگی‌های نویسنده آثار جنگ گفت: «زمانی که نویسنده می‌خواهد درباره جنگ بنویسد یا باید تجربه حسی و فیزیکی از آن فضا و موقعیت را داشته باشد و یا مطالعات زیاد و پژوهش‌های وسیعی در این حوزه داشته باشد.»

والایی گفت: «خوشبختانه احمدزاده شرط اول را تجربه کرده است و در تک‌تک داستان‌ها شاهد این موضوع هستیم که آدم‌ها و فضاها به خوبی قابل لمس هستند به همین دلیل کار آنها نسبت به کسانی که امروزه درباره جنگ می‌نویسند تأثیرگذارتر است. اما در بین این مجموعه، داستان «پرعقاب» کار ویژه‌ای بوده و می‌توان آن را یکی از داستان‌های برتر حوزه ادبیات داستانی دفاع مقدس دانست.»

علی اکبر والایی گفت: «احمدزاده با هوشمندی توانسته داستان «پرعقاب» را با زندگی تمام کند و نه با مرگ و توانسته ارزش‌های انسانی را دستمایه کار خود قرار دهد.»

والایی با اشاره به پایان داستان گفت: «به نظر می‌رسد پایان داستان می‌توانست بهتر باشد و دقت کمتری در این بخش شده است که نویسنده با یک دقت نظر می‌توانست آن را اصلاح کند.»

فرزام شیرزادی به عنوان یکی دیگر از منتقدان حاضر در جلسه هم با اشاره به این مسئله که به اندازه کافی به نکات مثبت اثر پرداخته شده است درباره این اثر گفت: «می‌توان گفت که این اثر ویرایش‌نشده بود و این مسئله را ما در زمان «شطرنج با ماشین قیامت» دیگر اثر احمدزاده هم شاهد هستیم و این یکی از معضلات ماست چراکه بسیاری از نویسندگان و ناشران علاقه‌ای به این کار ندارند.»

شیرزادی گفت: «حبیب احمدزاده در کسوت یک رزمنده، سال‌ها در جنگ حضور داشته و این دستمایه اصلی داستان‌های او در این کتاب و آثار دیگرش شده است.»

شیرزادی راجع به داستان «پرعقاب» هم با اشاره به زبان داستان گفت: «داستان پرعقاب از ابتدا یک داستان لو رفته به نظر می‌رسد علاوه بر این که قسمت‌هایی از داستان به شعر تن می‌دهد و دیگر زبان داستان که می‌تواند ابزاری برای معماری اثر باشد. ما در داستان شاهد این مسئله هستیم که در قسمت‌هایی از داستان، زبان داستانی از بین می‌رود و توسط نویسنده قضاوت صورت می‌گیرد.»

فرزام شیرزادی گفت: «به نظر من آنچه به داستان‌های جنگ لطمه زده همان پرداختن به

بحث‌های اخلاقی است که از داستان خارج می‌شود و نوعی جنبه شعارگونه‌ی پیدا می‌کند، علاوه بر این ما شاهد هستیم که احمدزاده گاهی در داستان به خاطره‌گویی می‌پردازد.»

اگر دریاقلی نبود

لیلا جلینی هم با اشاره به داستان «اگر دریاقلی نبود» گفت: «گامی می‌بینم که داستان‌ها جنبه یک روایت دارند و ساختار داستانی ندارند که این مسئله در داستان «اگر دریاقلی نبود» کاملاً مشهود است.»

والایی نیز با اشاره به همین اثر گفت: «دریاقلی یک دل نوشته است و ما تجربه این دل نوشته‌ها را در سال‌های جنگ داشتیم. این دل نوشته‌ها ویژگی یک داستان را ندارند، عناصری مثل ساختمان، طرح و پیرنگ که ما در اثر فاقد آنها هستیم.»

شیرزادی هم با اشاره به داستان «اگر دریاقلی نبود» گفت: «سوژه‌های خوبی وجود دارند باید با یک زبان داستانی قالب و سوژه را به داستان تبدیل کنیم، اما با قضاوت‌هایی که در طول داستان صورت گرفته و شکل گرفتن شخصیت دریاقلی ما شاهد یک داستان هستیم.»

علی اکبر والایی هم در نقد این اثر افزود: «در این نوشته اتفاق خوب پرداخته نشده است و در پاراگراف آخر هم شلیکی شده که تمام داستان را زیر سوال برده است. چرا که در داستان سعی شده از یک واقعه تاریخی و حماسی تجلیل شود اما در پایان همه اینها را زیر سوال برده و به آنها جنبه تخیلی داده است که این مسئله نشان از بی‌دقتی نویسنده دارد.» جلینی هم در ادامه با اشاره به شخصیت پردازی داستان گفت: «نویسنده باید شناسنامه شخصیت‌های خود را داشته باشد تا بتواند داستان را به درستی روایت کند اما ما شاهد این موضوع هستیم که جاهایی شخصیت از ذهن نویسنده در رفته و نویسنده خودش به جای

زمانی که نویسنده

می‌خواهد درباره جنگ

بنویسد یا باید تجربه حسی

و فیزیکی از آن فضا و

موقعیت داشته باشد و یا

مطالعات زیاد و پژوهش‌های

وسعی در این حوزه

شخصیت‌ها حرف می‌زند.»

شیرزادی هم درباره مشکلات داستان گفت: «شاید می‌توانستیم با یک ویرایش این داستان را از این وضعیت بیرون بکشیم چرا که با نثر خوبی در داستان‌ها مواجه نیستیم.»

هواپیما

در بخشی از این جلسه هم که به نقد یکی دیگر از داستان‌های مجموعه داستان‌های شهر جنگی پرداخت، علی اکبر والایی با اشاره به داستان هواپیما گفت: «داستان هواپیما هم داستان پخته‌ای است که البته با اشکالاتی همراه است از جمله در خواندن داستان چرا که خواندن یک داستان باید برای ما خیلی راحت باشد اما در این داستان ارتباط برقرار کردن خیلی سخت است و اگر نویسنده می‌توانست در همان صفحات اولیه جرقه ارتباط را بزند موفق می‌شد اما در این داستان پاراگراف اول معشوش و گیج‌کننده است، علاوه بر این نقطه چین‌های زیاد، نثر را نازیبیا کرده است.»

چتری برای کارگردان

«چتری برای کارگردان» به عنوان یکی از داستان‌های مجموعه داستان‌های شهر جنگی اعم از دیگر داستان‌های مورد بحث در این جلسه بود. والایی درباره این بخش از کتاب گفت: «شاید بتوان گفت این داستان در مقایسه با دیگر داستان‌های مجموعه بیشترین مشکلات را دارد. در داستان جنگ به تمام رزوه‌های شخصیت‌داستان تیر خلاص می‌زند.»

والایی گفت یکی از مشکلات مجموعه این است که در داستان‌ها ما با شروع‌های بدی مواجه هستیم علاوه بر این ضعف در پرداخت پیام‌رسانی را می‌توان از مشکلات داستان چتری برای کارگردان دانست.

والایی درباره داستان ۳۹ و با اشاره به مشکلات فنی اثر گفت: «ما حتی در قصه کودکان هم اینقدر حق دخالت در مفهوم داستان را نداریم چرا که داستان باید ایجاد اندیشه کند و در این داستان عنوان و توضیحات اضافی مخاطب را دست‌کم گرفته‌اند اما طرح و سوژه داستان جذاب است.»

فرزام شیرزادی درباره داستان سی و نه و یک اسیر گفت: «ویژگی این داستان نثر و زبان توصیفی است و دست‌کم کاملاً توانسته تصویرسازی کند که در قیاس با داستان‌های دیگر این مجموعه تعلیق در آن به خوبی رعایت شده است و خواننده را تا پایان داستان با خود می‌کشاند و از زاویه دیدی که در داستان‌های دیگر داشته پرهیز کرده است.»

گذری بر «سیدجمال الدین اسدآبادی» نوشته داریوش رحمانیان

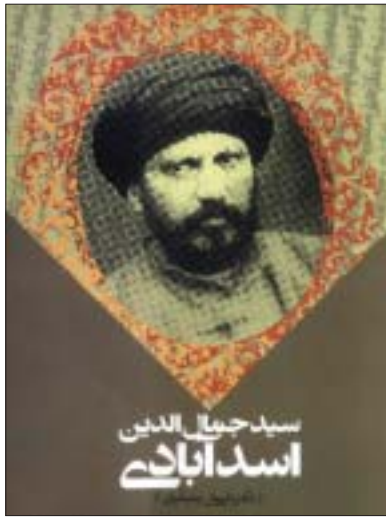
کینه بریتانیا از سیدجمال

قرآن در می یابیم که عنوان دقیق این فصل می توانست تاثیر قرآن بر اندیشه سیاسی سیدجمال باشد.

در نبود عنوان و فهرست دقیق برای یک کتاب، شاید مقدمه آن بتواند یاریگر خواننده باشد که بدانند با چگونه اثری روبه روست اما نه نویسنده کتاب و نه ناشر هیچ کدام مقدمه ای بر کتاب ننوشته اند. نگارش مقدمه بر کتاب های مختلف صرفا از باب تقدیر و سپاس از راهنمایی های فلان استاد و همکاران انتشارات و ... نیست که بتوان از آن چشم پوشید؛ بلکه در مقدمه هر اثر پژوهشی چند نکته اساسی باید روشن شود؛ این که انگیزه نویسنده از دست یازیدن به چنین پژوهشی چه بوده و پر کردن کدام خلأ علمی و پژوهشی را مدنظر داشته یا اثر خود را برای کدام دسته از مخاطبان به نگارش درآورده است؟

این که سابقه پژوهش در موضوع مورد نظر چیست و برخورد انتقادی نویسنده با این پژوهش ها چگونه است؟ این که روش پژوهش چیست و از چه منابعی و به چه ترتیبی استفاده شده است؟

این که احیاناً محدودیت ها و دشواری های پژوهش چه بوده است و مواردی از این قبیل. کتاب سیدجمال الدین اسدآبادی نه فقط از مقدمه ای با این ویژگی ها محروم است، بلکه حتی در انتهای خود از ارائه فهرست منابع و مآخذ هم خودداری کرده است. این کتاب در ۱۹۸ صفحه با شمارگان ۱۵۰۰ نسخه و با بهای ۲۷۰۰ تومان راهی بازار نشر شده است.

شخصیت تاریخ معاصر است یا آثار و افکار او با مجموعه اسنادی مرتبط با او یا ... در این صورت شاید مراجعه به فهرست کتاب، بتواند راهگشا باشد. اما فهرست نیز همچون عنوان کتاب دقیق و جزئی نیست؛ سیدجمال و قرآن، سیدجمال و تاریخ، سیدجمال و استعمار برخی از عناوین فهرست هستند که خواننده را به مباحث فصول مختلف رهنمود نمی شوند. در حالی که با مطالعه فصل سیدجمال و

تکاملی آن در ایران و جهان اسلام معرفی می کند. در واقع آنچه که سیدجمال از آن بیزاری می جوید و از عوامل در جازدن در انحطاط می انگارد، نه تجدد حقیقی درونزا و بومی شده بلکه تجدد تقلیدی یا شبهه تجدد است.

نویسنده در فصل پایانی کتاب، دو مقاله عربی سیدجمال را که در روزنامه عروة الوثقی منتشر شده است با ترجمه پرویز اذکابی نقل کرده است تا به گفته خود موجبات عناد و کینه دول اروپایی - مخصوصا دولت انگلیس - را نسبت به سید روشن کند.

کتاب سیدجمال الدین اسدآبادی، به رغم پژوهشی که در اندیشه این چهره نامدار ایران و جهان اسلام صورت داده، کاستی های غیر قابل چشم پوشی دارد. این کاستی ها نه فقط کوشش های محققانه نویسنده کتاب را تحت الشعاع قرار می دهند بلکه جایگاه علمی ناشر، یعنی موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی را نیز فرومی کاهد.

در این گفتار، مجالی نیست تا درباره روش پژوهش یا نتایج آن سخن گفته شود و ناگزیر به یادآوری برخی اصول نشر آثار علمی - پژوهشی که در اثر دکتر رحمانیان نادیده گرفته شده، بسنده می شود.

در وهله نخست عنوان یک اثر پژوهشی باید دقیق باشد. استفاده از عنوان سیدجمال الدین اسدآبادی برای یک کتاب بسیار کلی و مبهم است. بدین سان مخاطب در نمی یابد که آیا اثر درباره زندگی این

درباره سیدجمال الدین اسدآبادی، کتاب های بسیاری نوشته شده و خواهد شد. جدیدترین نمونه از این دست، کتابی است با عنوان سیدجمال الدین اسدآبادی نوشته دکتر داریوش رحمانیان که به وسیله موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی منتشر شده است. این کتاب که به بررسی افکار و آثار سیدجمال الدین اسدآبادی اختصاص دارد، از هفت فصل تشکیل شده است. در فصل نخست، نویسنده موضوع سیدجمال و قرآن را مورد توجه قرار می دهد و پس از بررسی آثار او، چنین نتیجه می گیرد که سیدجمال یک نقطه عطف مهم در تاریخ تفسیر قرآن است؛ چرا که او نقاد روش تفسیری است که به سیاسیات و اجتماعیات مندرج در قرآن بی توجهی می کند.

در فصل دوم با عنوان سیدجمال الدین و تاریخ، نویسنده می کوشد تا از توجه سیدجمال الدین به ضرورت و فایده دانش تاریخ و فلسفه تاریخ سخن بگوید و نقش و تاثیر او در تاریخ نگاری جدید ایران و جهان اسلام را مورد واکاوی قرار دهد.

در فصل سوم که عنوان سیدجمال و استعمار بر آن نهاده شده است، سیدجمال نخستین اندیشمند جهان اسلام و شاید همه جهان معرفی می شود که از ضرورت مقابله با استعمار سخن گفته است.

در فصل هفتم، سیدجمال و غرب، نویسنده همچون مقولات دیگر، سیدجمال را شخصیتی درجه اول در شناخت زمینه و پیشینه پیدایش غربزدگی و سیر

بسمه تعالی

فراخوان

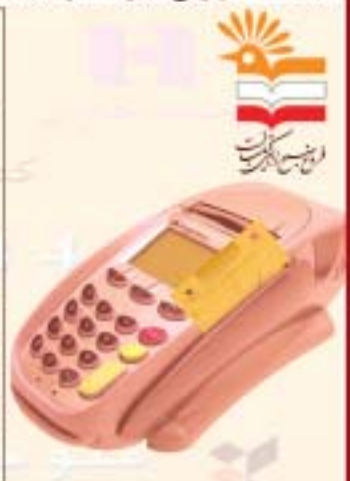

به منظور اجرای قانون برنامه چهارم توسعه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور و برای هدمند کردن یارانه های حوزه نشر و هدایت آنها به سوی مصرف کنندگان واقعی، طرح توزیع کارت الکترونیکی خرید کتاب ویژه دانشجویان، طلاب علوم دینی، اهل قلم و دیگر واجدان شرایط با حمایت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی توسط موسسه خانه کتاب به اجرا در می آید.

بر اساس این طرح، کارت الکترونیک خرید کتاب جایگزین بن های کاغذی شده و افراد با در اختیار داشتن این کارت و یک شماره رمز می توانند تا سقف شارژ شده در کارت، اقدام به خرید کتاب نمایند. بر اساس محاسبات و آمارهای موجود پیش بینی می شود در سراسر کشور حدود چهار میلیون نفر مشمول این طرح شوند. بر این اساس و به منظور ایجاد زیرساخت های لازم، ضروری است کتابفروشی ها که آخرین حلقه توزیع کتاب در کشور محسوب می شوند، به سامانه دریافتی این کارت ها مجهز شوند. لذا از کلیه ناشران و کتابفروشان که دارای مجوز معتبر از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و یا اتحادیه صنفی بوده و تاکنون موفق به استفاده از این سیستم در فروشگاه خود نشده اند، تقاضا می شود جهت نصب دستگاه کارت خوان، فرم زیر را تکمیل و به همراه تصویر مجوز مربوطه به نشانی: خیابان انقلاب - بین صبای جنوبی و فلسطین - موسسه خانه کتاب - طبقه منفی دو ارسال و یا به صورت حضوری به موسسه خانه کتاب ایران بخش کارت الکترونیکی خرید کتاب مراجعه نمایند.

فرم درخواست نصب دستگاه کارت خوان

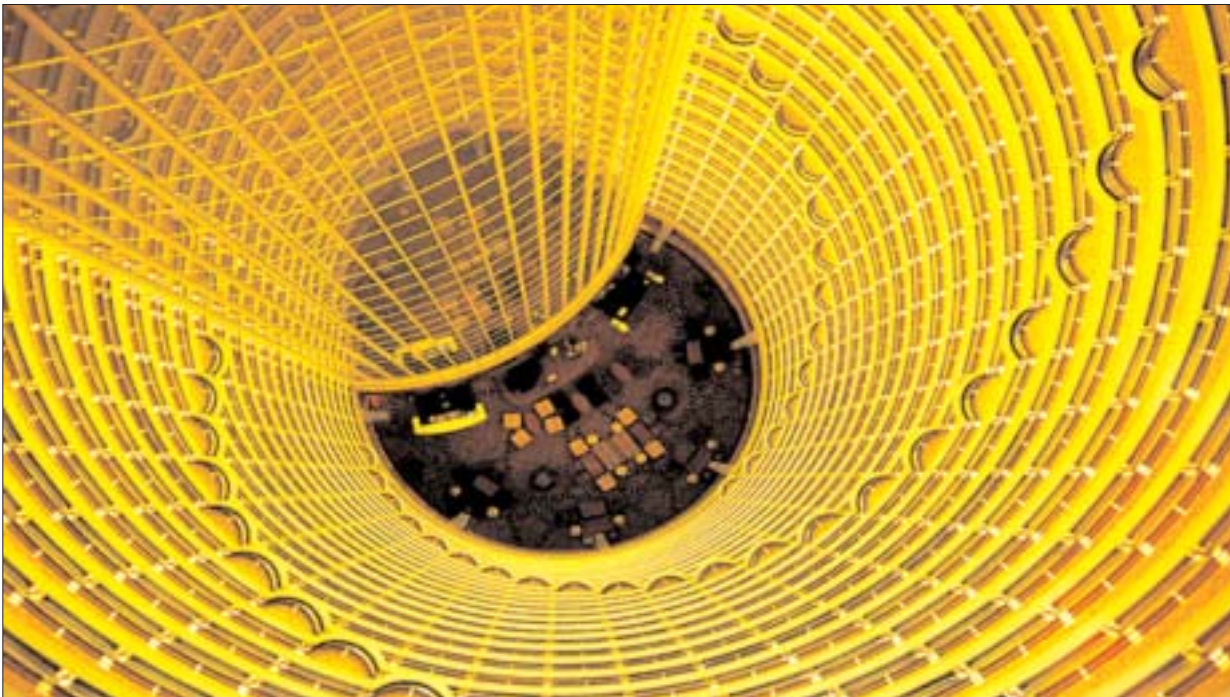
نام واحد فروشگاهی / کتاب فروشی / انتشاراتی	نشانی:
شماره تلفن:	نشانی الکترونیکی:
سال تاسیس:	مشخصات مدیر مسئول:
شماره شناسنامه:	نام خانوادگی:
کد ملی:	متولد:
	صادره از:

گذری بر «آسیا به کجا می رود؟» اثر «جان نیزبیت»

مدرن سازی، غربی سازی نیست

کتاب آسیا به کجا می رود؟ (روندهای کلان در آسیا) حاصل سی سال رفت و آمد مداوم و متعدد جان نیزبیت نویسنده کتاب به کشورهای شرق و جنوب شرق آسیاست. وی نگارش این کتاب را حاصل موقعیت مساعدی می داند که در پژوهشگاه مطالعات استراتژیک و بین المللی در کوالالامپور و دانشگاه نانچینگ در چین داشته است.

اثر حاضر اطلاعات و تحلیل های مختلفی در مورد روندهای کلان آسیا و الگوهای منطقه ای و فرهنگی به دست می دهد.

این کتاب با شرح و توصیف کشور به کشور سروکار ندارد بلکه روندهای کلان آسیا در زمینه های مختلف را به همراه بعضی پیشگویی های مبتنی بر این رند توضیح می دهد. در این کتاب بیش از ۳۰ کشور مختلف آسیایی مورد بررسی قرار گرفته اند ولی تاکید عمده بر چین، هنگ کنگ، سنگاپور، تایوان، اندونزی، ژاپن، کره جنوبی، مالزی، فیلیپین، تایلند و ویتنام است.

این کتاب بر آن است تا نشان دهد که مدرن سازی آسیا، غربی سازی آسیا نیست، بلکه مدرن سازی آسیا به شیوه آسیایی صورت می گیرد.

تا دهه ۱۹۹۰ همه چیز بر محور غرب می چرخید و غرب تعیین کننده مقررات و روش های کار بود. ژاپن در جریان جهش اقتصادی خود همین قواعد را به کار گرفت ولی حالا آسیایی ها - یعنی بقیه آسیا - در حال ایجاد قواعد و مقررات مخصوص به خود هستند و به زودی قواعد بازی را هم تعیین خواهند کرد. حتی ژاپن هم در جریان جهش ها و پیشرفت های اقتصادی کشورهای جنوب شرقی آسیا به سرکردگی چین به احتمال زیاد عقب خواهد افتاد.

جان نیزبیت معتقد است که پنجاه سال بعد برای همگان روشن خواهد شد که مهم ترین واقعه سال های پایانی قرن بیستم و همچنین دهه های قرن بیست و یکم، نوسازی و امروزین شدن آسیا بوده است. وی این نوزایی و تجدید حیات آسیا را حاصل هشت تحول کلان می داند که امروزه در این منطقه در حال رخ دادن است و آنها را در فصل های هشتم تا دوازدهم کتاب شرح داده است:

۱. از دولت - ملت ها تا شبکه ها: قدرت اقتصادی ژاپن به اوج خود رسیده و در حال افول است و موقعیت نسبی اقتصادی آن کشور در آسیا و دنیا مسیر

نزولی خود را شروع کرده است. حال آن که چینی ها از سال ۲۰۰۰ (سال اژدها) تبدیل قرن بیست و یکم به قرن اژدها را شروع کرده اند. قدرت ژاپن به عنوان دولت - ملت جای خود را به همکاری پویای شبکه چینی های مقیم کشورهای مختلف داده است.

۲. از سنت ها تا گزینه ها: سرنوشت از پیش تعیین شده جای خود را به تنوع و فردگرایی می دهد. هرچه ارزش های آسیایی در اثر تغییرات جهانی بیشتر به چالش کشیده شوند، آسیایی ها شناخت بهتری از چستی آن ارزش ها و مفهوم واقعی آنها به دست می آورند و در این فرایند، آسیا از سنت ها به گزینه ها راه می یابد.

۳. از صادرات گرایی تا مصرف طلبی: در سال ۲۰۰۰ آسیا دارای تقریباً نیم میلیارد نفر از مردمی بود که به طور کلی طبقه متوسط نامیده می شوند. ظهور طبقه متوسط شهری ساختار اقتصاد آسیا را به سرعت تغییر می دهد؛ آسیایی که زمانی برای تامین رشد اقتصادی صرفاً به صادرات وابسته بود اینک می تواند برای تضمین رشد اقتصادی خود

آسیا به کجا می رود؟

به تقاضای داخلی هم امیدوار باشد.

۴. از کنترل های دولتی تا کنترل های بازاری: کنترل و مدیریت مرکزی دولت بر اقتصاد منطقه در حال تبدیل به اقتصادهای باز است و همین امر موجب انفجار رشد اقتصادی و فرصت های گوناگون اقتصادی بوده است. یکی از پیامدهای این دگرگونی پدید آمدن همکاری و هماهنگی اقتصادی میان کشورهای آسیایی است. در سراسر آسیای جنوب شرقی، ایدئولوژی جای خود را به واقعیت های اقتصادی و سیاسی می دهد.

۵. از کشتزارها تا کلان شهرها: در آسیا، مهاجرت روستاییان به شهرها با چنان وسعت و شدتی صورت می گیرد که برنامه ریزان و سیاستگذاران در کار خود درمی مانند. این جابه جایی اجتماعی در حال تغییر شکل دادن به آسیاست و این قاره را به عصر جدیدی از توسعه خواهد کشاند که با جامعه های کشاورزی فرق خواهد داشت و جامعه ای خواهد بود با تنوع فرهنگی و فرصت های گوناگون اقتصادی و اجتماعی. عاز طرح های کارگر طلب تا فناوری برتر: در آسیا تغییر جهت از فناوری های کارگر طلب به فناوری

برتر واقعا در جریان است. این موضوع حتی در کشورهای نه چندان پیشرفته آسیا هم دیده می شود که همین مسئله می تواند عاملی برای تشویق بازگشت دانش آموختگان دانشگاهی اروپایی و آمریکایی به کشورشان و نیز مانعی برای فرار مغزها باشد.

۷. به میدان آمدن زنان: میلیون ها نفر از زنان پر تحرک و متخصص آسیایی به عنوان نیروی قدرتمند به قرن بیست و یکم پای نهاده اند؛ نیرویی که نه فقط مردان آسیایی، بلکه تمام دنیا باید آن را به رسمیت بشناسد. ۸. از غرب تا شرق: امروزه نیروهای جهانی ما را وادار می سازند که با واقعیت تازه ای مواجه شویم: ظهور شرق. در شرق و تا حدی هم غرب، بیش از پیش آشکار می شود که ما به سوی شرقی شدن دنیا پیش می رویم. در عرصه جهانی، غرب هنوز مهم است ولی برتری آن دیری نخواهد پایید چون محور نفوذ جهانی از غرب به شرق منتقل شده است.

کتاب آسیا به کجا می رود؟ با ترجمه دکتر ناصر موفقیان توسط انتشارات موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی با شمارگان ۱۲۰۰ نسخه در ۳۹۸ صفحه و با قیمت ۳۵۰۰ تومان به چاپ رسیده است.

معرفی کتاب

آمریکا بدون ویرایش

آمریکا بدون نقاب عنوان کتابی است که به وسیله انتشارات مؤسسه کیهان به چاپ رسیده است. این کتاب از پاییز سال ۱۳۷۹ به صورت پاورقی در روزنامه کیهان چاپ می شد و در پایان کار در یک کتاب واحد منتشر شد.

نویسنده کتاب، آقای سیدهاشم میرلوحی است که مدت ۲۱ سال در آمریکا اقامت داشته و مشاهدات و تجربیات خود از جامعه آمریکا را در این کتاب با عنوان اصلی 'بهشت غرب زدگان، آن گونه که من دیدم' گرد آورده است. البته در پیشگفتار کتاب تصریح شده که مطالب مندرج در آن به مشاهدات نویسنده محدود نمی شود و اسناد و قراین و شواهد دیگری نیز در بیان مطلب ارائه شده است.

کتاب آمریکا بدون نقاب با نگاهی اجمالی به تاریخ آمریکا آغاز می شود و در این راه به جنایات آمریکا در طول تاریخ حیاتش از جمله در شیلی، ویتنام، ایران، کوبا، پاناما و ... نظر می افکند. سپس

وضعیت آمریکا از جهات گوناگون (توزیع جمعیت، ادیان و مهاجران) مورد بررسی قرار می گیرد. نویسنده در فصول بعد، مطالبی درباره یهودیان آمریکا را بازگو می کند و ذیل عناوینی چون عقیده و خط مشی جهودان، نفوذ سیاسی آنان در آمریکا، روش و مجاری تبلیغات جهودان در آمریکا، بیکار و عملیات این گروه در آمریکا و نیز فعالیت اقتصادی آنان، شواهد و اسناد خود را عرضه می کند.

در فصلی دیگر سوابق چند رییس جمهور آمریکا از جمله کارتر، ریگان و کلینتون بررسی می شود و آن گاه سازمان های اطلاعاتی آمریکا یعنی سیا و اف بی آی معرفی می شوند. بررسی سیاست خارجی و داخلی آمریکا از دیگر مطالب مندرج در کتاب آمریکا بدون نقاب است. در بخش سیاست داخلی، مواردی چون دموکراسی، آزادی، حقوق بشر، تبعیض نژادی، تأثیر رسانه ها بر افکار عمومی و وضعیت فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی مورد توجه قرار گرفته است. در بخشی از مقدمه چاپ دوم کتاب درباره حادثه ۱۱ سپتامبر می خوانیم: 'تخریب دو ساختمان دوقلو در نیویورک و یا بخشی از ساختمان پنتاگون در ویرجینیا نه تنها کار بن لادن و القاعده - که از دست پروردگان و سازمان یافتگان سازمان تروریستی سیا و دولت

صهیونیستی آمریکا (در زمان ریاست جمهوری رونالد ریگان) بوده و تحت نام مجاهدین آزادی خوانده می شدند و در افغانستان علیه نیروهای شوروی می جنگیدند- نیست؛ بلکه این داستان کاملاً طراحی شده و ساخته و پرداخته دولت آمریکا، پنتاگون و جهودان صهیونیست و اذتاب آنان است....'

شواهد و قراینی موجود است که نشان می دهد این داستان، ساخته و پرداخته دولت آمریکا، پنتاگون و سازمان های تروریستی دنیانظیر سیا و صهیونیست ها بوده است. آقای میسان (روزنامه نگار فرانسوی) که کتابی تحت عنوان ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، حیل و حشمتک نگاهشده است، اظهار می دارد که در قضیه ۱۱ سپتامبر، اولاً هواپیمای بوئینگ ۷۵۷ شرکت آمریکن ایرلاینز - پرواز شماره ۷۷ دالاس به لس آنجلس - و یا هیچ هواپیمای دیگری به ساختمان پنتاگون اصابت نکرده است و آن تخریب در اثر انفجاری هدایت شده رخ داده است.

ثانیاً دو هواپیمایی که به دو آسمان خراش دو قلوی نیویورک اصابت کرده اند، بوئینگ ۷۶۷ شرکت آمریکن ایرلاینز بوده، از روی زمین هدایت شده اند و این برنامه ای بوده که کاخ سفید و پنتاگون برای توجیه حملات آمریکا به افغانستان و عراق ترتیب داده است.

دکتر داریوش ناصری نژاد در کتابش از راه‌های مقابله با زلزله می‌گوید

سطرهای شش ریشتری

شامل همه مواردی که در مدیریت بحران به آن نیاز پیدا می‌شود.

یکی از ویژگی‌های جالب کتاب، استفاده از نمودارهاست. چرا در بیشتر صفحات از نمودار استفاده کرده‌اید؟

همان‌طور که گفتیم این کتاب منبع خوبی برای مدیران است که نمودار باعث می‌شود بدون آن که زمان و فکر زیادی خرج کنند با یک نگاه اجمالی و ساده به کتاب همه آنچه را که لازم است از نمودارها بیاموزند. ضمن آن که از خواندن سطرها خسته نمی‌شوند؛ به هر حال نمودارها کتاب را کاربردی می‌کند. در ابتدای هر فصل سوالاتی آورده شده که بعد از خواندن، مخاطب باید بتواند در ذهنش به آنها جواب دهد. این روش و نمودارهایی که از روش‌های خوب منابع خارجی است که از آنها استفاده کردم چون اگر نتوانند به سوال پاسخ دهند به دنبال جواب باز می‌گردند و مطالب را دوباره می‌خوانند یا همه مطالب را یاد گرفته و به خاطر بسپارند.

در پایان کتاب به عنوان مرجع، منابعی را معرفی کرده‌اید. در صورت امکان در مورد تیم مراجع توضیحاتی ارائه فرمایید.

همان‌گونه که اشاره کردم نمایندگی who تجربه خوبی بود تا از منابع فراوان کتابخانه سیار، wcd و سایت‌های سازمان بهداشت جهانی استفاده کنم و آنچه در پایان کتاب آمده معرفی همین منابع است.

در کشور موجود است؟ تا سالی که زلزله بم اتفاق افتاد منبع و مرجع خاصی نداشتیم البته اگر صادقانه بگویم هنوز هم هیچ منبعی نداریم جز یک اثر ترجمه (در مورد کنترل بیماری در بحران‌ها) که آن هم صرفاً در مورد بیماری‌هاست اما کتاب دستاوردهای زلزله بم که دو سال نگارش آن طول کشیده منبع جامعی است

شود، چند دقیقه بعد چطور، در هفته اول چه اقداماتی لازم است و در هفته‌های بعد چه کاری باید انجام دهیم.

غیر از بهداشت و درمان مسائل دیگری هم در بحران‌ها دخیل هستند. در این کتاب به آنها هم پرداخته‌اید؟

با توجه به تجربه‌ای که در اردوگاه‌های کشورهای مختلف از جمله هندوستان و آفریقای جنوبی داشتم و البته آنچه در ایران دیده بودم و بعد با توجه به تجربه بزرگان کشورهای دیگر من گام اول در این بحران‌ها را امنیت و نجات تعریف کردم و پس از آن، گام به گام جلو رفته و به مسائل بعدی پرداختم. آنچه در فصل اول می‌بینید تعریف Disaster یا بلایای طبیعی است که باید آن را از بحران‌های دیگر مانند جنگ جدا کرد، زیرا جنگ از بحران‌های ساخته دست بشر است و مسائل خاص خود را دارد.

در این کتاب حتی به مسائلی همچون انبارداری لوازم ارسالی و حمل و نقل هم اشاراتی داشته‌ام. چون در بم یکی از مسائل که مشاهده می‌کردیم آن بود که ماشین‌های زیادی به آنجا می‌آمدند اما مدت‌ها زمان باید صرف می‌شد تا وسایل موجود در آن ماشین‌ها از هم تفکیک و بنا به نیاز استفاده شود.

در این کتاب به نکته‌ای مثل وضعیت روانی حادثه‌دیدگان هم پرداخته شده که آنها در این وضعیت بهتر است مشغول باشند و به کمک و نجات بیایند، تا این که یک گوشه منتظر کمک بنشینند، چون در وضعیت کمک، فشار روانی کمتری را تحمل می‌کنند.

ظاهر و عنوان ساده کتاب و مطالب روان و مناسب آن هر مخاطبی را جذب می‌کند. اما آیا شما مخاطب خاصی برای کتاب در نظر داشته‌اید؟

در کتاب اشاره کرده‌ام که شهر بزرگ تهران و کرج روی خط زلزله قرار دارند. وقتی حادثه در بم با جمعیت ۱۰۰/۰۰۰ نفر چنان فاجعه‌ای بر پا می‌کند اگر خدای نکرده این اتفاق در شهر بزرگ تری مثل تهران، شیراز یا تبریز رخ دهد چه خواهد شد؟ بنابراین در قدم اول، مخاطبان کتاب، مدیران اجرایی و بعد همه مردمی هستند که به سلامت خود و اطرافیان علاقه‌مندند.

آیا غیر از کتاب شما، منابع دیگری در این زمینه

آن روز زمستان سرد ۸۲، پنجم دی ماه که زمین لرزید و خانه‌ها بر سر مردم بم فروریخت، چنان خاطره‌ای تلخ در اذهان بر جای گذاشت که تا همیشه بر صفحه تاریخ به جا خواهد ماند. پس آن روز اهالی اندیشه، علم و قلم، هر یک در حوزه فعالیت خود، با هدف پیشگیری و آمادگی در مقابل چنین اتفاقاتی دست به قلم بردند و کتاب‌هایی به رشته تحریر درآوردند.

از آن میان به تازگی کتابی با نام «دستاورد زلزله بم توسط انتشارات دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان» به قلم دکتر داریوش ناصری نژاد به چاپ رسیده و بر پشت جلد آن چنین آمده که بلایای طبیعی، رویدادهایی گریز ناپذیرند، اما مدیریت صحیح بحران و هدایت مدیران می‌تواند نقش مهمی در کنترل آسیب و پیامدهای آن و کاهش تلفات و رنج انسان‌ها داشته باشد.

این راهنما که بر مبنای تجربه‌های مولف از فاجعه زلزله بم شکل گرفته، با هدف راه‌اندازی خدمات بهداشتی در چنین مواردی تدوین شده است.

از آنجا که کتاب «دستاورد زلزله بم» به عنوان یک راهنمای آموزش تأمین سلامت در بلایای طبیعی، تدوین شده نویسنده کتاب سعی کرده در سه فصل، اطلاعاتی را به مخاطبان آموزش داده تا در پایان هر فصل مخاطب بتواند مطالب ارائه شده را به صورت علمی و کاربردی به کارگیرد. انتظار می‌رود مخاطب در پایان فصل اول کتاب بتواند با تعریف disaster یا بلایای طبیعی و نیز با عوامل مختلف در چرخه مدیریت و برنامه‌ریزی در زمینه بلایای طبیعی آشنا شده، سازماندهی بخش سلامت در شرایط بحران را آموخته و به اولویت‌ها و فوریت‌های شرایط بحران اشراف یابد.

آقای ناصری نژاد! فکر تدوین کتاب «دستاورد زلزله بم» چگونه به ذهنتان رسید و با چه هدفی نگارش آن را آغاز کردید؟

وقتی زلزله بم اتفاق افتاد من به عنوان مأمور سازمان بهداشت جهانی (WHO) به مدت سه ماه در آنجا مستقر بودم. در آن موقع اصلاً چیزی به نام مدیریت جامع و هدایت شده وجود نداشت و بسیار نگران شدم و دائم از خودم می‌پرسیدم با این که ما شرایط بحرانی از قبیل جنگ و بلایای طبیعی مثل

زلزله‌های گذشته را داشته‌ایم چرا تجربیات مدیریت گذشته را به کار نمی‌بریم؟

با وضعیت ناگوار و تلخی که در بم اتفاق افتاد، متوجه شدم که باید حرکتی انجام داد. با این فکر دست به قلم شدم و آنچه در این مدت دیده و آموخته بودم و می‌دانستم که باید به مخاطبان ارائه شود، با توجه به منابع خوبی که از طرف WHO در اختیارم قرار گرفت، نوشتنم و دانشگاه علوم پزشکی هم آن را به چاپ رساند.

جایگاه خدمات بهداشتی و درمانی در این گونه بلاها و اتفاقات کیجاست؟

قطعاً ایجاد شرایط بهداشتی و درمانی مناسب در وضعیت بحران در بلایای طبیعی، جزو اولین و مهم‌ترین جایگاه‌هاست. در این وضعیت بهداشت و درمان در ثانیه‌ها، دقیقاً، ساعات و زمان بندی خاص خود تعریف می‌شود. یعنی ما باید بدانیم چند ثانیه بعد از اتفاق چه حرکت‌هایی باید انجام

خانه کتاب

فراخوان

دومین دوره جایزه گام اول

به همت خانه کتاب برگزار می‌شود

این جایزه با هدف کشف استعداد و تشویق هزینه بیشتر پدیدآورندگانی است که برای نخستین بار کتاب منتشر کرده‌اند.

موضوع‌های مورد ارزیابی هیئت داوران عبارتند از:

الف: مجموعه شعر یا داستان کوتاه، بلند و رمان برای کودکان و نوجوانان

ب: مجموعه شعر یا داستان کوتاه، بلند و رمان برای بزرگسالان

از تمامی نویسندگان و شاعرانی که اولین اثر خود را از اول سال ۱۳۸۶ در زمینه‌های یاد شده به چاپ رسانده‌اند، دعوت می‌شود سه نسخه از اثر منتشر شده را تا پایان مرداد ۱۳۸۷ به نشانی دبیرخانه گام اول ارسال نمایند.

نشانی: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین صبا و فلسطین جنوبی، ساختمان شماره ۱۱۷۸، طبقه اول

تلفن: ۶۶۴۶۰۵۱۹   دورنگار: ۶۶۴۱۵۳۶۰

حسن معصومی از نقاط ضعف و قوت «اصول مربیگری» و «تربیت بدنی عمومی» می گوید

ویرایش در زمین ورزش

بروم سر اصل مطلب! ما باید در کتاب هایمان به مربیان بگوییم که چکار کنند و چکار نکنند. نباید هدف از نگارش کتاب، ارائه مجموعه ای از محفوظات باشد که نتواند نزد خواننده حالت کاربردی به خود بگیرد.

از جمله مباحث مطرح شده در کتاب اصول مربیگری، بخش روان شناسی ورزشی است؛ مبحث مهمی که در ۳۰ صفحه گنجانده شده است. معصومی که این روزها در حال تکمیل نگارش کتاب بازی های بومی - محلی استان های مازندران و گیلان است، او گنجاندن چنین مبحث مهمی در ۳۰ صفحه و پرداختن خلاصه وار به این موضوع اساسی در ورزش را از نقایص این اثر می داند و می گوید: «قبول دارم که چنین ایرادی به این کتاب وارد است. واقعیت این است که بحث روان شناسی ورزشی، از جمله واحدهای درسی رشته هاست، اما علاقه استادان ورزشی به این مقوله، زیاد نیست. البته من معتقدم که باید مفصل تر و کاربردی تر در این زمینه نوشت و کار کرد.»

تربیت بدنی، رشته ای است که از علوم گوناگون نظیر شیمی و فیزیولوژی تأثیر گرفته است و برای خودش دنیایی دارد. یکی از مباحث مهم و علوم کاربردی آن نیز روان شناسی ورزشی است که متأسفانه نه تنها در کتاب اصول مربیگری، بلکه در اکثر کتاب های ورزشی خیلی ضعیف به آن پرداخته شده است.

معصومی در کتاب تربیت بدنی عمومی تلاش کرده است که مطالب را علمی تر از آنچه در کتاب اصول مربیگری آورده شده، تشریح کند. البته او قصد دارد در اثری جدیدتر، تمامی این نقایص را برطرف سازد. این استاد دانشگاه می گوید: «من به دنبال آن هستم که آنچه را در کتاب اصول مربیگری به طور ناقص ارائه شده، کامل کنم. البته تا حد زیادی این کار را در کتاب تربیت بدنی عمومی انجام داده ام. مثلاً فصل های مربوط به آسیب شناسی و تغذیه را که مطالب آن قدیمی بود، اصطلاحاً به روز کردم و امیدوارم که بتوانم در کتاب جدید، آنچه را مورد نظر من است، به رشته تحریر در آورم.»

فارغ التحصیل شدم، از خودم پرسیدم که آمادگی جسمانی چیست؟ به همین دلیل هفت سال برای پیدا کردن درک صحیح از این مبحث، تحقیق کردم و خلاصه ای از یافته هایم را در بخش آمادگی جسمانی کتاب تربیت بدنی عمومی آوردم. حالا هم وقتی برخی از افرادو همکاران از این کتاب تعریف می کنند، واقعا لذت می برم.» معصومی درباره ویژگی های کتاب تربیت بدنی عمومی می گوید: «در کتاب اصول مربیگری، مطالب گردآوری شده بود، اما من در کتاب تربیت بدنی عمومی، مطالب را خلاصه کردم و در جدول هایی جای دادم تا قابل استفاده شود. در حقیقت این کتاب نسبت به کتاب اصول مربیگری، بسیار کاربردی تر است. من عملگرا هستم و نمی خواهم کتاب هایم فقط مثنی از محفوظات را به خواننده منتقل کند. دوست دارم وقتی می نویسم، یک راست

کرده، چرا قبل از انتشار اثر، ایرادات آن را گوشزد نکرده است؟! معصومی در پاسخ به این سوال می گوید: «بیشتر مطالب این کتاب توسط همکارم تالیف شده بود و شرایطی فراهم نیامد که من استنباط و درک خودم از این حوزه را بنویسم و اساساً این مبحث را من ننوشتم! وقتی یک نویسنده از اثر قبلی خود - هر چند محصول مشترک با یک نویسنده دیگر - اظهار ناراضی می کند، انتظار می رود که وی در اثر جدیدش، نقیصه های قبلی را برطرف کند.

معصومی نیز می گوید که چنین کاری انجام داده و در کتاب «تربیت بدنی عمومی» مبحث آمادگی جسمانی را به خوبی تشریح کرده است؛ اثری که اخیراً روانه بازار نشر شده است.» وی می گوید: «هنگامی که در رشته تربیت بدنی

تاکنون آثار زیادی به بازار آمده که ویژگی آنها، جامع بودنشان نسبت به ویراست های قبلی است، اما وقتی نویسنده ای اثر قبلی خود را از نظر کیفی ضعیف می داند و اثر جدیدش را به عنوان کاری قابل قبول معرفی می کند، حکایت دیگری است. هنگامی که با حسن معصومی، تماس گرفتیم تا در گفت و گو با او، دو اثر آخر او نقد و بررسی شود، او از کتاب اصول مربیگری ایرادات زیادی گرفت و در مقابل، کتاب تازه منتشره اش به نام «تربیت بدنی عمومی» را کتابی کامل خواند.

وی از وجود اصول مشترک در مربیگری رشته های مختلف ورزشی سخن می گوید که می تواند در قالب یک کتاب گردآوری شود و این که کتاب «اصول مربیگری» از این حیث می تواند در تمامی رشته های ورزشی مورد استفاده قرار گیرد.

معصومی می گوید: «در ورزش و مربیگری ورزشی، موضوعاتی نظیر اصول دهگانه تمرین وجود دارد که می تواند فصل مشترک تمامی رشته های ورزشی به حساب آید. ضمن این که موضوعی مثل آسیب شناسی نیز می تواند در این چارچوب جای داشته باشد.»

وی که این کتاب را با همکاری محمدرضا مشایخ، دیگر عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس به رشته تحریر در آورده، از کیفیت این کتاب اظهار ناراضی می کند و می گوید: «این کتاب با سلیقه همکارم نوشته شده است و من از کتاب رضایت کامل ندارم، زیرا بخش هایی از آن نظیر آمادگی جسمانی که یک مبحث تخصصی است، به طور کامل تشریح نشده و روند ارائه مطالب کتاب نیز آن گونه که من می خواستم، نیست.»

وی همچنین از اهمیت مبحث طراحی تمرین سخن می گوید و نقص بزرگ کتاب اصول مربیگری را نداشتن چنین مبحثی می داند. معصومی می گوید: «یک مربی باید بلداند که چگونه برای تمرین شاگردانش، طراحی و برنامه ریزی کند، اما در این کتاب اصلاً چنین بخشی وجود ندارد.» سوالی که پیش می آید، این است که یک مدرس رشته تربیت بدنی که در نگارش یک کتاب همکاری

معرفی کتاب

گذری بر «فعالیت های رسانه ای در ورزش»

دروازه بانی از ورزش تا رسانه

در حالی که ورزش به عنوان پدیده ای علمی و اجتماعی، تأثیر شگرفی بر تک تک افراد جامعه دارد این روزها ارتباط تنگاتنگی نیز با فعالیت های صورت گرفته در عرصه رسانه پیدا کرده است.

یکی از دلایل اصلی ایجاد این ارتباط بین دنیای ورزش و رسانه، نقش ورزش در ابعاد اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی برای رسانه های گروهی است. در کتاب «فعالیت های رسانه ای در ورزش» که از سوی دکتر حمید قاسمی با همکاری دکتر فرشید تجاری، دکتر مهدی کهندل و دکتر عباس خدایاری به رشته تحریر در آمده، ارتباط بین ورزش و رسانه و فعالیت رسانه ها در عرصه ورزش از جنبه های مختلف بررسی شده است. در مقدمه این کتاب آمده است: «آموزه درسی با عنوان فعالیت های رسانه ای در ورزش در مقطع کارشناسی گرایش مدیریت و برنامه ریزی ورزشی وجود دارد. در رشته های

دیگر همچون روزنامه نگاری با گرایش ورزشی نیز مطالعات تخصصی در این حوزه به عمل می آید. با این همه جدید بودن این حوزه از یک طرف و فقدان وجود گرایش های تخصصی در سطح مقطع کارشناسی ارشد و دکترا باعث شد تا منبع درسی کاملی در این حوزه وجود نداشته باشد. به همین منظور تلاش شد یک منبع درسی و آموزشی براساس سرفصل های این درس تهیه و تدوین شود.»

هدف کتاب فعالیت های رسانه ای در ورزش، آشنا کردن خوانندگان با فعالیت های رسانه ای در دنیای پرهیاهو و جذاب رشته های مختلف ورزشی است. به همین دلیل این کتاب حتی برای اهالی رسانه هم می تواند کارایی داشته باشد.

در فصل نخست این کتاب با عنوان اهمیت و ضرورت رسانه در ورزش، دو مبحث مهم با عناوین نقش رسانه در ارتباط و نقش و ضرورت رسانه های گروهی در ورزش تشریح شده است که می تواند مدخل خوبی برای ورود به مباحث مهم بعدی باشد.

در فصل دوم با عنوان «انواع رسانه های گروهی در ورزش» نیز مباحثی چون مطبوعات در ورزش، رادیو و ورزش، تلویزیون و ورزش، اینترنت و ورزش و تلفن و ورزش آورده شده است.

فصل سوم حالت تخصصی تری پیدا می کند و گزارش نویسی و خبرنگاری ورزشی با زیرمجموعه هایی نظیر روند کلی کار رسانه، آشنایی با اصول گزارش نویسی، خبرنگاری و خبرنگاری و

مصاحبه نویسی به طور کامل تشریح می شود. اصول تصویر برداری از مهارت ها و مسابقات ورزشی، فصل دیگری از این کتاب است که اهمیت بالایی دارد، زیرا امروزه میزان علاقه مندان به ورزش که شاید خودشان کمتر ورزش کنند و فقط از طریق رسانه ها آن را دنبال می کنند، جمعیتی چند صد میلیونی را دربرگیرند.

در فصل پنجم نیز اصول مجری گری در برنامه های ورزشی بررسی شده و حتی از پرداختن به موضوعاتی نظیر صدای مجری ورزشی نیز غفلت نشده است.

اگرچه اخلاق و حقوق در رسانه های گروهی و ورزشی، فصل پایانی کتاب را به خود اختصاص می دهد، اما این به معنای اهمیت این فصل نسبت به فصل های پیشین نیست، بلکه پس از آشنایی با فعالیت رسانه ها در ورزش، بهتر می توان مبحث مهمی چون اخلاق و حقوق در رسانه های گروهی و ورزشی را آموزش داد.

شکل گیری و مبانی حقوق ارتباطات، گزیده قانون مطبوعات ایران، گزیده اساسنامه و قانون اداره سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و گزیده اساسنامه انجمن نویسندگان، خبرنگاران و عکاسان ورزشی، بخش های مختلف این فصل را تشکیل می دهند.

چاپ اول کتاب «فعالیت های رسانه ای در ورزش» با شمارگان ۲۰۰۰ نسخه، ۱۷۶ صفحه و بهای ۳۰۰۰ تومان در دسترس علاقه مندان است.

با محمد سیداخلاقی درباره «نسخه پردازی و نشر»

سفر کلمات در جاده ابریشم

محمد سیداخلاقی که دارای مدرک کارشناسی روان‌شناسی است، سابقه بیش از سه دهه فعالیت در عرصه نشر را داراست. او فعالیت خود را در این زمینه با کار در سازمان‌های کتاب‌های درسی آغاز کرد. وی سپس به مرکز نشر کتاب‌های دانشگاهی رفت و حدود دو دهه در آنجا به فعالیت پرداخت. سیداخلاقی در این موسسه انتشاراتی با عنوان مشاور و ویرایشگر به کار اشتغال داشت. وی که دارای چند رتبه در عرصه نشر است و چند بار به عنوان «خادم نشر» مورد تجلیل قرار گرفته، تجربیات خود را به تازگی در قالب کتاب «نسخه پردازی و نشر» منتشر کرده است. وی در این مورد می‌گوید: زمانی که در مرکز نشر دانشگاهی کار می‌کردم، مطالبی را در مورد چاپ و نشر در نشریه این موسسه می‌نوشتم. علاوه بر این، مطالبی با موضوعات مشابه را به نشریات تخصصی می‌دادم. اما کارم با پراکندگی همراه بود. گمان من بر این بود که جمع‌آوری این یادداشت‌های پراکنده می‌تواند برای برخی قابل استفاده باشد.

یکی از خصوصیات کتاب «نسخه پردازی و نشر» در نحوه نگارش آن است که براساس تجربیات عملی یک ناشر شکل گرفته است. این نکته می‌تواند کتاب را برای کسانی که به نشر علاقه‌مندند، ملموس تر و کاربردی تر کند. سیداخلاقی در این مورد می‌گوید: «به گمان من تا کارهایی از قبیل نسخه پردازی، ویرایش و چاپ به طور عملی تجربه نشود، نمی‌توان به زیر و بم آن پی برد. از این رو بخش مهمی از آنچه را که در کتاب آورده‌ام مبتنی بر تجربیاتم است. وی به تدریس خود در مراکز دانشگاهی و حوزه علمیه قم اشاره می‌کند و ضمن بیان آن که فعالیت در این مراکز علمی، یکی از بخت‌های او برای مرور تجربیاتش بوده، می‌افزاید: من در این کلاس‌ها دو نکته را مدنظر قرار دادم. اول از همه، شوق کسانی که می‌خواستند درباره نسخه پردازی و ویرایش بدانند، تشویق بزرگی برایم بود و از سویی، با تدریس، تجربیاتم را منسجم و منظم می‌کردم.»

فکر انتشار کتابی که در آن مسائلی از جمله نسخه پردازی و نشر به عنوان محور اصلی مورد بحث باشد، مقارن با برپایی کلاس‌ها به ذهن سیداخلاقی خطور کرد. او قصد داشت با جمع‌آوری مواردی که در کلاس‌ها مورد بحث بوده آنها در دسترس افراد بیشتری قرار دهد. وی از دلگرمی برخی از دوستان یاد می‌کند که در راه نگارش کتاب همواره یاری بخش بوده‌اند و پس از انتشار نیز خستگی را از تن مولف در کرده‌اند. سیداخلاقی در این کتاب، علاوه بر مسئله نسخه پردازی، موارد عام صنعت نشر را نیز دستمایه کار خود قرار داده است. او در این مورد می‌گوید: «روند نسخه پردازی از ابتدای کار مورد توجه قرار گرفته است، اما در ادامه با

را می‌توان به طور بسیط‌تری مورد بحث قرار داد. اما توجه به آنها می‌تواند راه‌های بزرگ‌تری را در عرصه نشر پیش روی ما بگشاید.»

محمد سیداخلاقی کتاب «ویرایش و نشر» را در دست نگارش دارد. به گمان وی، مسئله‌ای همچون «نسخه پردازی» تا حدودی بین اهالی فرهنگ شناخته شده است. اما مسئله ویرایش با آن که ظاهراً عنوانی آشناست، اما جای بحث فراوان دارد. وی با اشاره به این نکته که ویرایش هنوز در کشور ما شناخته شده نیست با تأکید بر این نکته که کارهایی در این عرصه در حال آغاز است، می‌گوید: «یک ویراستار به عنوان قلب ناشر، می‌تواند ضریب انتشار کتاب را کنترل کند و آن را به جلو ببرد. اگر او به کارش آشنا نباشد، همه چیز با نادرستی پیش می‌رود. اما اگر او کارش را بشناسد کارها آسان‌تر پیش می‌رود.» به گفته این ناشر و پژوهشگر عرصه نشر، این کتاب در مرحله ابتدایی نگارش قرار دارد و وی در حال حاضر به تهیه فیش‌های اولیه و تنظیم آنها مشغول است. وی اظهار امیدواری می‌کند که با کار و تلاش فراوان کمبود منابع در این عرصه به زودی برطرف شود و با انتشار کتاب‌هایی که مبتنی بر تجربیات ناشران و فعالان عرصه نشر است کسانی که در این راه گام برمی‌دارند موثر و دقیق بتوانند پیش بروند.

که در این عرصه به طور حرفه‌ای کار می‌کنند سبب شد تا من به نگارش این کتاب مشغول شوم.» یکی دیگر از خصوصیات کتاب «نسخه پردازی و نشر» چنانچه پیش‌تر نیز به آن اشاره شد توجه مولف به مسائل مختلف حوزه نشر است. وی در این کتاب کوشیده است تا در کنار مسائل عمومی، به مسائلی جزئی‌تر و در عین حال کاربردی‌تر نیز بپردازد. از این رو در کنار پرداختن به مسائل عام حوزه کتاب، مسائلی همچون «سطر پاشنه» نیز مورد توجه مولف قرار گرفته است. وی درباره فصل بندی کتاب و توجه به مسائلی اینچنینی از ابداع برخی از این واژه‌ها توسط خود می‌گوید: «بسیاری از این اصطلاحات در عرصه چاپ وجود دارند که هنوز به طور تخصصی به آنها پرداخته نشده و از همین رو دارای عنوان واسم نیستند. من تلاش کرده‌ام برخی از آنها را دسته‌بندی کنم و سپس با اسم گذاری آنها، هویتشان را در مراحل مختلف چاپ به نمایش بگذارم.» وی در مورد چگونگی انتخاب فصل به ضرورت کار اشاره می‌کند و معتقد است که در هنگام نسخه برداری اولیه کار و در همان روزهایی که تدریس را در چند مرکز دانشگاهی و حوزه علمیه قم انجام می‌داده، رئوس کار خود را در عرصه نوشتار کتاب کردند. به گفته وی، هرچند برخی از این موارد

مواردی مکمل رو به روایم. به گمان من کسی که می‌خواهد با نشر در ارتباط باشد باید با مسائل عام آن آشنا باشد. یک ویراستار باید از نسخه پردازی و چاپ بداند. به همین دلیل من همه این موارد را در کتاب آوردم تا کسی که آن را مطالعه می‌کند با اعم کار آشنا شود.

کتاب «نسخه پردازی و نشر» در کنار اطلاعات عام به ارائه اعداد و ارقام خاصی می‌پردازد که در مراحل مختلف نشر یک کتاب باید سپری شود. به عنوان نمونه مولف از فاصله سطرها در متون مختلف، فاصله از حاشیه و مواردی از این قبیل اشاره می‌کند. از مولف این کتاب می‌پرسیم که این اعداد و ارقام را براساس کدام الگوی از پیش تعیین شده ارائه داده است. وی به تجربیاتش طی این سال‌ها به عنوان یک منبع یاد می‌کند و می‌افزاید: «شاید شما کمتر بتوانید این اطلاعات را به صورت مدون و در یک کتاب ببینید. من بعد از آزمون و خطاهایی که انجام داده‌ام، دریافتم که برخی از متون با فاصله‌های کمتر و برخی با فاصله‌های بیشتر کاربردی‌ترند. متأسفانه ما در این عرصه کار بسیار کمی انجام داده‌ایم. مثلاً من فقط می‌توانم از کریم امامی نام ببرم که در عرصه نشر، حرف‌هایی برای گفتن داشت. این مسائل یعنی کمبود منابع و افرادی

مؤلف کتاب «نسخه پردازی و نشر» کتاب خود را به سیزده فصل تقسیم کرده است. پس از فصل اول که به پیشگفتار کتاب اختصاص دارد، او در فصل دوم که از دستنوشته تا کتاب نام دارد به مسائلی از جمله دستنوشته یا خبر، ویرایش، حروفچینی، نمونه خوانی، لیتوگرافی چاپ و صحافی پرداخته است. فصل سوم کتاب به نقش دقیق و دشوار نسخه پرداز اختصاص دارد و در فصل چهارم، آماده سازی فنی دستنوشته مورد توجه قرار گرفته است. فصل پنجم کتاب که یکی از پرآیتم‌ترین آنهاست به صفحات آغازین کتاب می‌پردازد؛ مواردی که مولف آنها را با عناوین صفحه عنوان کوتاه، صفحه عنوان، صفحه حقوق، صفحه شاهد، هداییه، پیشگفتار، سیاستگذاری، فهرست مطالب، فهرست شکل‌ها و جدول‌ها و... تفکیک کرده است. «نسخه پردازی و نشر» توسط انتشارات قصیده در شمارگان ۱۵۰۰ نسخه منتشر شده است.

مختصر مطرح کرده است و این از آن روست که یک نسخه پرداز، برای آن که بتواند در کار خود موفق باشد، نیاز به آن دارد که این مسائل را بداند. مولف در تعریف واژه نسخه پردازی نوشته است: «نسخه پردازی حد فاصل بین نمونه خوانی و ویرایش متنی است یعنی از سویی به اصول و ضوابط نمونه خوانی و بررسی نمونه‌های چندگانه چاپی می‌پردازد و از سویی دیگر مقدمات آماده سازی دستنوشته، تعیین حروف و صفحه‌آرایی را تدارک می‌بیند.» به همین علت وی در کتاب خود علاوه بر توجه ویژه به نسخه پردازی به سایر مسائل نشر نیز پرداخته است. چرا که یک نسخه پرداز، به موازات پیشرفت کار خود ناگزیر است در مراحل از کار به واریسی و بررسی اوزالید کتاب اهتمام ورزد و بعد از آن با صدور اجازه چاپ و صحافی در انتظار رویت کتاب چاپ شده بنشیند و این سبب می‌شود که از دانش گسترده در عرصه نشر برخوردار باشد.

مسیر دشوار نشر

نگار عبدالملکی: فرایند انتشار یک کتاب پس از نگارش تا مرحله‌ای که به صورت آماده در اختیار مخاطب قرار می‌گیرد، دقیق، گسترده و حساب شده است. با این که توجه به مرحله پس از نگارش یعنی نسخه پردازی،

ویرایش، صفحه بندی، توجه به پانوشته‌ها و... جزو مواردی است که عدم توجه به آنها می‌تواند یک کتاب بسیار خوب را به اثری متوسط و حتی ضعیف تبدیل کند اما متأسفانه توجه به این موارد کمتر از سوی اهالی نشر صورت می‌گیرد. کتاب «نسخه پردازی و نشر» که با تأکید بر مسئله نسخه پردازی تألیف شده دیگر مسائل صنعت نشر را نیز به طور

گشتی در جهان داستانی آگاتا کریستی به انگیزه چاپ «نمسیس، فرشته انتقام»

مارپل رو در روی پوارو

آگاتا کریستی یکی از نویسندگان خوش اقبالی است که نوشته‌هایش در چند دهه اخیر همواره مورد توجه مخاطبان داستان‌های جنایی در ایران قرار گرفته است. او با آن که بخت خود را در عرصه‌های دیگر نویسندگی نیز آزموده، اما به علت عدم اقبال از سوی مخاطبان دوباره به پلیسی نویسی روی آورد تا همگان او را با عنوان یک داستان‌نویس جنایی بشناسند؛ داستان نویسی که با خلق شخصیت‌هایی همچون «خانم مارپل» و «کارآگاه پوارو» نام خود را در این عرصه ماندگار کرده است. آثار کریستی با آن که کمتر به مسائل سینمایی پرداخته، با نمایش خشونت و بی‌قانونی کشورهای غربی، منتقد این فضا به حساب می‌آید. کریستی در آثارش سقوط و زوال روحی انسان جامعه طبقاتی رانشان می‌دهد و به قول منتقدان، آدم‌کشی موضوع ادبیات او شد تا به واسطه آن نشان دهد که غرب از چه انحطاطی برخوردار است. کریستی، پرخواننده‌ترین نویسنده انگلیس قرن بیستم نیز بشمار می‌آید. داستان‌های آگاتا کریستی، به ویژه آن دسته که درباره ماجراهای کارآگاه هرکول پوارو و یا خانم مارپل هستند، نه تنها لقب «ملکه جنایت» را برای او به ارمغان آوردند بلکه وی را به عنوان یکی از مهم‌ترین و مبتکرترین نویسندگانی که در راه توسعه و تکامل داستان‌های جنایی کوشیده‌اند نیز معرفی و مطرح کردند.

او که متولد دهه آخر قرن نوزدهم است، فعالیت داستانی‌اش را از میانه دهه ۱۹۲۰ به طور جدی پی گرفت، باید دهه ۱۹۳۰ را پر بارترین دوره فعالیت ادبی آگاتا کریستی دانست، زیرا گذشته از تعداد کتاب‌هایی که نوشت، مهم‌ترین شاهکارهایش نیز در همین ایام خلق شدند. در ۱۹۲۶ انتشار «مرگ راجر آکروید» (نخستین شاهکار کریستی) با موفقیت خیره‌کننده‌ای مواجه شد و او را یکی شبه به شهرتی عظیم و خارق‌العاده رساند. تجربیات سفر به خاورمیانه، بعدها دستمایه و الهام بخش دو رمان معمایی مشهور وی شد: «قتل در بین‌النهرین» (۱۹۳۶) و «مرگ بر نیل» (۱۹۳۷). بیش از بیست رمان پلیسی (چهارده رمان پوارو و دو رمان خانم مارپل از آن جمله‌اند)، دو تا از شش رمان روانشناسانه غیر پلیسی‌اش که آنها را با نام مستعار «مری و ستمکات» چاپ کرد و دو نمایشنامه حاصل این سال‌ها هستند.

او تا آخر عمر دست از نوشتن داستان‌های جنایی نکشید و ذهن و تخیلش همچنان خلاق باقی ماند، هر چند شتاب آفرینشش رو به کاستی نهاد و با ضرب‌باهنگی آهسته‌تر به نگارش ادامه داد، ولی تقریباً هر سال یک رمان پلیسی روانه بازار می‌کرد. او بعد از پایان جنگ جهانی اول، نوشتن را با خلق کارآگاه خصوصی هرکول پوارو آغاز کرد که بعد از شرلوک هولمز مشهورترین کارآگاهان افسانه‌ای دنیاست. پوارو، مارپل و دیگر کارآگاهان این نویسنده بزرگ، بارها سوژه کارگردانان سینما شده و نمایشنامه‌های بسیاری با الهام از آثارش نوشته شده است. به همین دلیل عبارت «هر کریسمس، یک کریستی» مدتی بر سر زبان‌ها افتاد. کریستی هشتاد و پنج رمان از خود باقی گذاشت، به اضافه چند نمایشنامه که مشهورترین

آن، «تله موش» (۱۹۵۲) که با اقتباس از داستان کوتاه «سه موش کور» اثر خودش نگاشته شد و از نیم قرن پیش بی‌وقفه بر صحنه اجرا می‌شود. در تاریخ ادبیات نمایشی، این قطعه طولانی‌ترین زمان نمایش را به خود اختصاص داده است. آثار او شامل ۸۴ رمان، ۱۵۰ داستان کوتاه و ۱۹ نمایشنامه، تخمین زده می‌شوند. «قتل در زمین بازی گلف»، «حلقه گمشده زنجیر»، «جنایت در عطر فروشی»، «ده دختر بچه سیاه پوست»، «سند بی‌گناهی»، «شاهد جرم»، «۱۳ نفر روی میز»، «مورفین»، «سرنوشت در فرد»، «ویلائی قناری»، «آخرین تعطیلات هفته»، «قتل‌های آقای الفبا»، «ر. آ. و قاتلش»، «۴/۵ عصر حرکت از پادینگ»، «جنایت قطار سریع‌السیر شرق»، «تراژدی در سه پرده»، «قتل‌های الفبایی»، «ورق‌ها روی میز»، «جنایت‌های وطن پرستانه»، «پنج خوکچه» و «ساعت‌ها» از جمله جذاب‌ترین داستان‌های او به شمار می‌آیند.

آگاتا کریستی رمان «قتل در قطار سریع‌السیر شرق» را در سال ۱۹۳۴ وقتی در هتل «پراپالاس» استانبول سکونت داشت، نوشت. استانبول آخرین ایستگاه شرقی قطار سریع‌السیر اورینت بود که در آن زمان بین غرب و شرق اروپا در تردد بود. اتفاقی که آگاتا کریستی در آن می‌زیست توسط مقامات هتل پراپالاس به عنوان یادبود این نویسنده نامدار در همان حال و هوای زمان اقامت کریستی حفظ و نگهداری شده است.

آگاتا کریستی در کتاب رکورد‌های گینس مقام اول در میان پرفروش‌ترین نویسندگان کتاب در

آگاتا کریستی تا آخر عمر دست از نوشتن داستان‌های جنایی نکشید و ذهن و تخیلش همچنان خلاق باقی ماند، هرچند شتاب آفرینشش رو به کاستی نهاد

تمام دوران‌ها و مقام دوم (بعد از ویلیام شکسپیر) در میان پرفروش‌ترین نویسندگان در هر زمینه‌ای را به خود اختصاص داده است. تخمین زده شده است که یک میلیارد از کتاب‌های او به زبان اصلی (انگلیسی) و یک میلیارد دیگر در ترجمه‌های گوناگون به ۱۰۳ زبان دنیا به فروش رسیده است. محبوبیت جهانی کریستی به آن درجه است که به طور مثال در کشوری چون فرانسه تعداد کتاب‌هایی که از او تا سال ۲۰۰۳ به فروش رسیده بالغ بر ۴۰ میلیون جلد یعنی نزدیک به دو برابر کتاب‌های فروش رفته نویسنده بزرگ فرانسوی امیل زولا (۲۲ میلیون جلد) بوده است.

زندگینامه آگاتا کریستی

آگاتا کریستی در سال ۱۸۹۰ در انگلیس دیده به جهان گشود و در سال ۱۹۷۶ در همان جا دار فانی را وداع گفت. او پرفروش‌ترین نویسنده رمان جنایی و یکی از موفق‌ترین نویسندگان تاریخ ادبیات غرب است.

نام کامل او پیش از ازدواج آگاتا ماری کلاریا میلر بود. او در سال ۱۹۱۴ با شخصی به نام کلنل آرشیبالد کریستی ازدواج کرد. او در ۱۹۲۸ پس از چهارده سال، به زندگی زناشویی‌اش با او خاتمه داد و پس از طلاقش، یازده روز ناپدید شد که جنجال مطبوعاتی عظیمی علیه او به راه افتاد و همه خیر از قتل و ربوده شدن او دادند، گرچه هیچگاه تاکنون افشا نشده که آیا آن زمان به گروگان گرفته شده بود یا اینکه از غم جدایی، عمداً خود را در جایی مخفی کرده بود. او سپس برای فائق آمدن برای بحران‌های روحی‌اش به خاورمیانه سفر کرد. با انتشار کتاب «مرگ در خانه کشیش» در ۱۹۳۰ یکی دیگر از شخصیت‌های پرآوازه آگاتا کریستی، یعنی دوشیزه مارپل، پا به عرصه ادبیات پلیسی گذاشت. آگاتا شش رمان با نام مستعار نوشت و یک مجموعه شعر و چند نمایشنامه نیز به چاپ رساند. آگاتا کریستی در ۱۲ ژانویه ۱۹۷۶ در سن ۸۵ سالگی و به طور طبیعی درگذشت. او تنها یک فرزند به نام «روزالیند هیکز» داشت که او نیز در سن ۸۵ سالگی و در تاریخ ۲۸ اکتبر ۲۰۰۴ درگذشت. در حال حاضر تمام حقوق مربوط به نشر و فروش کتاب‌های کریستی در اختیار و مالکیت نوه او «ماتیو پرچاراد» است.

یادداشت

یوسف نگاریان

درباره رمان «نمسیس فرشته انتقام و عدالت»

جهان به روایت تضادها

یکی از خصوصیات رمان‌های آگاتا کریستی در تضادی است که نویسنده اغلب به آنها توجه دارد. او با آن که رمان پلیسی می‌نویسد و یکی از نمایندگان این سبک رمان نویسی به حساب می‌آید، از طرفی آنها را همچو نیز می‌کند. بیش از نیمی از رمان‌های کریستی با محوریت شخصیت کارگاهی خانم مارپل شکل گرفته که اتفاقاً رمان «نمسیس فرشته انتقام و عدالت» یکی از آنهاست. قرار دادن یک شخصیت زن برای کشف یک قتل، یک معما و در نهایت حل یک ماجرای خشن، نوعی هجو برای رمان جنایی به حساب می‌آید. به این ترتیب، آگاتا کریستی، به جای آن که به طور متداول از یک کارآگاه مرد بهره بگیرد، پیرزنی را شخصیت اصلی داستان‌اش می‌کند. نتیجه روایی نوع نگاه کریستی به تضادی از تقابل دوتایی قاتل-کارآگاه می‌انجامد که می‌توان آن را هجو رمان جنایی کلاسیک به حساب آورد.

از سوی دیگر کریستی نوعی تضاد دیگر را نیز در رمان‌هایش به نمایش می‌گذارد. رمان‌های او اغلب به یک ماجرای قتل و سپس پیدا کردن آن توسط یک کارآگاه مرتبط می‌شود. شاید در نگاه اول، رمان‌های این نویسنده انگلیسی به هیچ وجه سیاسی نباشد، اما او خشونت لجام‌گسیخته مردمان به‌ظاهر با فرهنگ انگلیسی را به بهترین وجه به نمایش می‌گذارد. از همین روست که شخصیت‌های قاتل رمان‌های آگاتا کریستی، اغلب چهره‌های اتو کشیده و ظاهراً با فرهنگ‌نگار. او به خوبی نشان می‌دهد که پشت این نقاب‌های به‌ظاهر زیبا، چه چهره‌های غیرانسانی خبیثی نهفته است. از این رو، تضاد میان قاتل - آقا زاده را یکی دیگر از تضادهای موجود در آثار آگاتا کریستی به حساب آورد و نکته جالب این جاست که او بی‌آن که هرگز اشاره مستقیم سیاسی داشته باشد، بزرگ‌ترین نقدها را متوجه دولت بریتانیا می‌کند.

آگاتا کریستی رمان «نمسیس فرشته انتقام و عدالت» را در سال ۱۹۷۱ نوشت و بعد از آن تنها برای نوشتن یک اثر دست به قلم برد. از این رو می‌توان این رمان او را بلوغش در عرصه نویسندگی به حساب آورد. آگاتا کریستی در رمان «نمسیس فرشته انتقام و عدالت» باز هم خانم مارپل را برای کشف رمز و راز قتلی دیگر به کار می‌گیرد. کسی در رمان «نمسیس فرشته انتقام و عدالت» به خانم مارپل می‌گوید: «عشق احساس خطرناکی است. شاید خطرناک‌ترین احساس آدمی باشد.» خانم مارپل به خاطر قتلی که اتفاق افتاده ناگزیر می‌شود درباره این جمله و کسی که این سخنان به او مربوط می‌شود تحقیق کند. تقابل میان عشق و جنایت، دیگر موضوعی است که این نویسنده همواره در آثارش به آن توجه داشته است. شخصیت‌های او اغلب افراد سرگشته‌ای هستند که در راه رسیده‌به‌کوچک‌ترین ارتباطات بشری با مشکل مواجهند.

رمان «نمسیس فرشته انتقام و عدالت» را خسرو سمیعی به فارسی برگردانده و نشر چشمه آن را در ۲۶۴ صفحه با شمارگان دو هزار نسخه و قیمت ۳۵۰۰ تومان منتشر کرده است.

با دکتر حمیدرضا اردلان درباره مجموعه سی جلدی «مرشدان پرده خوان ایران»

تعزیه رنگ‌ها

دکتر حمیدرضا اردلان از چهره‌های آشنا در زمینه پژوهش و معرفی موسیقی و نمایش‌های سنتی ایران است. او با تاکید بر اصول روش تحقیق و لزوم پژوهش علمی تلاش می‌کند تا زوایای پنهان و با ارزش هنرهای ملی را بیش از پیش آشکار کند. مجموعه سی جلدی «مرشدان پرده خوان ایران» آخرین تلاش این پژوهشگر و هنرمند برجسته، ضمن ثبت نام استادان پرده خوان، گامی موثر در جهت زنده نگاه داشتن یکی از اصیل‌ترین نمایش‌های سنتی کشورمان است. حمیدرضا اردلان که به تدریس در دانشگاه هنر تهران مشغول است، نگارش دو مجموعه دیگر را نیز درباره پرده خوانی، به پایان برده که تا چندی دیگر منتشر خواهد شد. «مرشدان پرده خوانی ایران» توسط انتشارات فرهنگستان هنر چاپ و در اختیار خوانندگان قرار گرفته است.

پرده خوانی چیست؟

پرده خوانی یکی از مهم‌ترین نمایش‌های میدانی ایران است. این نوع نمایش منحصر به فرد تنها در کشور ما وجود دارد و نظیر آن را در دیگر نقاط جهان نمی‌توان یافت. گونه نمایش پرده خوانی را در دنیا به عنوان story telled می‌شناسند، گونه‌ای نمایشی که شامل پرده‌ای است که داستان‌های گوناگونی بر آن نقاشی شده و نمایشگران با شیوه‌های متفاوت به این داستان‌ها می‌پردازند و آن را آگویی می‌کنند.

پرده خوانانی که هر یک از کتاب‌های مجموعه را به آنها اختصاص داده‌اید، بر چه مبنایی انتخاب شده‌اند؟

در حال حاضر تعداد پرده خوانان چنان کاهش یافته که چندان احتیاجی به انتخاب نیست. در گذشته‌ای نه چندان دور حدود ۶۰۰ تا ۷۰۰ پرده خوان در سراسر ایران نمایش‌های خود را اجرا می‌کردند. این تعداد به سرعت رو به کاستی نهاد به طوری که در سه دهه قبل حدود ۲۰۰ تا ۳۰۰ پرده خوان داشتیم. اما اکنون تعداد پرده خوانان از ۵۰ نفر تجاوز نمی‌کند. ما از این ۵۰ نفر ۳۰ نفر را که به پرده خوانی اشراف بیشتری داشتند انتخاب کردیم. یادآوری می‌کنم که از این ۳۰ مرشد پرده خوان هم، تنها ۱۰ نفر شناخته شده بودند و در جشنواره‌های مختلف حضور می‌یافتند. باقی هنرمندانی که کتاب‌هایی از مجموعه را به آنها اختصاص داده‌ایم، پرده خوانان توانایی هستند که برای اولین بار به تاریخ هنر ملی و جامعه فرهنگی هنری معرفی می‌شوند.

پرده خوانی بیشتر به چه مضامینی می‌پردازد؟

داستان‌ها و روایت‌های پرده خوانی حول واقعه کربلا و وقایع مربوط به حضرت عباس (ع) شکل گرفته است؛ به این معنی که این واقعه، داستان مرکزی پرده خوانی و باقی داستان‌ها فرعی هستند. به جز داستان کربلا، هفتاد و یک داستان دیگر نیز در این گونه نمایشی وجود دارد که در مجموع هفتاد و دو داستان را می‌سازد. تعدادی از این داستان‌های فرعی عبارتند از داستان جوانمرد قصاب، داستان اسماعیل سقا، داستان اسرای شام، داستان دختر نصرانی و... که این عنوان‌ها و مضامین در تعزیه نیز یافت می‌شوند.

تصاویر پرده در «پرده خوانی دارای چه ویژگی‌های ساختاری و نشانه‌ی است؟

تصاویر و نقش‌های پرده در چند طبقه و دسته قابل عنایت هستند. یکی از مسائل قابل بررسی در تصاویر پرده‌ها گرایش به ویژگی‌های نقاشی ایرانی است. مثلاً در این نقاشی‌ها مانند دیگر نقاشی‌های ایرانی، پرسپکتیو به معنای غربی وجود ندارد. اندازه افراد در این نوع نقاشی از پرسپکتیو تبعیت نمی‌کند؛ بلکه مطابق با مقام و شأن افراد است. مثلاً تصاویر امام حسین (ع)، حضرت عباس (ع)، حضرت علی اکبر (ع)، بزرگ‌تر از دیگران نقاشی می‌شوند. نکته دیگر مکانی است که صورت‌ها در آن تصویر می‌شود. سمت راست و بالای پرده به اولیا اختصاص دارد و سمت چپ به اشقیاء، تصاویر مربوط به بهشت در بالا نقاشی می‌شدند و جهنم در سه طبقه بر پایین پرده تصویر می‌شود و اساساً گرایش

در نقاشی پرده به سمت راست است. سومین نکته قابل بررسی در این نقاشی‌ها مربوط به رنگ‌هاست که به این ترتیب که اولیا به رنگ سبز گرایش دارند و اشقیاء به رنگ قرمز. نقاشی چهره‌ها نیز در تصاویر پرده حاوی معانی رمزی و نشانه‌ی است؛ به طوری که چهره‌ها و نگاه اولیا ثابت است و این ثبات، نشانه پیوستگی و تداوم است. در دیگر سواشقیاء نگاه‌های گردان و چشم‌های از حدقه درآمده دارند که این نگاه‌های گردان، نشانه‌ای از دگرگونی و فانی بودن اشقیاء است. حیوانات نیز در نقاشی پرده، شخصیت و معنای قراردادی دارند؛ مثلاً مار شخصیتی دوگانه دارد. او کشنده اشقیاء است. یا کبوتر که نامه‌ای را از حضرت سکینه به حضرت علی اکبر (ع) می‌رساند نشانه شهادت است. آهو نیز تداعی کننده ضمیر روشن است و نشانه‌ای از حضور اولیا است. بدین ترتیب هر عنصری در نقاشی پرده با هدف و منظور خاصی نقش شده‌اند. این هدف تنها عناصر نقاشی را پوشش نمی‌دهد و شامل ساختار کلی نقاشی هم می‌شود.

آیا نمادپردازی که از آن سخن گفتید شامل دیگر اشیایی که در پرده خوانی به کار می‌رود هم هست؟

بله. تمامی اشیایی که در پرده خوانی به کار می‌رود دلالت‌های تاریخی دارند. از این دست نمادها، نشانه‌ها و تمثیل‌ها فراوان در نمایش پرده خوانی یافت می‌شود و چنانچه اشاره شد، تمامی اشیایی که در این نمایش به کار می‌روند ویژگی‌های رمزی و

تمثیلی دارند. آیا نوع روایت پرده خوانان در نقاط مختلف ایران متفاوت است؟

یک سری قواعد کلی بر پرده خوانی حاکم است که در نقاط مختلف تغییر نمی‌کند، اما حواشی وجود دارند که از شهری به شهر دیگر دچار دگرگونی می‌شوند. ساختار کلی پرده خوانی به این ترتیب است: ذکر اسم اعظم، معرفی کوتاه داستان پرده، شعرخوانی، گریز به واقعه کربلا، داستان اصلی، خیرمقدم به تازه واردان، ادامه داستان و در نهایت وعده و وعید زمان و مکان مجالس بعدی. این ساختار کلی بر روایت حاکم است، اما جزئیات تغییر می‌کنند؛ مثلاً پرده خوانان شیرازی به لحن‌های دشتستانی گرایش دارند. یا در خراسان بر جنبه عرفانی و روایی تاکید می‌شود. در این میان ترک‌ها نیز به نوحه‌های ترکی گرایش دارند. خلاصه آن که معرفت شنیداری هر منطقه‌ای بر پرده خوانان و پرده خوانی آن منطقه تاثیر می‌گذارد و آن را دچار دگرگونی می‌کند.

آیا پرده خوانی هم مانند تئاترهای سنتی چین، ژاپن و هند، قراردادهایی مشخص در مورد حرکات بدن، صورت و دست‌ها دارد؟

بله. همین‌طور است. من در این مجموعه سعی کردم تا حدودی این حرکات را تدوین کنم. این حرکات در کتاب طبقه‌بندی شده و شامل برخی حرکات دست، شمارش اعداد، انواع اشارات و بسیاری دیگر از حرکات قراردادی می‌شود و می‌توان آنها را به دو دسته تجریدی و واقع‌گرایانه تقسیم کرد. حرکات تجریدی چندان معنای خاصی را القا نمی‌کنند و در خدمت ساختن کلیتی راجع به مفهوم هستند. اما حرکات واقع‌گرایانه از حرکات روزمره و عینی گرفته شده‌اند. تیراندازی با کمان و اسب سواری از جمله حرکاتی هستند که بسیار شبیه به واقعیت در پرده خوانی بازسازی و نمایش داده می‌شوند.

موسیقی چه نقشی در اجرای یک پرده خوانی دارد؟

به طور کلی ادای زبان در پرده خوانی به سه شکل صورت می‌گیرد؛ آوازی با میزان مشخص، دکلمه و گفت‌وگوی عادی که از این سه، دو شکل اول ماهیتی موسیقایی دارد. در واقع موسیقی به صورت آواز در پرده خوانی حضور پیدا می‌کند. آواز در پرده خوانی اهمیت قابل توجهی دارد؛ چرا که نقاط کلیدی و عطف روایت باید به صورت آواز ادا شود؛ علاوه بر این آواز برای رفع خستگی تماشاگران یا ایجاد تمرکز نیز به کار می‌رود.

شیوه‌ای فنی بیان کند. علاوه بر اینها بررسی «نقاشی پرده» از حیث رنگ، ترکیب بندی و حالات چهره موجب غنای بیشتر «مرشدان پرده خوان ایرانی» شده است. از آنجا که کتاب مبنای بررسی پرده خوانی را شیوه اجرایی سی پرده خوان برجسته قرار داده، این مجموعه می‌تواند نام سی تن از استادان پرده خوان را حفظ کند. یکی دیگر از ویژگی‌های کتاب آن است که این دفترها به دو زبان فارسی و انگلیسی نوشته شده‌اند. چنین تمهیدی زمینه‌ساز معرفی هنرهای سنتی ایران به دیگر حوزه‌های جغرافیایی و فرهنگی است. به ویژه آن که دیگر کشورهای شرقی مانند هند، چین و ژاپن سال‌هاست که با معرفی قراردادهای تئاترهای سنتی‌شان به دنیا، اهمیت، ارزش، ظرافت و پیچیدگی آنها را نشان داده‌اند. این کتاب را می‌توان اثری دانست که گامی بزرگ در جهت از میان رفتن ضعف‌های نظری در مورد یکی از گونه‌های مهم نمایشی در ایران است؛ ضعف‌هایی که سال‌ها باعث شده بود تا بسیاری، نمایش‌های سنتی ایران را کم‌اهمیت بدانند.

نمایش‌های شرقی «نماد بنیان» بودن آنهاست؛ به این معنی که در این نمایش‌ها نماد و قرارداد جانمایه و اساس ارتباط اثر با مخاطب را شکل می‌دهد و اگر مخاطبی از قراردادهای این نمایش‌ها آگاه نباشد، از درک آنها عاجز خواهد بود. به این ترتیب ثبت و آموزش این قراردادهای مهم‌ترین گام در جهت درک نمایش‌های سنتی است. به عنوان مثال اگر معنای رنگ‌ها، حرکات و اشیا را در پرده خوانی ندانیم، نمی‌توانیم سیر کامل و بی نقص روایت و نظام نشانه‌ی آن را درک کنیم. کتاب «مرشدان پرده خوان ایرانی» طی بررسی پرده خوانی تلاش کرده است تا این نمادها، قراردادهای و نظام نشانه‌ی نمایش پرده خوانی را معرفی کند.

چنانچه اشاره شد، از دیگر ویژگی‌های کتاب بررسی همه جانبه آن است؛ به طوری که کتاب در بررسی پرده خوانی به موسیقی به عنوان یکی از مهم‌ترین اجزای نمایش نظر داشته است و تلاش کرده تا ویژگی‌های موسیقایی روایت‌ها و داستان‌های مختلف را تفکیک و با

نشانه‌شناسی به روایت تصویر

پرویز فنی پور: نمی‌توان از این نکته چشم‌پوشی کرد که متاسفانه تئاتر معاصر ما از بدو تولدش چندان به مایه‌های بومی فرهنگ ایرانی در زمینه هنر نمایش توجه نکرده است. در حالی که مستشرقانی که در عهد ناصری به ایران سفر می‌کردند، تعزیه را پایه تئاتر ایران می‌دانستند، اما هنرمندان تئاتر کمتر به این سرمایه‌های هنری گرایش نشان داده‌اند. گرچه برخی از واحدهای درسی در رشته تئاتر تلاش می‌کنند تا دانشجویان را با انواع نمایش‌های ایرانی آشنا کنند، اما ضعف یا نبود منابع دقیق علمی مانع از رشد اندیشه و توجه به انواع نمایش‌های ملی و سنتی می‌شود. مجموعه سی جلدی «مرشدان پرده خوان ایران» اثری است که با رویکردی علمی، آکادمیک و همه‌جانبه تلاش می‌کند تا ارزش‌های یکی از اصیل‌ترین نمایش‌های ایران را برای مخاطبان فارسی و انگلیسی زبان تشریح کند. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های

گزارشی از کتاب «سفالگری اسلامی»

امضای آشنا پای سفالینه‌ها

با آن که هنر سفالگری یکی از دیرینه‌ترین هنرهای است که ایرانیان آن را به اعتلا رسانده‌اند، اما بر کسی پوشیده نیست که در دوران بعد از اسلام، با جهش قابل توجهی روبه‌رو بوده است. کتاب «سفالگری اسلامی» که توسط دکتر جیمز ویلسن آلن نوشته شده نشان دهنده این ادعاست. مولف در این کتاب سیر تحول سفالگری از آغاز تا دوران ایلخانی را مورد توجه قرار داده است. اما همان‌طور که عنوان کتاب گویاست، او توجه خاصی به سفالگری ایران در دوران بعد از اسلام داشته است. او در مقدمه‌ای که بر کتاب حاضر نوشته ضمن ستایش هنرمند ایرانی، خلاقیت وی را با توجه به تجارب گوناگون از گذر زمان قابل توجه ارزیابی کرده است. وی چنین نوشته است: «سفال، هنری برگرفته از عنصر وجودی بشر یعنی خاک، جایگاهی مناسب برای شکل‌گیری و بروز خلاقیت‌های هنری انسانی، در تمام طول تاریخ بوده است و همواره آثاری زیبا و بی‌مانند در گذر از تاریخ پرفراز و نشیب سرزمین ایران، از هزاره‌های پیش از میلاد، دوران تاریخی و تمدن اسلامی تا به امروز بر جای گذاشته است.» به باور این مترجم و پژوهشگر، هنرمند ایرانی همواره با خلاقیت خود و با استفاده از آنچه که در این سرزمین در دسترس او بوده و سلیقه مردم جامعه، این صنعت را به چنان شکوفایی رسانده که تأثیر آن تا دوردست‌ترین سرزمین‌ها در شرق و غرب گسترش یافته است.

به اعتقاد مهناز شایسته‌فر، بعد از ورود اسلام به ایران، به دلیل گرایش به ساده‌زیستی و دوری از ظروف طلا و نقره، هنرمند ایرانی بار دیگر به سوی سفال کشیده شدند. به باور وی، سادگی و قابل دسترس بودن سفال برای همگان در جامعه، موضوعی بود که باعث گسترش روزافزون آن شد. وی در ادامه می‌نویسد: سنت سفالگری در اسلام به جهت تنوع در شکل، نوع تزئین و نوع صنعت، آن را از دیگر صنایع ممتاز کرده است. مسلمانان از سفال در صنعت آجر، برای پوشش دیوارها، رصدخانه و همچنین برای ساخت بشقاب، لیوان، ظروف غذاخوری، پارچ، فنجان، گلاب‌پاش و قوری استفاده می‌کردند. از مهم‌ترین ظروف سفالی و شاخص‌ترین آن، نوع خاکی

براق است که به دست کاوشگران، از میان گنجینه‌های ایران، عراق، مصر، تونس، اندلس و شام از زیر خاک بیرون آمد. چنانچه دکتر شایسته‌فر در مقدمه خود آورده، هنر سفالگری در دوره‌های طاهریان، سامانیان و صفاریان امضای منحصر به فرد خود را داشت. به عقیده این پژوهشگر، سفال‌های ساخته شده به دست هنرمندان سامانی با لعاب سربی تک‌رنگ و چند رنگ با نقوش کنده (اسگرافیتو)، لعاب قلعی (زرین‌فام اولیه)، سفال‌هایی با نقوش کوفی، نقوش لایه‌برداری شده، حکاکی شده است. در این سال‌ها استفاده از نقوشی چون جانوران، پرندگان، خطوط و نوشته‌های کوفی که تا آن زمان فقط در صحیفه قرآن به چشم می‌خورد، در این دوره افزایش یافت. مترجم کتاب «سفالگری اسلامی» در توضیح بیشتر این دوره می‌افزاید: از انواع سفالینه‌ها که در سده‌های اولیه اسلامی با نوشته‌های کوفی همراه بوده می‌توان از سفالینه‌ها با پوشش گلی و زرین‌فام اولیه و شهر نیشابور ذکر کرد که همواره یادآور مهم‌ترین مرکز سفال‌سازی و نگارش خط کوفی بر سفال‌هاست. از مراکز تولید سفال‌های مختلف در این دوره، سمرقند، بخارا، ری و گرگان است.

به نوشته شایسته‌فر با آغاز حکومت قباایل ترک سلجوقی در ماوراءالنهر که به سرعت توانستند بخش اعظمی از سرزمین ایران را تحت حکومت خود قرار دهند، بخشی از آنها نیز تا منطقه آنتولی در ترکیه امروزی پیش رفتند و دوره‌ای طلایی برای تمامی هنرها و صنایع در ایران آغاز شد. وی از تأثیرات هنر چینی در سفالگری می‌نویسد که پس از ترکیب با هنر ایرانی، سبب پدیداری روش‌های فنی و تزئینی بسیار زیبایی شدند. این نکته سبب شد تا هنر سلجوقی به اوج پیشرفت خود برسد. وی سپس از سده هشتم می‌نویسد که در آن عناصر چینی وارد صنعت ایران شد و جا افتاد. این سبک در ترکیبات گل، غنچه و گیاه، پرندگانی چون ققنوس و منظرهای که به طبیعت کاملاً نزدیک بودند، صحنه‌های نقاشی و تزئینات خود را به نمایش گذاشته است. گروه دیگری از ظروف ایلخانی نیز با تزئین برجسته زیر لعاب آبی و فیروزه‌ای به شکل گل‌دان و کاشی عرضه شده‌اند. وی می‌افزاید: «در این دوره سفال معروف به معرق (موزاییک) نیز تهیه شد که با استفاده از قطعات کوچک سفال هم‌شکل و اندازه بر اساس طرح و فرم انتخابی که ترکیب قطعات آنها در کنار هم از پشت با کچ و سیم به یکدیگر پیوسته می‌شد.»

کتاب «سفالگری اسلامی» توسط انتشارات موسسه مطالعات هنر اسلامی منتشر شده است. تاتاری، به گفته خودش، آنچنان که باید کتابخوان نیست. در این باره می‌گوید: «دلیلش این است که کتاب گران است؛ نه، این یک شوخی است؛ قیمت کتاب در ایران به نسبت خارج از کشور، حتی ارزان هم به حساب می‌آید.» این هنرمند دلیل کتابخوان نبودن مردم ایران را، که خودش را هم از آن مستثنی نمی‌داند، درگیری آنها با مشغولیت‌ها و زندگی روزمره می‌داند و می‌گوید: «کمتر به فضای روحی خودمان توجه داریم و بیش از آنکه بخواهیم کتاب بخوانیم تلویزیون می‌بینیم، خیلی تصویری شده ایم. چرا که تصویر دیدن راحت‌تر و سرگرم‌کننده‌تر است.» او که در دانشکده‌های هنری هم تدریس می‌کند، معتقد است که نخواندن کتاب نقص بزرگی است. تاتاری در این باره می‌گوید: «دنیا عوض شده و باید کتاب خواند، حتی اگر حوصله خواندن نداشته باشیم هم، ورق زدن کتاب می‌تواند لازم باشد. آدم باید وقت بگذارد و بعد از آن لذت خواندن را درک می‌کند.» او هم مانند اغلب ایرانی‌ها حتی اگر چندان کتابخوان نباشد اما با اشعار کلاسیک ایران آشنایی دارد. نظامی گنجوی شاعر مورد علاقه اوست که بارها اشعارش را خوانده و روی آنها مطالعه و تحقیق داشته است: «با تصاویر شعرهای نظامی نقاشی کرده‌ام. او تأثیر بسیاری بر کارهایم گذاشته است، فردوسی و مولانا را هم می‌خوانم، البته نه به اندازه نظامی.»

خواننده و نخواننده

آنه محمد تاتاری؛ نقاش

بهانه‌های نخواندن

سمیرا ندایی: آنه محمد تاتاری، نقاش، که جایزه اول چهارمین دوسالانه نقاشی جهان اسلام را از آن خود کرده است، ساعتی از روز خود را به نقاشی کردن می‌گذراند. او مثل اغلب هنرمندان پرکار، کمتر فرصتی برای مطالعه دارد، اما همان فرصت اندک را هم صرف خواندن کتاب‌هایی می‌کند که انتخاب کرده و می‌داند که با فضای روحی و کار او هماهنگ است. «تبارشناسی پست مدرنیسم» نوشته قره‌باغی کتابی است که او این روزها مشغول مطالعه آن است. کتاب قطوری که به بررسی «پست مدرنیسم» از همه ابعاد، نه فقط هنر، پرداخته است. تاتاری درباره چند فصلی که از کتاب خوانده می‌گوید: «نویسنده در این فصول به بررسی موضوعاتی مانند اثر پست مدرنیسم بر اقتصاد و ارائه تعاریفی از پست مدرنیسم راست و چپ پرداخته است و کشورهایایی که مورد بررسی نویسنده قرار گرفته اند چین، ایران، نیکاراگوئه، آرژانتین و... هستند.» او کتاب‌های مورد علاقه‌اش را آنهایی معرفی می‌کند که به حرفه و کارش، به عنوان یک نقاش و در حالت کلی تر هنرمند، مربوط باشند. مجلات هنری حجم بیشتری از مطالعات تاتاری را به نسبت کتاب، به خودش اختصاص داده است؛ مجلاتی که به گفته او تعدادشان آنقدر زیاد است که او می‌تواند یک ساعت از روز خود را صرف مطالعه کند، البته با احتساب زمانی که برای خواندن کتاب صرف می‌کند.

میترا لبافی و ۱۵ سال تجربه خبرنگاری

ویرگول‌های دوست داشتنی

میترا لبافی متولد ۱۳۵۴ است. او دارای مدرک کارشناسی زبان و ادبیات فارسی است. لبافی در سال ۱۳۷۲ فعالیت مطبوعاتی خود را آغاز کرد و تا به حال در نشریات همشهری، سروش هفتگی، سروش بانوان، زن روز، کیهان، آفرینش، کتاب هفته و دنیای زنان فعال بوده است. میترا لبافی در حال حاضر خبرنگار واحد مرکزی صدا و سیماست. او ۱۱ عنوان ترجمه در حوزه کودک و نوجوان و یک کتاب تالیفی در زمینه رسانه به نام «از گیرنده تا فرستنده» در کارنامه کاری خود دارد.

اولین کتابی که خوانده‌اید؟

یک سری کتاب‌های کودک و نوجوان توسط والت دیزنی منتشر شد که آنها را برایم می‌خواندند چراکه هنوز مدرسه نمی‌رفتم، ولی در سال اول کتاب «الیس در سرزمین عجایب» را خواندم.

شباهت کتاب با آدم‌ها در چیست؟

رجوع کنید به تعابیر فیصلر امین پور در پی بال پریدن.

آیا کتابی خوانده‌اید که با آن بشود جهان را تغییر داد؟

کتاب‌ها نمی‌توانند جهان را تغییر دهند، فقط زیرساخت‌ها را می‌سازند.

در روز چه زمانی را به کتاب خواندن اختصاص می‌دهید؟

زمان زیادی برای کتاب خواندن نمی‌ماند، اما برنامه‌ام را طوری تنظیم می‌کنم که در سال ۱۰ کتاب بخوانم.

نظرتان درباره کتاب‌های عامه‌پسند چیست؟

باید باشند، چراکه مردم ما کتاب خواندن را دوست دارند.

آیا تحت تأثیر شهرت نویسنده کتابی خریداری کرده‌اید؟

خیلی زیاد و همیشه هم کتاب خوبی از کار درآمده است.

زیباترین اسم کتابی که در خاطر‌تان مانده است؟

«عشق سال‌های و با» و «صد سال تنهایی».

کتاب بالینی که همیشه همراهتان است؟

کتاب شعر سهراب سپهری.

زیباترین طرح جلدی که در خاطر‌تان مانده است؟

طرح جلد‌های نشر مرکز، چراکه شلوغ نیستند و تک‌رنگند.

گرم‌ترین ترجمه‌های مترجمی که خوانده‌اید؟

اسدالله امرایی.

یک جمله به یادماندنی از کتاب‌هایی که خوانده‌اید؟

جمله کتاب «پائولا» وقتی دختره می‌میره: خداحافظ ای زن، خداحافظ ای روح، خوش آمدی ای زن، خوش آمدی ای روح.

قشنگ‌ترین علامت نگارش؟

ویرگول چون کمتر می‌توانم از آن استفاده کنم.

کتابخانه‌های روایی‌تان چه کتابخانه‌ای است؟

کتابخانه‌ای که ترکیبی باشد از کتاب‌هایی که دوست دارم و کتاب‌هایی که در نوبت خواندن دارم.

اولین نویسنده‌ای که با او دیدار کرده‌اید؟

تأثیرگذارترین آنها مصطفی رحمان دوست بوده است.

پنج کتاب انتخابی جزیره تنهایی چیست؟

«جنگ و صلح»، «تولستوی»، «بینوایان» و «یکتوره‌گو»، «پائولا»، «ایزابیل آندره»، کتاب‌های ویرجینا وولف و «بر بادرفته».

آخرین بار که خبرتان تیترا شد؟

خبرهای فرهنگی فقط در زمان نمایشگاه کتاب تیترا می‌شود. خبرهای کتاب در اولویت خبری قرار نمی‌گیرند.

با قاسم یاحسینی و کتاب «مهمان فشنگ های جنگی»

مرزبندی داستان و خاطره

او نه کتاب خاطره دیگر را به ناشر سپرده و امیدوار است که تا پایان سال همه آنها منتشر و روانه بازار گردد. کتاب «گزارش به خاک هویزه» از جمله آنهاست که خاطرات سردار یونس شریفی را دربرمی گیرد. او نفر دوم گروه علم الهدی و تنها بازمانده این گروه در ماجرای ۱۷ دی است. «مقاومت در سوسنگرد»، «سهم خیام دختری در هویزه»، «روایت تبعید»، «بام های ویران سوسنگرد»، مجموعه سه جلدی «شما کی شهید شدید» (خاطرات جانبازان ۷۰ درصد به بالای استان بوشهر)، «جزیره لیلک ها»، «ادبیات خاطره نویسی جنگ جهانی اول» و «ظهور و سقوط خاندان تنگستانی» از دیگر آثار اوست که به ناشر سپرده شده است. او همچنین کتاب «اسلام در کرانه های شمالی خلیج فارس» را در دست تالیف دارد. «جزیره لیلک ها» اولین نوشته یاحسینی در حوزه نوجوانان و به گفته او آخرین نوشته وی نیز خواهد بود. زیرا در جریان نگارش کتاب مشکلات فراوانی را پشت سر گذاشته است: «من آن را ۳۷ بار بازنویسی کردم، تا توانستم زبان یک نوجوان ۱۰ ساله را پیدا کنم. اما در پایان کار که کتاب را به دوستان نشان دادم، آنان شگفت زده شدند.» او می گوید حتی اگر از «جزیره لیلک ها» استقبال بی نظیری هم صورت گیرد دیگر حاضر نخواهد بود که در حوزه نوجوان کتابی بنویسد و دوست دارد تنها در حوزه خاطره نویسی فعالیت کند.

داشتند. وقتی مردخانه به جبهه می رفت، زحمت های خانه و بچه ها و بار زندگی آنان بر دوش همسر او بود. اما تاکنون روایت این همسران مقاوم و ایثارگر آنچنان بیان نشده است. در واقع سعی من بر پرداختن به این مقاومت ها و لایه های پنهان جنگ است. خوشبختانه بازخوردهای بسیار خوبی هم گرفته ام. چه در کتاب «یک دریا ستاره»، چه کتاب «زیتون سرخ» که در کمتر از یک ماه به چاپ دوم رسیده و چه در کتاب «دست های سفید».

بسیاری از کتاب های دیگر راوی را در موقعیت جنگ قرار دادم و کنش ها و واکنش های او باعث شده، جنگ همان طور که بوده روایت شود. جنگی که شجاعت و ایمان رزمندگان مازیبایی های بسیاری در آن خلق کرده است.»

دوری از انشایر دازی و فقط توصیف موقعیت هایی که روای در آن قرار گرفته یا خلق کرده را می توان از ویژگی های دیگر این کتاب برشمرد، نکته ای که یاحسینی نیز به آن اشاره می کند: «سعی نکردم که انشا به خورد، مخاطب بدهم. یک روایت از زندگی به صورتی که بوده است و نیز توجه به تمام فراز و نشیب های آن مدنظرم بوده است.»

چشم در چشم مخاطب

برخلاف رویه معمول نگارش که مورد پسند بسیاری از نویسندگان واقع شده و آنان به جای نگارش و روایتی سهل و ساده برای گسترش حیطه مخاطبان، با قلمی سخت و متکلف از تعداد خوانندگان کتاب می کاهند، این کتاب سعی کرده که روایت دفاع مقدس را برای همه مردم بیان کند. به نحوی که اگر مخاطبی کتاب را گشود آن را تا پایان همراهی کند. به باور یاحسینی ادبیات نویسندگان دفاع مقدس باید ادبیات مردمی باشد. امروزه تقییل نویسی و فخر فروشی نه تنها خریداری ندارد، بلکه جز حجابی میان نویسندگان و مخاطب نخواهد بود. موفقیت با کسی است که در یک فضای ساده و صمیمی می نویسد، هر چند که این نوع نگارش از دشوار نویسی نیز مشکل تر است. البته نباید این نکته را نیز فراموش کرد که روای خاطرات «مهمان فشنگ های جنگی» در ابتدا چوپانی است دوازده ساله که به تدریج صعود علمی و فکری پیدا می کند. بنابراین پناه آوردن به یک نثر ساده، صمیمی و شوخ و شنگ ضروری به نظر می رسد. همچنان که یاحسینی این سخن را مورد اشاره قرار می دهد.

چندی است که در حوزه ادبیات دفاع مقدس از تولد ژانرهایی خبر می دهند که نتیجه پیوند ژانرهای پیشین است. به عنوان نمونه ژانر خاطره داستان که ترکیبی از خاطره و داستان است و خاطرات را با شیوه داستانی بیان می دارد. اما نه تنها کتاب «مهمان فشنگ های جنگی» بلکه سایر کتاب های ۱۳ سال فعالیت یاحسینی خاطراتی است بیگانه با داستان. زیرا او کاملاً مخالف این ژانرهای تازه تاسیس است: «به لحاظ علمی و مبانی نظری به شدت با این ژانرها مخالفم. بارها نیز به دوستان تاکید کرده ام یا خاطره بنویسید یا داستان.»

او معتقد است که نثر کتاب همراه با روای پخته شده است. یعنی جملات ابتدایی کتاب متناسب با یک نوجوان دوازده ساله است و هر قدر که این نوجوان (که همان راوی است) بزرگ تر و با تجربه تر می شود، نثر کتاب نیز پخته می گردد و محدوده واژگان او گسترش می یابد. به گفته یاحسینی او اولین کسی است که در ایران با چنین سبکی نوشته است. او این سبک را با کتاب «رودر روی شیطان» در سال ۱۳۸۰ آغاز کرد و با «پای پیاده روی»، «خرمشهر پایتخت جنگ»، «یک دریا ستاره»، «آخرین شلیک» و «پنهان زیر باران» ادامه داد و بالاخره به کتاب «مهمان فشنگ های جنگی» ختم کرده است. البته یاحسینی به تازگی کتاب زیتون سرخ را نیز در همین راستا منتشر کرده است.

نویسنده بر این باور است که زنان ما که حضور بسیار پررنگی در جنگ داشته اند، بسیار مغفول مانده اند: «زنان ما بیش از نیمی جنگ را بر دوش

قاسم یاحسینی از پرکارترین نویسندگان بوشهری است. او که تاکنون بیش از ۸۳ کتاب منتشر کرده است در زمینه های مختلفی چون خاطره نویسی، تاریخ شفاهی جنگ تحمیلی، بوشهرشناسی، تنگستان شناسی و... سابقه نویسندگی دارد. این مورخ ۴۴ ساله همچنین کتاب ها و رساله های چندی به زبان های انگلیسی و فرانسه نوشته است. یاحسینی که متولد شیراز است از سال ۵۷ در بوشهر زندگی می کند. او علاوه بر آثاری که منتشر کرده، ۴۸ اثر در دست چاپ یا تالیف دارد. «مهمان فشنگ های جنگی» از آخرین نوشته های اوست که با استقبال خوبی مواجه شده و در کمتر از یک سال، در آستانه چاپ چهارم قرار گرفته است. یاحسینی معتقد است که این کتاب سبکی جدید از نوشتن را نمایش داده است.

کتاب «مهمان فشنگ های جنگی» از راه دوری آمده است، از روستایی در حوالی بوشهر که به آن «چاه تلخ جنوبی» می گویند. راوی کتاب اهل همین روستاست. او هرگز فرمانده نبوده است. یک نیروی ساده بود و با همان سادگی روستایی اش دشت ها و کوه های سرزمینش را در غرب و جنوب با تمام وجود حفاظت کرده تا پوتین های بیگانه، صفحات آن را خط نیندازد. مجید بنشاخته (سجادیان) راوی ساده و صمیمی این کتاب است که خاطرات خود از سال های مقاومت و غریبی اسارت را برای سید قاسم یاحسینی بازگو کرده است.

یاحسینی در سال ۱۳۷۹ و برحسب یک اتفاق پی می برد که یکی از کارکنان اداره ارشاد اسلامی بوشهر آزاده است. او پس از چندین ساعت گفت و گو و مصاحبه و ضبط خاطرات این فرد که کسی جز مجید بنشاخته نبوده، نوشتن کتابی را آغاز می کند که شش سال به طول می انجامد. بنشاخته بعد از ۳۶ ماه خدمت در جبهه های کردستان و جنوب کشور و دو سال سربازی به اسارت نیروهای بعثی درمی آید و دو سال تمام نیز در زندان های عراق طعم دوری از وطن و غربت را می چشد.

یاحسینی درباره قالب و روایت جدید کتاب می گوید: «من جدای از این که در قبال ثبت و ضبط ابعاد مختلف جنگ احساس وظیفه می کنم، در هر کتابی به دنبال تجربه های تازه ای نیز هستم و سعی می کنم با نوعی ساختار شکنی و فضاسازی های نوین، عرصه های نو و بالقوه را به زمینه های بالفعل تبدیل کنم. همچنین سعی می کنم از کارهای کلیشه ای پرهیز کنم و فضایی نو و تازه را به جنگ باز کنم. در این کتاب نیز چه در بخش اول و چه در بخش دوم به دنبال رئالیسم انتقادی بودم. به علاوه در بخش دوم سعی کرده ام کنش های انسانی را در محیط بسته ای به نام اردوگاه مورد تجزیه و تحلیل قرار دهم. البته با تکیه بر خاطرات سوژه اصلی.»

کتاب «مهمان فشنگ های جنگی» خاطرات بنشاخته را در دو بخش جای داده است. نخست روایت سال های حضور بنشاخته در ایران است که ۹ فصل را دربرمی گیرد و بخش دوم نیز به سال های اسارت او می پردازد. به اعتقاد نویسنده به دلیل فضای نو و نگاه تازه، استقبال بسیار خوبی از کتاب شده است، به نحوی که تنها پس از یک سال از انتشار آن به چاپ سوم رسیده و اکنون نیز چاپ سوم آن نایاب شده و انتشارات سوره مهر درصدد چاپ چهارم کتاب است.

یاحسینی شخصیت پردازی نوین، تکیه بر «من» فردی و ساختار شکنی، را از ویژگی های کتاب خود می داند و می گوید: «من در این کتاب برخلاف

نخستین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد

اولین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد با مشارکت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مؤسسه خانه کتاب، دوم آذر ماه ۱۳۸۷، همزمان با سالروز تولد نویسنده توانا و صاحب سبک جلال آل احمد برگزار می شود.

موضوع های مورد ارزیابی هیأت داوران عبارت اند از:

- داستان بلند
- داستان کوتاه
- نقد ادبی

از تمام نویسندگان، منتقدان، ادیبان و تاریخ نگاران دعوت می شود، آثار خود را که در سال های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ به چاپ رسیده است، تا تاریخ ۳۱ تیر ۱۳۸۷، به دبیرخانه ارسال کنند.

نشانی دبیرخانه: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فلسطین جنوبی، کوچه خواجه نصیر، شماره ۱۰
سرای اهل قلم، طبقه پنجم

تلفن: ۶۶۹۶۶۲۱۴ | تلفکس: ۶۶۹۶۶۲۱۸

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
معاونت امور فرهنگی

نظامیان عراقی همچنان جنایت های رژیم بعث را افشا می کنند

تصاویری که واضح تر می شوند

چند سالی است که نظامیان و نویسندگان عراقی که در جریان جنگ هشت ساله علیه ایران حضور داشته اند و بسیاری از فجایع و جنایات رژیم بعث را از نزدیک درک کرده اند، نگارش خاطرات نظامی خود را کلید زده اند. از آنجایی که حاملان موضوعات بکر و خاطرات ناگفته و تکان دهنده اغلب در هنر نویسندگی صاحب قلم و قریحه ادبی نیستند و یا بهره کمی از آن دارند، اکثر متون نگاشته شده در این عرصه خود را در قالب خاطره می بینند و ورود به سایر حوزه ها هنوز جدی نیست.

ناگفته های جنگ به ویژه از جبهه مقابل و زبان نظامیان عراقی برای مخاطبان ایرانی بسیار جذاب و شنیدنی است، بر همین اساس این روزها ترجمه کتاب های نگاشته شده به وسیله نظامیان یاد شده در دستور کار ناشران داخلی قرار گرفته و جای خود را باز کرده است. تعدادی از این عناوین با استقبال خوب مردم مواجه می شوند و به سرعت چاپ های بعدی را تجربه می کنند، به طوری که حتی گاهی اوقات فاصله چاپ ها به کمتر از یک فصل می رسد.

سرهنگ خالد سلمان محمود کاظمی از جمله افسران بلند پایه عراقی است که به ثبت و انتشار خاطرات خود اقدام کرده است. او که در اولین روزهای اشغال خرمشهر در آن منطقه حضور داشته است، خاطرات ناگفته ای را در کتاب آتش و خون در خرمشهر افشا می کند: برای اولین بار به جنایت هایی که در خرمشهر رخ داد، اعتراف کرده ام و همراه این گفته ها اسناد و تصاویری را آورده ام. سرهنگ محمود کاظمی اذعان می کند که اشغال خرمشهر یک اشتباه استراتژیک برای عراق بود زیرا خرمشهر شهری نبود که با گلوله های دشمن از پای درآید: خرمشهر در طول دوران اشغال همچنان پابرجا ایستاد و با تمام توان با ما مقابله کرد. همین مسئله باعث شد تا فرماندهی ما در محاسباتش تجدید نظر کند. فرماندهی ما می پنداشت که به محض رسیدن تانک ها به خرمشهر، مردم با دسته های گل به استقبال ما می آیند و برای آزادسازی به ما تبریک می گویند... اما بعد چه شد؟ آتش و خون در خرمشهر را محمد نبی ابراهیمی به فارسی برگردانده و برای چاپ و انتشار به نشر سوره سپرده است. این کتاب حاوی ۱۶ خاطره با محوریت اشغال خرمشهر است. محمود کاظمی ابتدا

به سراغ دانشکده نظامی خود رفته است. او در اینجا از اقدامات و زمینه چینی های مقامات ارشد رژیم بعث برای حمله به ایران روایت و به پخش فیلم های نظامی با هدف تحریک احساسات مردم، عقد قراردادهای دفاعی و امنیتی با همسایگان، دامن زدن به مسائل کهنه و احیای میراث از بین رفته رژیم، تشکیل کادر فرماندهی جنگ و ... اشاره می کند.

راوی در ادامه از روز ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ می نویسد، از روزی که ارتش عراق دستور داشت به خاک ایران وارد شود: در دستور صادره گفته شده بود: همه چیز را به آتش بکشید، همه را بکشید، لازم نیست اسیر بگیرید، خانه ها را خراب کنید و درختان را از ریشه در آورید.

سرهنگ محمود کاظمی در خاطرات خود در چندین مورد به ماهیت جنگ می پردازد. براساس آنچه او می نویسد حتی بسیاری از افسران ارشد رژیم از جمله خود او از هدف و ماهیت واقعی جنگ آگاهی نداشتند و عملیات روانی صدام بر آنها نیز تاثیر فزاینده ای گذاشته بود. بنابراین او در فرصت های مختلف با همکاران و فرماندهان خود در مورد ماهیت جنگ به گفت و گو پرداخته است: مقاومت - ایرانی ها - شدید بود و تلفات زیادی به نیروهای ما وارد شد.

سرهنگ دوم سلمان الهیثی از من پرسید: ستوان خالد اوضاع را چگونه می بینی؟ به او گفتم: سرهنگ... روحیه ایرانی ها خیلی بالاست. این طور نیست؟ جواب داد: بله همین طور است... به خاطر این که آنها از حشمت دفاع می کنند... کدام حق! اجنبی عالی نشنیده اید که رهبری مامی گوید باید حقمان را پس بگیریم؟ این یک بازی است. ما می خواهیم رژیم جدید ایران را سرنگون کنیم. غیر از این همه تبلیغاتی است که می خواهد به کمک آن افکار عمومی اعراب را فریب دهد.

پس از این گفت و گو بود که دریافتیم که ماموریت ما خارج از چارچوب انسانیت است و در واقع ما مجریان هواهای نفسانی شخصی هستیم که سر سودای دیگری دارد و دچار درد و آلام خاصی است. توجه ویژه به مقوله استناد نیز از نکات دیگری است که مورد توجه راوی قرار گرفته است. سرهنگ محمود کاظمی کوشیده است در جریان روایت خاطرات از کاربرد استنادات، اعم از تعداد نیروها، تجهیزات و سلاح ها، مسیر های حمله، مکان ها، تاریخ، ساعت، مقاومت ها، فرارها و ... نیز غافل نماند. او همچنین سعی کرده به اصل مهم توجه به جزئیات

و شرح آنها واقعیت بخشد، به طوری که اغلب بخش های کتاب با بهره گیری از جزئیات و شرح وقایع بسیار خواندنی و جذاب شده اند. شاید بتوان از واژه پرداززی نویسنده نتیجه گرفت که او در صدد کتمان جنایت های خود نبوده و هر آنچه را انجام داده روایت کرده است. به عبارت دیگر راوی بر این بوده که واقعیت ها را منعکس کند حتی اگر چهره او زشت جلوه کند و در عین حال تلاش کرده است که مخالفت خود را با رفتارهای تند برخی افسران یعنی نشان دهد: از جانب فرماندهی دستور داده شده که چون مسجد جامع خرمشهر به مرکز تجمع نیروهای ایرانی تبدیل شده است، آنجا را گلوله باران کنید. به فرمانده گردان دوم تیپ ۵۰۴ سرگرد سلمان طرفه گفتم جناب سرگرد چطور می شود نیروهای ما مسجد را که یک مکان دینی است، مورد هدف قرار دهند؟

سرهنگ محمود کاظمی در بخش های مختلف کتاب از سستی فرماندهان و افسران ارشد رژیم بعث در مقاومت، پایداری و ... می گوید. او وحشت، ترس و ایستادگی لرزان نیروهای عراقی را با مقاومت، شجاعت و صلابت نیروهای ایرانی به گونه ای تلویحی مقایسه می کند و از شکست های چندین باره عملیات های عراقی و سد آهنین نیروهای بسیجی در خرمشهر می نویسد: گردان نهم پس از حمله به خرمشهر سیلی محکمی از نیروهای بسیجی ایرانی دریافت کرد. این گردان آنچنان دچار تلفات شد که از هم پاشید. میزان خسارت های ما طی تلفنگرام هایی به اطلاع فرماندهی سپاه سوم رسید. فرمانده سپاه سوم گفته بود: به ما این همه تلفات وارد شده در حالی که با نظامی می جنگیم که هنوز خود را باز نیافته است. اگر آنها از زمان حمله با خبر بودند چه می شد؟

سرهنگ محمود کاظمی از همراهی عده ای متشاعر و مدعی نویسندگی با رژیم بعث نیز پرده برمی دارد: شاعر معروف نزار قبانی به نظر من جزو نادان ترین شعرا عرب به حساب می آید. او با سرون قصایدی در مدح و ثناء صدام به چاپلوسی و تملق او پرداخته و از او می خواست که هر چه زودتر برای بازپس گیری سرزمین های غصب شده - بنا به گفته او - توسط ایران، اقدام کند. او در پایان کتاب نیز عکس ها و اسنادی درباره عملکرد رژیم بعث و صدام افشا کرده است.

معرفی کتاب

ما را دریابید!

«آن روز که عراق حمله کرد، ما هیچ تصور و درکی از جنگ و جنگیدن نداشتیم. هیچ کس از جنگ ادراکی نداشت. سطح اطلاعات نظامی ما پایین بود. برای نمونه علی افشاری را بالای پشت بام ساختمان سپاه اهواز گذاشته بودیم که وقتی هواپیما آمد، با تیربار با آن مقابله کند. گمان می کردیم به دلیل آن که علی افشاری قوی هیکل است، هواپیما را می زند!»

اینها جملاتی است که علی شمخانی در توصیف اوضاع و احوال سپاه خوزستان در ابتدای جنگ، بیان می کند. او آن روزها فرمانده سپاه خوزستان بود. به گفته شمخانی سپاه خوزستان در روزهای اولیه جنگ حداکثر کاری که می توانست انجام دهد عملیات های چریکی و شهادت طلبانه بود: «روزهای سختی را در خوزستان سپری می کردیم و از آینده بی خبر بودیم. سپاه در بعد تجهیزات از سوی بنی صدر تحریم شده بود. ارتشی ها ما را در جنگ به بازی نمی گرفتند. غیر از

دعا و توسل و زیارت عاشورا خواندن کاری از دست ما بر نمی آمد. از این که چه شود رنج می بردیم. آنچه در وسع ما قرار داشت حمله به دشمن بود. بچه های ما در گروه های چریکی می رفتند و دست به تانک های عراقی می زدند و رد می شدند. این حرکات اوج شجاعت و حماسه بچه ها در اوایل جنگ بود.»

او در ادامه اوضاع ناسامان و آینده نامعلوم خوزستان را توضیح می دهد: «در اهواز، هر روز خبر تلخی می شنیدم ولی سعی می کردم روحیه ام را نبرزم. هر از چند گاهی برای بچه ها سخنرانی می کردم و آنها را به مقاومت، هجوم و عملیات تشویق می کردم. بچه ها با تمام روحیه آماده جنگیدن بودند. ولی خبری از آر.پی. جی نبود. سهم ما اگر هم بود، بسیار اندک بود؛ طوری که با قواره جنگیدن همراهی نمی کرد. ارتش هم به سرپرستی بنی صدر هیچ کمکی نمی توانست به ما بکند. ما را بچه هایی تلقی می کردند که درک از جنگیدن و مقابله با دشمن و آداب نظامی نداشتند.»

در چنین شرایطی بود که علی شمخانی دست به قلم برد و به مسئولان نامه نوشت که «به داد ما برسید» زیرا به گفته او در تهران انگار نه انگار که جنگی رخ داده است و استانی محوری در آستانه سقوط قرار دارد: «تهران محل درگیری های سیاسی بود و صدای گلوله دشمن به تهران نمی رسید. موشکی به تهران برخورد نمی کرد. امنیت کامل

بود. کسی احساس هجمه نمی کرد. همین سبب شده بود که ما در جرگه فراموش شدگان قرار بگیریم و کسی کاری به ما نداشته باشد.» او در این نامه که سوم آبان ماه ۱۳۵۹ تحریر شده، بسیاری را مخاطب قرار داده، به ویژه هدایت کنندگان جنگ، ارتش و بنی صدر را: «نامه من اعتراض به وضعیت حاکم بر جنگ بود. نامه من اعتراض به مدیریت بود که ما را درک نمی کردند. نامه من، نامه من نبود. نامه همه بود به قلم من.» نامه شمخانی تا قلب شورای عالی دفاع هم نفوذ می کند و حتی بنی صدر را به اعتراض درمی آورد. تا جایی که وقتی بنی صدر، شمخانی را می بیند به او می گوید: «این چه نامه ای بود نوشتی؟» به باور شمخانی پس از رسیدن نامه به تهران، تحولات عجیبی رخ داد. پس از این تغییرات بود که چهار عملیات بزرگ طریق القدس، ثامن الائمه، فتح المبین و بیت المقدس عرصه را بر دشمن یعنی تنگ کرد.

شمخانی در کتاب «به داد ما برسید» حوادث و وقایع اوایل جنگ و عواملی را که منجر به تحریر آن نامه معروف شد، توضیح می دهد. این کتاب به وسیله انتشارات سوره مهر منتشر شده است. «به داد ما برسید» حاصل گفت و گوی محمد مهدی بهداروند و احمد سوداگر با فرمانده سپاه خوزستان (در زمان جنگ) است که احد گودرزبانی آن را منتشر کرده است.

با دکتر سوسن افقه درباره کتاب «آرون بک»

پایان افسردگی با کشف های تازه

- هشت سال یا بیشتر زمان صرف کند و هفته ای سه جلسه با مبلغ بسیار سنگین هزینه کند. ما نمی گوئیم سایکو آنالیز اصلاً به درد نمی خورد اما در دنیای امروز روش های شناختی - رفتاری طرفداران بیشتری دارند به این دلیل که اولاً در زمان کوتاه تری جواب می دهد، هزینه کمتری می برد و عملی تر است. البته این نکته را هم باید یاد آور شوم که هر فردی هم کاندید شناخت درمانی نیست و در نهایت باید دید بیمار به چه چیزی نیاز دارد و زمانی را که می خواهد برای درمان بگذارد چقدر است. شناخت درمانی غالباً برای آدم هایی که دیدگاه منفی دارند، افسرده هستند و همچنین برای انواع اضطراب ها و اختلالات زناشویی کاربرد دارد. در پایان کتاب ارجاع به هیچ منبع فارسی وجود ندارد. اساساً سراسر منابع فارسی درباره بک رفته اند؟ چرا. به منابع ترجمه ای مراجعه کرده ام مثل کتاب دیوید برنز «از حال بد به حال خوب» و کتاب های ترجمه ای دیگری از این قبیل اما چون خود این آثار، آثار تالیفی و اصلی نبودند - یعنی ترجمه بودند - ارجاعات فارسی را نیاوردم.

جدول هایی را که در کتاب آمده اند عیناً ترجمه کرده اید یا تغییری به لحاظ خلاصه سازی در آنها داده اید؟

جدول ها را تغییر ندادم. جدول های زیادی با این موضوع بود ولی آنها را طوری انتخاب کردم که کامل باشند یعنی از هیچ جدولی چیزی کم نکردم. جدول ها را از متون مختلف که از بک بودند آورده ام که توضیحات عملی شناخت درمانی است به همین دلیل مجاز نبودم که در آنها دخل و تصرف کنم و احیاناً بخواهم خلاصه شان کنم، فقط همه جدول هایی که در متون مختلف موجود بود را در کتاب نیاوردم و آنهایی را که فکر می کردم بیشتر به درد بیماران و دانشجویان بخورد گزینش کردم.

آیا صرف مطالعه این جدول های تواننده خوانندگان کمک کند؟

خوانندگان این جدول ها برای کسانی که وقتشان کم است و فرصت ندارند همه کتاب را بخوانند می تواند موثر باشد اما معنای این حرف این نیست که اساساً کل کتاب را کنار بگذاریم و فقط جدول ها را بخوانیم. خود کتاب کمک زیادی به تغییر دیدگاه ها می کند خصوصاً برای دانشجویان و در وهله بعد برای بیماران.

ببینید! بک خودش ابتدا پزشکی خوانده و بعد از پزشکی به روانکاو روی آورده است و پس از مدتی که روانکاو را تجربه کرد گفت که به نظر من روانکاو کار موهومی است چرا که معتقد بود این شیوه عملاً خیلی قابل اجرا نیست و پس از آن متوجه شناخت درمانی می شود و از روانکاو کاملاً فاصله می گیرد و آن را کنار می گذارد. در نهایت باید بگویم شناخت درمانی هیچ ارتباطی با دینامیک ها، روان درمانی ها، روانکاو و... ندارد. بک سعی می کند بر اساس شناختی که آدم ها از خودشان و دیگران دارند آن شناخت را اصلاح کند و یا تغییر دهد و در مسیر رسیدن به این شناخت جدید که در نهایت بهبود فرد حاصل می شود کاملاً از سایکو آنالیز فاصله می گیرد.

بسیاری از صاحب نظران معتقدند روش های شناختی - رفتاری و به تبع آن کتاب هایی که با این موضوع عرضه می شوند عملاً در همه جای دنیا در حد افراط مطرح شده اند و روانکاو را به حاشیه و حتی به فراموشی سپرده اند. نظر شما به عنوان یک شناخت درمانگر چیست؟

ما نمی توانیم بگوئیم روش های سایکو آنالیز روش های به درد نخوری هستند ولی این روش به طور معمول، کاری است بسیار وقت گیر چرا که اگر کسی بخواهد از این طریق درمان شود باید هفت

عملی) در کتاب بیاید. بخش نسبتاً قابل توجهی از این کتاب به مثال ها، توضیحات، نوع اختلاف ها خصوصاً اختلافات زناشویی و نیز به نوع درمان ها اختصاص داده شده است. شناخت درمانی اساساً روی سه موضوع مختلف متمرکز می شود؛ یکی شناخت منفی نسبت به خود یکی شناخت منفی نسبت به دنیا و یکی هم شناخت منفی نسبت به آینده یعنی همان چیزی که در آدم افسرده اتفاق می افتد. تکنیک شناخت درمانی علاوه بر این که در درمان افسردگی بسیار کارساز است، کارایی عمده ای در اختلالات زناشویی دارد چرا که یکی از دلایل عمده در این اختلاف ها، دیدگاه های منفی افراد نسبت به یکدیگر است اما تکنیک های شناخت درمانی به افراد کمک می کنند تا این دیدگاه های منفی را عوض کنند و به این بصیرت دست یابند که دیدگاهشان در گذشته دیدگاهی منفی و مخرب بوده است. این روش، درمان بسیار موثری در اختلالات زناشویی است و در بسیاری مواقع که دارو درمانی نمی تواند کاری از پیش ببرد جلسات شناخت درمانی زندگی آدم ها را زیور و می کند.

در ابتدای صحبت هایتان به این نکته اشاره کردید که یکی از دلایل روی آوردن بک به شناخت درمانی، ناکارآمدی روش های تحلیل روانی (سایکو آنالیز) بود. آیا این بدان معناست که این شیوه در مان مطلقاً رابطه ای با سایکو آنالیز ندارد؟

«آرون تمکین بک» عنوان چهاردهمین مجلد از مجموعه ۱۲۰ جلدی بزرگان روان شناسی و تعلیم و تربیت به قلم دکتر سوسن افقه است که چندی پیش از سوی نشر دانژه روی پیشخوان کتابفروشی ها قرار گرفت. بک از شناخت درمانگرانی است که تحقیقاتش رایش از هر چیز بر اختلافات افسردگی متمرکز کرد و نظریه ای جامع و در عین حال کاربردی در این زمینه ارائه داد که امروزه در کار بالینی مورد استفاده بسیاری از درمانگران قرار می گیرد. دکتر سوسن افقه متولد ۱۳۴۰، فارغ التحصیل رشته روان پزشکی از دانشگاه شهید بهشتی و همچنین عضو هیئت علمی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی است. او پیش از این کتاب، علاوه بر ارائه مقالات متعدد در کنگره های بین المللی، مجلات و سمینارهای بازآموزی در داخل کشور، کتاب «اختلال خوردن» به فارسی برگردانده است.

در این مجموعه ۱۲۰ جلدی چطور شد که بک را برای نگارش انتخاب کردید؟

بک را به این دلیل انتخاب کردم که از ابتدا به شناخت درمانی علاقه مند بودم و فکر می کنم روش های سایکو آنالیز - همچنان که در این کتاب هم از قول بک نقل کرده ام - بسیار موهوم، دور از دست و غیر عملی است در صورتی که تکنیک های شناخت درمانی امکانات عملی بسیار بالایی را در اختیار ما قرار می دهد. کارایی روش بک یعنی کارایی شناخت درمانی که به ویژه در بهبود افسردگی در کار بالینی ما بسیار چشمگیر است به همین دلیل فکر کردم این کتاب می تواند راهکارهای خوبی را به خواننده ارائه دهد.

در گزینش آراء بک بیشتر به جنبه های نظری توجه داشتید یا ویژگی های کاربردی؟

هر دوی اینها را مد نظر داشتم. نظریه ها را نمی توانستم حذف کنم چون به هر حال پایه و بنیان کتاب بود، اما در کنار آن، بخش عملی را هم گنجاندم چون شناخت درمانی، تکنیکی است که اگر به طور عملی برایش مثال زده نشود اصلاً شناخته نمی شود به همین دلیل باید حتماً بخش پرتیکال (راهنمای

تأملی در کتاب «آرون بک»

اول شناخت، بعد درمان

دکتر ربابه فرنیانی: اساساً شناخت درمانی - که بک نیز از پیشگامان آن محسوب می شود - به تبیین نگرش و باورهای فرد درباره خود، دیگران و دنیای اطراف می پردازد، هر فرد از زمان کودکی دارای باورهای خاصی نسبت به خود، دیگران و دنیای پیرامون خود است، این باورهای اصلی که گاه در خود آگاه فرد نیز چندان واضح و آشکار نیستند، در ضمیر او به عنوان حقیقت مطلق در نظر گرفته می شود و فرد تمایل دارد به ویژه در حالات خاص (مثل افسردگی)، موقعیت موجود را صرفاً بر مبنای همان باور اصلی تعبیر کند. از این رو به طور گزینشی بر اطلاعاتی تمرکز می کند که تاکید کننده باور اصلی او باشد و آنچه را که در تضاد با باور اصلی خود می بیند، نادیده می انگارد یا آن را فاقد اهمیت قلمداد می کند. باورهای اصلی یا بنیادین به دنبال خود، بر طبقه ای از باورهای بینابینی که از نگرش ها، قواعد و فرض های نامشخص شکل گرفته اند تأثیر می گذارند و این اثر متقابل بر چگونگی تفکر، احساس و رفتار وی اثر گذار می شود و به پیدایش افکار خود به خودی (اتوماتیک) منجر می شود. به همین دلیل در یک موقعیت خاص، باورهای زیربنایی فرد بر ادراک او تأثیر می گذارد که این تأثیر به صورت افکار خودکار خاص آن موقعیت، بیان می شود و

چگونه از خلق بد نجات پیدا کنیم، چگونه با احساس حقارت و عدم امنیت در جمع مقابله کنیم. راه های مقابله با احساس گناه، ناامیدی، اعتماد به نفس پایین، تحریک پذیری، زودرنجی، احساس ناکامی، افسردگی و اختلالات زناشویی از آن جمله اند. شناخت درمانی کاربردی، بخش ارزنده دیگری از کتاب است که به کاربرد گسترده راهبردهای نویسنده با ذکر منابع علمی فراوان دهه ۱۹۸۰ به معرفی انواع فنون شناختی و رفتاری که مورد استفاده پژوهشگران قرار گرفته است اشاره می کند. ذکر این نکته ضروری است که حیطه کاربرد شناخت درمانی هم به صورت انفرادی هم گروهی طیف وسیعی از اختلالات روان پزشکی است. از این روش روان درمانی چه به تنهایی و چه همراه با داروهای روانپزشکی (ضد افسردگی ها، تثبیت کننده های خلقی، آنتی سایکوتیک ها) می توان برای بیماران استفاده کرد. در نهایت این که شناخت درمانی ابداعی یک نوع روان درمانی ساختار یافته و کوتاه مدت است که برای رسیدن به اهداف درمانی از مشارکت فعالانه بیمار و درمانگر وام می گیرد و گرایش آن به سوی مسائل جاری و حل آنهاست. مطالعه این کتاب در جهت آشنایی با یکی از پیشگامان شناخت درمانی، برای دانشجویان رشته های مختلف علوم رفتاری روان شناسان بالینی، دانشجویان پزشکی و دستیاران روان پزشکی و عموم کسانی که علاقه مند به مباحث روان شناسی و روان درمانی هستند، توصیه می شود.

کارشناسان از دشواری های نوشتن برای نوجوانان می گویند

وقتی نویسندگان ۱۴ ساله می شود

امروز یا به عبارتی نوجوانان دیروز آشنا شوند. برای مثال جعفر ابراهیمی (شاهد) خوشا به حالت ای روستایی را سرود و در ذهن کودکان آن روز باقی مانده، اما این شعر امروز هم زیبایی و مخاطبان خاص خود را حفظ کرده است زیرا امروز هم خوانندگان بسیاری به دنبال دل کندن از فضای پرهیاهوی شهر و پناه بردن به زندگی آرام و بی دغدغه ای هستند که در روستا وجود دارد و هنوز هم هستند بچه هایی که با عبور هر قطار از کنار خانه و کاشانه شان، شاد می شوند و دست تکان می دهند.

وی پناه بردن به دنیای سورئال رایکی از ویژگی های هنری می داند و معتقد است: ما به عکاسی از دنیای واقعی، آن گونه که هست نمی پردازیم، بلکه آنچه باید باشد را نقاشی می کنیم. برای مثال، طبیعت در شعر من، حضوری زنده و ملموس دارد، این به معنای روستایی بودن من شاعر نیست چرا که من همواره در تهران و در آپارتمان زندگی کرده ام بلکه هدف نزدیک شدن به طبیعت و گشودن دریچه ای تازه به آن بوده است.

گذشتن از فاصله ها با زبان طنز

نوجوانان ما از پند و اندرز خوششان نمی آید به همین خاطر بسیاری از مسائل را می توان در قالب طنز به آنان منتقل کرد. احمد عربلو، نویسنده داستان های طنز برای نوجوانان و جوانان با اشاره به این که دوران نوجوانی، دوره خاصی است و ویژگی های منحصر به خود را دارد می گوید: نوجوانان، بسیار پر شور بوده و چندان از خواندن کتاب های جدی، لذت نمی برند اما زبان طنز همچنان برای آنها زیبا و جذاب است و عمیق ترین مسائل فکری، اجتماعی، تربیتی و ... را می توان در قالب طنز به آنها منتقل کرد. وی با اشاره به این که هنوز تعریف قاطع و درستی از دوره نوجوانی وجود ندارد می گوید: نظام آموزش و پرورش ما سال های اول تا سوم راهنمایی و روان شناسی از ۱۲ تا ۱۶ سال را دوره نوجوانی می داند اما هنوز، تعریف روشنی از این دوران وجود ندارد و کسانی که متولی امر هستند باید به شناخت این گروه بپردازند و برای آنان مجله و کتاب منتشر کنند.

عربلو با توجه به جهش فکری و حتی جسمی که در نوجوانان امروز اتفاق افتاده، بیان می کند: شاید به جهت تاثیر رسانه هایی همچون ماهواره، اینترنت و ... است که نوجوان امروز، بسیار متفاوت با گذشته بوده و نویسندگان نمی توانند بر اساس ذهنیات خود از دوره نوجوانی به نوشتن درباره این گروه سنی بپردازند بلکه باید نوجوان امروز را بشناسند و با روحیات و ذهنیات او آشنا شوند. وی از فاصله ای که بین نوجوانان و نویسندگان ها شکل گرفته سخن می گوید و می افزاید: نویسندگان و شاعران، حتی زمانی که از نوجوانی خود می گویند، باید قالبی شیرین و جذاب را انتخاب کنند و به زبان نوجوان امروزی نزدیک شوند و گر نه نمی توانند بر آنان تاثیر بگذارند.

نگرشی تازه به جهان

شاعران و نویسندگان در دنیای بی خبری به سری می برند و هنگام آفرینش ادبی، نمی توانند به مخاطب خود ببنند بلکه این مخاطبان هستند که اثر را پیدا می کنند. بابک نیک طلب شاعر نوجوان گروه سنی را قالبی خاص برای شاعران می داند و معتقد است: بعضی شاعران برای گروه سنی خاصی، می سرایند و دایره واژگان، توان خواندن و درک مطالب و مفاهیم مخاطب خود را در نظر می گیرند اما برخی دیگر معتقدند که مخاطب شعرشان افراد ۹ تا ۹۰ سال هستند و آنان اگر چه بیشتر، برای این گروه سنی شعر می گویند اما دیگران هم می توانند، شعرشان را بخوانند و درک و دریافت خاص خود را داشته باشند.

وی با اشاره به این که الگوی شاعران بیابرونی است یا درونی می گوید: کسانی که از الگوهای درونی پیروی می کنند به بیان برداشت های خود از این گروه سنی می پردازند و در بسیاری مواقع حرف ها و دغدغه های خود را مطرح می کنند و سبب می شوند که مخاطب نوجوان، شاعر یا نویسنده مورد نظر را بهتر و بیشتر بشناسند. اما بعضی دیگر، پیرو الگوهای بیرونی هستند و می کوشند تا نوجوان امروز و ذهنیات و دغدغه های او را بشناسند.

نیک طلب، گروه سنی نوجوان را گروه سنی میان سالی می داند و معتقد است: هنوز تعریف درستی از این گروه سنی ارائه نشده است اما بعضی فکر می کنند هنگامی که بچه ها شیطان را رها کرده و مسئولیت پذیر شوند کودکی را پشت سر گذاشته و به دنیای نوجوانی راه یافته اند. این تعریف هم درست و روشن نیست زیرا کسانی هستند که به خاطر شرایط بد اقتصادی از کودکی به کار کردن می پردازند تا مخارج خانه و خانواده را تامین کنند. وی بر این باور است که هنوز هم بسیاری از نوجوانان دلشان می خواهد با دغدغه ها و دلمشغولی های شاعران و نویسندگان

می نویسند اندک است و هم تمرکز آنها بر تهران، واقع شده است.

بکایی، تعریف دوران نوجوانی را به آسانی قابل فهم نمی داند و می گوید: این دوره برای روان شناسان، کارشناسان علوم تربیتی و هم دوره بسیار سخت و دیرپایی است و نویسنده باید دوران نوجوانی را به خوبی بشناسد و با روحیه و ذهنیت نوجوان آشنا باشد. اما نه چون یک روان شناس، متخصص علوم تربیتی بلکه مثل یک نویسنده برای مثال وقتی درباره یک دختر ۱۴ ساله که عاشق رنگ قرمز است می نویسد، باید او را بشناسند و بدانند که چرا رنگ قرمز را دوست دارد همان گونه که نویسنده بزرگسال وقتی درباره یک راننده کامیون می نویسد باید طرز حرف زدن، نوع زندگی، مسائل و مشکلات او را بدانند.

وی با اشاره به نسبی بودن تعریف ها درباره شرایط سخت امروز می افزاید: یکی از دلایل ناپایداری جامعه ما در زمینه های مختلف اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، جابه جا شدن تعاریف است به این معنی که ما در حال گذار از دنیای پایدار تجربه شده پیشین به جهان پایدار ممکن الوجود پسین هستیم و نمی توانیم در گذر از این جامعه سنتی به روزگار پیش رو از همان تعاریف گذشته استفاده کنیم. یا به طور کامل و بدون هر مقاومتی خود را در اختیار تاریخ جدید قرار بدهیم همان گونه که نمی توانیم نوجوانی را دوره و مفهومی بدانیم که پیش از این بیان شده بود. ژ بکایی، پذیرش تنوع را بزرگ ترین عامل پیشرفت در دوران معاصر می داند و می گوید: مقاومت در برابر پذیرش تنوع از جمله مصادیق این مشکل است، تنوع جغرافیایی، فرهنگی، اجتماعی و ... به وفور در جامعه ما به چشم می خورد و همه این موارد، باعث شکل گیری تفاوت های فرهنگی فراوانی می شود که بی توجهی به آنها تبدیل به دیوار های پیش روی ادیبان و اندیشمندان می شود.

وقتی از ادبیات کودک و نوجوان سخن می گوئیم، خود به خود دایره انتخاب مخاطب تعیین شده است. انتخاب مخاطب، الزاماتی را به انتخاب کننده تحمیل می کند که شناخت مخاطب، یکی از آن الزامات است. اما این که انتخاب باید در چه مرحله ای صورت بگیرد بحث دیگری است.

ممکن است ما به این نتیجه برسیم که انتخاب مخاطب باید در مرحله بعد از آفرینش ادبی صورت بگیرد، چنان که برخی از آثار ادبی بدون این که برای مخاطبان کودک و نوجوان نوشته شده باشند، به این حوزه راه یافته اند.

به هر حال انتخاب، در هر مرحله ای صورت بگیرد ضرورت شناخت مخاطب را به دنبال دارد و مخاطب شناسی با هر نگاهی، یکی از ضروری ترین بحث های ادبیات کودک و نوجوان است؛ اگر چه شناخت مخاطب، رویه ای یکسان نیست و نمی توان برای آن یک نسخه پیچیده نه برای تعریفش و نه برای جایگاهش. مخاطب شناسی، گاهی به جامعه شناسی نزدیک است و از ابزارها و روش های آن استفاده می کند. گاهی به روان شناسی نزدیک می شود.

در این میان شناخت مخاطبان نوجوان و نوشتن برای آنها کار دشوارتری است چرا که تاکنون تعریف درست و دقیقی از مفهوم نوجوانی ارائه نشده و ما نمی دانیم منظور از مخاطب نوجوان، کدام خواننده است؟ از سوی دیگر بعضی نویسندگان بدون در نظر گرفتن نیاز و دغدغه نوجوانان امروز از دلمشغولی های خود می نویسند و نوجوانی خود را تصویر می کنند.

حسین بکایی ادبیات کودک و نوجوان را نتیجه تغییر و تحولات دوره مدرن و دگرگون شدن تعریف انسان می داند و می گوید: اروپاییان در اوایل قرن ۱۸ و ایرانیان در حدود قرن ۱۹ به تفاوت دوران زندگی و اهمیت دوران کودکی و نوجوانی توجه کردند و نخستین نشانه های پیدایش ادبیات برای این گروه سنی به مفهوم واقعی کلمه در قرن بیستم در ایران ظاهر شد.

وی در ادامه بیان می کند: در امتداد تغییر جامعه از سنتی به مدرن، گروه های اجتماعی از جمله گروه کودک و نوجوان، پدیدار شد و در پی آن، لباس و اتافی ویژه کودک و نوجوان مورد توجه قرار گرفت و ادبیاتی خاص برای کودکان و نوجوانان شکل گرفت. حالا این ادبیات تا چه اندازه حاصل شناخت مخاطب است و چقدر بیانگر دغدغه ها و دلمشغولی های پدید آورندگان آن است، پرسشی است که پرداختن به آن، فرصت زیادی را طلب می کند.

وی تعداد زیاد نویسندگان را یکی از امکانات موفقیت ادبیات کودک و نوجوان می داند و معتقد است: در کشوری با تنوع جغرافیایی، فرهنگی و زبانی مثل ایران، هر چه تعداد نویسندگان باشد و به همان میزان ادبیات جدی تر و تاثیر گذارتری آید، اما امروزه شمار نویسندگان و شاعرانی که برای نوجوانان

گفت و گو با خدا

لیلا جعفری: سپیده خلیلی تاکنون بیش از صد عنوان کتاب که بیشتر آنها در زمینه کودک و نوجوان و روان شناسی است، ترجمه و تالیف کرده است. او در رشته روان شناسی بالینی تا مقطع دکترا تحصیل کرده و در حال حاضر در حال پژوهش در این زمینه است و مجموعه داستان های کوتاه برای کودکان را در دست تالیف و حدود ۲۵ جلد کتاب در حال چاپ دارد. می خوانمت از تازه ترین تالیفات سپیده خلیلی است که انگیزه گفت و گوی ما با او شد. می خوانمت و بسیاری از آثار سپیده خلیلی در نمایه مذهبی و

معنوی دارد، به گونه ای که خود درباره آن می گوید: نویسنده ای که برای خدا می نویسد، هم خودش از نوشته اش لذت می برد و هم اثر این حرکت مثبت و معنوی رادر زندگی شخصی اش احساس می کند. شخصاً هرگاه قدم کوچکی در این زمینه برمی دارم. مثلاً درباره نامه (ع) مطلب می نویسم. اثر مثبت آن را در زندگی ام تجربه می کنم. وی معتقد است: در کتاب های آموزشی، نقوش برجسته و متحرک کمک بزرگی به مولف می کند که می خوانمت از این مولفه بهره کافی برده است. وی درباره گام هایی که با ارائه این اثر در ترویج نماز برداشته است می گوید: انسان با نماز خواندن به آرامش دست پیدا می کند که امروزه نیاز بیشتری به آن احساس می شود. خلیلی درباره تناسب ارکان

نماز با طبیعت می گوید: بچه ها خیلی بیشتر از بزرگ ترها با طبیعت ارتباط برقرار می کنند. از آن گذشته وقتی در طبیعت هستم بیشتر ارتباط با خدا را احساس می کنم. وقتی به کوه نگاه می کنم، عظمت خدا را حس می کنم و فکر می کنم بچه ها هم با طبیعت همانند سازی می کنند و در واقع با الهام از این مسئله این کار را انجام دادم. وی همچنین درباره تقسیم بندی محتوای کتاب به دو صورت آموزشی و غیر آموزشی می گوید: در ابتدا قصد این بود که آموزش نماز - که نیمه دوم کتاب را تشکیل داده است - را به صورت غیر مستقیم کار کنم، به همین دلیل آن را روی بچه های مهدکودک ها امتحان کردم، ولی جواب نداد و در نهایت به این نتیجه رسیدم که بهتر است با آموزش مستقیم کار شود.

دکتر غلامرضا اعوانی از وضعیت نشر آثار فلسفه اسلامی می گوید

دیدار با فلسفه در آینه های خانگی

جدید در دانشگاه ها، علوم تجربی غلبه یافت و متاسفانه افرادی که در امور کارهای فرهنگی بودند نتوانستند میان سنتی که هزاران سال در ایران وجود داشته با علوم و فنون و فلسفه جدید پیوند به وجود آورند. البته بعضی از دست اندرکاران فرهنگی اساسا به علت غریبزدگی مخالف علوم سنتی بودند. من به خاطر دارم در همین تهران استادان مبرزی مانند مرحوم رفیعی قزوینی، مرحوم آفاق، میرزا علی آشتیانی و میرزا محمود آشتیانی در همین چند سال اخیر زندگی می کردند که بسیار توانا بودند. البته این آقایان شاگردانی نداشتند و کسی به سراغ آنها نمی رفت که هنوز هم برای ما تاسف برانگیز است. در رقم هم حکمت تدریس می شود، البته این موضوع متاخرتر است و به تاسیس حوزه جدید برمی گردد.

فلسفه اسلامی در جهان معاصر چه امکاناتی برای طرح در عرصه گفتمان جهانی فلسفه دارد؟

سوال خوبی است. معتقدم کمی باید از شعار و سطحی نگری بپرهیزیم و به مبانی اصلی بپردازیم. ما باید خودمان را واقعا بشناسیم و مبانی، روش ها و پیش فرض هایش را مطالعه کنیم. مثلا در مبانی اندیشمندی مثل کانت، دکارت و هایدگر متخصص داشته باشیم تا روش ها و پیش فرض هایشان را مطالعه کنند؛ بعد به دیالوگ و گفت و گو بپردازیم چون دیالوگ واقعی بین اندیشمندان است و تولید علم حتما در تضاد و تضارب آراست.

در پاسخ به این پرسش باید به این نکته اشاره کرد که تا اواخر قرن گذشته، ایرانیان با فلسفه اروپایی چندان آشنایی نداشتند و تمام علوم را در قالب علوم سنتی و حکمت در مقام سنتی آن می آموختند. در تهران استادان بزرگی مانند آقا عبدالله زوزی، آقا علی مدرس زوزی، میرزای جلوه، آقا محمد رضا قمشه ای، آقا میرزا حسن کرمانشاهی و شاگردان آنها، حکمایی بودند که این مکتب را حفظ کردند. اما با آموزش

برخی از آثار فلسفی ما هنوز در کتابخانه ها به عنوان نسخه های خطی خاک می خورند و تا چندی دیگر نیز از بین خواهند رفت، اما غربی ها آثار گذشته خود را با بهترین تصحیح و ترجمه و کیفیت عالی به چاپ می رسانند. آنها نه تنها آثار خود، بلکه بسیاری از متون ما را به چاپ رسانده اند و چون به این کار علاقه دارند با جدیت به این کار مبادرت می ورزند. مثلا برای پیدا کردن یک نسخه خطی به ایران سفر می کنند و از آن میکروفیلم تهیه کرده و سپس با تصحیح انتقادی به چاپ می رسانند.

در خبرها آمده بود که طرح تحقیق و تصحیح انتقادی مجموعه آثار فلسفی حکمی ابن سینا در مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران به مدت شش سال انجام می شود. درباره این طرح بر ایمان بگوئید.

کلان طرح تحقیق و تصحیح انتقادی مجموعه آثار فلسفی حکمی ابن سینا با مسئولیت بنده و نظارت دکتر مهدی محقق و با حضور دکتر نجفقلی حبیبی، آیت الله سید حسن سعادت مصطفوی، دکتر سید مصطفی محقق داماد و دکتر سید ضیاء موحد صورت می گیرد البته دکتر سید حسین موسویان نیز مدیریت اجرایی این طرح را بر عهده دارند. این طرح در نظر دارد عرضه منابع اصلی فلسفه ابن سینا در قالب متون تنقیح و تصحیح شده به شیوه علمی - انتقادی به جای متون مغلوط کنونی را به انجام رساند. همچنین استفاده محققان و استادان داخلی و خارجی در تحقیق و تدریس از متون تصحیح شده به شیوه علمی - انتقادی، ترویج فرهنگ تصحیح متون فلسفی و منابع اصیل، تربیت نسل جوان (دانشجوی دکتری) برای فن تصحیح متون و آموزش روش علمی تصحیح به آنها و تهیه فهرست کامل نسخه های خطی و مصنفات ابن سینا از اهداف دیگر این طرح به شمار می رود.

چه کارهایی را در اولویت گذاشته اید؟

در هفت ماه اول انجام این طرح موارد گوناگونی به تصویب شورای علمی رسیده و در دست اجرا هستند؛ نظیر کتابشناسی جامع آثار ابن سینا، تحلیل، تحقیق و تصحیح انتقادی رساله سیره شیخ الرئیس، تحلیل، تحقیق و تصحیح انتقادی کتاب تعلیقات، تحلیل، تحقیق و تصحیح انتقادی کتاب المختصر الاوسط فی المنطق، تحلیل، تحقیق و تصحیح انتقادی رساله النکت فی المنطق و تحلیل، تحقیق و تصحیح انتقادی رساله اقسام الحکمه (اقسام العلوم العقلیه).

چرا کتاب های فلسفه اسلامی آسان فهم نیستند؟

باید به دو مسئله توجه کرد، اول اینکه اساسا آثار اصلی فلسفه دشوار هستند و فرقی ندارد که غربی باشند و یا اسلامی. در دشواری آثار ملاصدرا و ابن سینا با کانت و هگل تفاوتی نیست. ما تاریخ فلسفه غرب و مباحثی را که جنبه اجتماعی و روان شناسانه دارند می خوانیم و با آثار فلسفه اسلامی مقایسه می کنیم و می گوئیم که کتب فلسفه اسلامی دشوار فهم هستند در صورتی که اگر کتب اصلی آنها را بخوانیم می بینیم که کتاب های فلسفه اسلامی به اندازه فلسفه غرب دیرپا و دشوار فهم است. مسئله دوم این است که در غرب تلاش هایی برای آسان سازی فلسفه در قالب ادبیات و رمان شده است که ما از آن غافل بوده ایم، اما اینها نمی توانند کل فلسفه را منتقل کنند بلکه مقدمه ای است برای خواندن آثار اصلی. مثلا کسی که رمان های سارتر را می خواند فلسفه او را متوجه نمی شود اما علاقه مند می شود که آرای فلسفی او را نیز بخواند.

در این وضعیت باید پرسید که چرا فلسفه اسلامی در دوران جدید قوت و قدرت دوران پیشین را ندارد؟

چندی است که بحث بر سر مطالعه و نقد آثار فلسفه اسلامی در میان محافل علمی و پژوهشی رونق خاصی گرفته است. از سوی نقادی این آثار - که از موارث فلسفی ما نیز به شمار می آیند - با دشواری هایی مثل نبود تسلط کافی بر این آثار این خویش انتقادی آراء متفکران اسلامی را با مشکلاتی مواجه ساخته است. دکتر غلامرضا اعوانی در مقام رئیس موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران از جمله متفکرانی است که طی سال های گذشته با تاکید بر این خویش لزوم بافهمی و تحلیل انتقادی موارث فلسفه اسلامی را در راس فعالیت های خود و موسسه متبوعش قرار داده که تلاش برای انتشار مجموعه آثار ابن سینا از جمله این فعالیت هاست. اعوانی در این گفت و گو بحث وضعیت نشر کتاب های فلسفی اسلامی را مورد بررسی قرار می دهد.

اگر امروز کسی بخواهد با یکی از فیلسوفان غرب آشنا شود، کتاب های متعددی در سطوح مختلف معرفتی و به صورت آموزشی، پژوهشی و دانشنامه ای به زبان های مختلف وجود دارد، اما اگر بخواهد با یکی از فیلسوفان بزرگ اسلامی آشنا شود در صورت وجود چنین کتاب هایی - که بسیار اندک هستند - به زحمت می تواند به آنها دسترسی پیدا کند.

به مطلبی اشاره کردید که در این چند سال اخیر یکی از دغدغه های من نیز بوده است. اگر بخواهید در مورد فیلسوفی مطالعه کنید باید به ده ها کتابخانه مراجعه کنید، چون اولا امکانات نیست و ثانیا استعمار، کشورهای اسلامی را از هم منقطع ساخته است و آنها از پژوهش ها و تحقیقات یکدیگر بی اطلاع هستند. ما باید بر این مشکل فائق شویم و یک کشور فرهنگی به وجود آوریم. برای مثال، من در حال حاضر نمی دانم در مصر که ۷۰ میلیون جمعیت دارد دارای دانشگاه های زیادی است چه می گذرد. نه آنها از ما خبر دارند و نه ما از آنها و این مطلب بسیار مهمی است که باید درباره اش به طور اساسی فکر کرد. البته نمایشگاه در جهت رفع این نقیصه کمک زیادی کرده است، اما هنوز جای کار بسیاری باقی است. این مهم ترین کاری است که باید انجام شود و برای آن نیز بودجه ای مقرر شود. باید راه برای جوان ها باز و فضای تازه ای ایجاد شود تا از دل سردی و پژمردگی کاسته شود و نشاط علمی به وجود آید. ان شاء الله در اثر این تلاش و کوشش ها فلسفه و علوم دیگر هم تکانی بخورد.

یکی از مباحث عمده این سال ها، بازخوانی انتقادی و انتشار آثار متفکران اسلامی است. امروز در این حوزه چه کاستی هایی وجود دارد؟

نکته پراهمیتی که در حال حاضر احساس می شود، کمبود کتاب در زمینه فلسفه اسلامی است. شما ببینید درباره فلسفه غرب چقدر کتاب نوشته شده است. در مورد یک موضوع ممکن است چند صد کتاب نوشته شده باشد. آنها به متون گذشته خود خیلی اعتقاد دارند، از آثار هر فیلسوفی چاپ های متعددی وجود دارد و هر نسلی برای خودش چاپ جدیدی دارد. همچنین این آثار به زبان های دیگر هم به صورت دقیقی ترجمه می شود، اما ما در مورد فلسفه بسیار ضعیف عمل کرده ایم. میراث عظیم فلسفه خود را پاس نداشته ایم. پرداختن به این مسئله موجب احیای فلسفه و معارف اسلامی می شود. ما باید افرادی را تربیت کنیم که متون گذشته ما را تصحیح، ترجمه و احیاء کنند. البته در حال حاضر تعداد کمی از این افراد وجود دارند ولی استفاده بینه ای از آنها هم نمی شود.

خانه کتاب

فراخوان

پنجمین جشنواره نقد کتاب

همزمان با شانزدهمین دوره هفته کتاب

مؤسسه خانه کتاب به منظور ارتقای سطح کمی و کیفی نقد کتاب، پنجمین جشنواره نقد کتاب را همزمان با شانزدهمین دوره هفته کتاب در سال جاری برگزار می کند. لذا از تمامی منتقدان و مدیران مسئول مطبوعات و نشریات تخصصی کتاب و ناشرانی که اثری با موضوع «نقد کتاب» در سال ۱۳۸۶ منتشر کرده اند دعوت می کند آثار خود را حداکثر تا پایان مرداد ماه ۱۳۸۷ به دبیرخانه جشنواره ارسال کنند.

نشانی: خیابان انقلاب اسلامی، خیابان فلسطین جنوبی، کوچه خواجه نصیر، شماره ۱۰، سرای اهل قلم، طبقه پنجم

تلفن: ۶۶۲۱۵۲۵۵   تلفکس: ۶۶۹۶۶۲۱۸

www.naghdeketab.ir

پای صحبت دکتر امیر عباس علیزمانی درباره دین پژوهی در ایران

چشم اندازهای دین پژوهی

پدیدارشناسی وجود دارد، با ذهنیتی که ما داریم فهم زبان این مکاتب و رویکردهای آن دشوار است. چرا کتابهای منتشر شده در گستره دین پژوهی آنچنان که شایسته است با استقبال روبه رونی شوند؟ بعضی از این کتابها جنبه ژورنالیستی دارند. توجه نکردن به این کتابها به این دلیل است که بسیاری از آنها به صورت آکادمیک و روشمند وارد مباحث نمی شوند. علاوه بر این، ضعیف و غلط بودن ترجمه ها و روحیه تقلیدی حاکم بر جامعه نیز از جمله علل این امر به شمار می روند. البته چندی است که در میان حوزه های مختلف دین پژوهی کتاب های کلام جدید و فلسفه دین بیشتر مورد توجه قرار می گیرند. وظیفه ما در پاسخ به این نیاز جامعه تالیف و ترجمه متون ارزشمند است.

به عنوان آخرین پرسش جای ترجمه چه متونی را در این گستره خالی می بینید؟

یکی از مباحثی که هم در سنت ما وجود دارد و هم در غرب مطرح شده این بحث است که گناه چه تأثیری در معرفت دارد. آیا معرفت صرفاً به سازوکارهای ذهن انسان برمی گردد یا علاوه بر سازوکارهای ذهنی، عوامل غیر معرفتی نیز در این امر تأثیر گذارند. در مغرب زمین کتاب های مناسبی درباره تأثیر گناه بر معرفت نوشته شده و در باب ادله اثبات وجود خدا تلاش های جدید خیلی خوبی صورت گرفته، تقریرهای تازه ای - با توجه به اشکالات مطرح شده - از مسئله شر ارائه شده که ترجمه آنها برای جامعه ما بسیار مفید است.

می کنم تا اندازه ای روش تحلیلی همخوانی بیشتری دارد. روش تحلیلی برای ما قابل فهمتر از روش های اگزیستانسیالیستی، پدیدارشناختی، جامعه شناختی و روان شناختی است. این روش ها با پیش فرض هایی که مباحث دین پژوهی می پردازند که هنوز مبادی فلسفی آن در ایران فراهم نشده است. تازمانیکه تفکرات پدیدارشناسانه در جامعه دانشگاهی ما به طور جدی مطرح نشود، الهیاتی که متأثر از این تفکر است نیز نمی تواند مطرح شود. دلیل دیگر، ابهامی است که در زبان اگزیستانسیالیسم و

اخیر کارهای تطبیقی خوبی در زمینه دین پژوهی انجام داده اند و دبیرخانه دین پژوهی نیز هر سال از بین این پژوهش ها بهترین آثار را انتخاب می کند. به هر حال، باید قبول کنیم به معنای رایج کلمه، ما در آغاز راه دین پژوهی هستیم.

کدام یک از روش ها و گرایش های دین پژوهی در ایران بیشتر مورد توجه قرار گرفته اند؟

روش غالب و رایج در دنیا روش تحلیلی است. این روش به دلیل غلبه فلسفه تحلیلی در اکثر دانشگاه های علمی دنیا به روش غالب دین پژوهی تبدیل شده است. در ایران هم در بسیاری از مباحث مطرح شده از روش تحلیلی استفاده شده است. اصولاً زبانی هم که دین پژوهی معاصر ایران را تحت تأثیر قرار داده متأثر از روش تحلیلی است. البته این تنها روش دین پژوهی نیست. روش های دیگری هم در عرصه تحقیق و دین پژوهی وجود دارد. علاوه بر این می توان به روش های پدیدارشناختی و اگزیستانسیالیستی نیز اشاره کرد. اما در ایران هنوز غیر از روش تحلیلی آن هم به صورت جسته و گریخته و بیشتر در قالب ترجمه ها روش ها و رویافت های دیگر در عرصه دین پژوهی نتوانسته اند جایی برای خود باز کنند.

چرا اندیشمندان ما نتوانسته اند خود را با دیگر روش های شناخته شده وفق دهند؟

این امر تا اندازه ای به ذهنیت ما ارتباط دارد. به نظر من روش تحلیلی به ذهنیت ما نزدیک تر است، با این تفکر منطقی و کلاسیکی که ما داریم فکر

دکتر امیر عباس علیزمانی دکترای فلسفه تطبیقی دارد و هم اکنون به عنوان عضو هیات علمی دانشگاه تهران به تدریس فلسفه غرب و کلام جدید مشغول است. کتاب "زبان دین" او سال ۷۵ منتشر شد. در سال ۸۲ کتاب "خدا، زبان و معنا" را منتشر کرد و آخرین اثر او با عنوان "سخن گفتن از خدا" چندی پیش به عنوان اثر برگزیده کتاب فصل معرفی شد. گفت و گوی حاضر با محوریت وضعیت دین پژوهی در ایران با وی صورت گرفته است.

وضعیت دین پژوهی در ایران را چگونه ارزیابی می کنید؟

دین پژوهی به معنای امروزی کلمه، به معنایی که در دنیا به کار می رود (روشمند و نظام مند) عمر زیادی در ایران ندارد، ولی به معنای اعم کلمه، ریشه های دین پژوهی در ایران گسترده است و ریشه در سنت ما دارد. در دوران معاصر ایران، از زمان استاد مطهری و علامه طباطبایی به بعد نوعی کلام فلسفی در ایران شکل گرفته که به نظر به سوالات جدید هم است، اما در دو دهه اخیر، دین پژوهی در ایران رونق گسترده تری یافته و مسائلی که در عرصه جهانی مطرح شده مانند رابطه علم و دین، جهانی شدن، دینداری و مدرنیسم و... در ایران نیز مطرح شده اند. درست است که ما در ابتدای راه هستیم و تا رسیدن به مقصود فاصله زیادی داریم، اما می توانم بگویم که افق های خیلی روشنی پیش روی ما قرار دارد. بسیاری از پژوهشگران جوان در سال های

بازخوانشی از «فصل یقین حسی» در کتاب «پدیدارشناسی روح» هگل

یقین هگلی

مجدد این کتاب است تا ترجمه ای خوشخوان و در عین حال دقیق از اثر حاضر به دست دهد.

مسئله اصلی این فصل از کتاب هگل مناسب سوژه (انسان شناسا) و ابژه (متعلق شناسایی) است. مناسب سوژه و ابژه در حرکت از بی واسطگی به واسطت در اولین گام های داندگی و وصول به مفهوم

کلی از طریق رفع شاخصه های اکنون و اینجا از اشیاء و پدیده های محسوس و بازنمایی کلی ترین سیر گذر از آگاهی طبیعی یعنی یقین حسی به دریافت، ادراک... در ابعاد مختلف داندگی (از نسبی تا مطلق) مباحثی است که در این فصل مورد بحث و بررسی قرار می گیرند.

یقین حسی در اثر حاضر به مثابه غنی ترین شناخت جلوه می کند، زیرا موضوع را در حالت دست نخوردگی آن درمی یابد. اما این غنا در واقع به عنوان بی واسطه انتزاعی، فقیر است، چراکه حقیقت آن صرفاً مبین هستی امر است.

عبارت نیستند و نفی یا غنی و انتزاع، گویای همانگی دیالکتیک هستی و هیچ است؛ البته منظور هگل این نیست که یقین حسی حاوی یک هیچ در شناخت است. یقین حسی نمی تواند این همانگی هستی و هیچ را با توجه به فکر محض بودنش نشان دهد، چراکه یقین حسی همواره با قطعیت متعین (هستی محض در کثرت که دیالکتیک یقین حسی

چندی پیش کتاب پدیدارشناسی روح هگل با برگردان زیبا جلیلی تحت عنوان "فنونولوژی روح" روانه بازار شد. برگردانی که به هر حال با نقد های فراوانی نیز مواجه بود. اما کمتر کسی به بازخوانی این کتاب مهم پرداخت. هر چند این کتاب رانمی توان در قالب یک مقاله یا یادداشت تبیین و تشریح کرد، چراکه برای این کار متون و کتبی به رشته نگارش درآمده که از اصل کتاب حجیم تر و پر کلام تر است اما با این وجود می توان ارجاعاتی از این کتاب یا بر این کتاب ارائه داد تا تفهیم و تدقیق کاوش در این اثر مفید به فایده باشد هدف از نگارش این متن نیز بر همین امر استوار است.

هگل در این کتاب کوشیده مراحل معرفت شناختی انسان (روان پیدایش حسی آن) را از نظر فردی و به موازات آن از نظر تاریخی در پیدایش مکاتب مختلف فلسفه جستجو و مراحل آگاهانه و دریافتی از عقل، دین، روح و... را تصویر کند که توأم با مسائلی است که فلسفه در تاریخ ۲۳۰۰ یا ۲۴۰۰ ساله خود با آن درگیر بوده است.

طبیعتاً باید تلاش دکتر حمید عنایت که در سال ۱۳۵۲ بخش "خدا یگان و بنده" از پدیدارشناسی روح را با شرح الکساندر کوژو ترجمه کرد سر آغاز آشنایی ایرانیان با این کتاب مهم هگل دانست. هر چند او ابتدا دست به ترجمه کتاب فلسفه هگل، نوشته والتر سیستس ادیب انگلیسی زد که در زمان خود با اقبال قابل توجهی روبه رو شد اما به هر حال برگردان این فصل از کتاب پدیدارشناسی روح اولین حرکت در معرفی کتاب حاضر بود.

دکتر محمود عبدادیان در گزارش پیش رو بازخوانشی از فصل یقین حسی این کتاب مهم به دست می دهد. شایان ذکر است که این استاد فلسفه دانشگاه علامه طباطبایی هم اکنون مشغول برگردان

و می کند، دیگر بی واسطه نیست. هگل سعی دارد راهی بیابد که به آگاهی بی واسطه امکان دهد و با دریافتن وابستگی ها و درگیری هایش، نسبت به آنها بینش پیدا کند. این روالی است که در سراسر مسیر آگاهی تا شناخت (داندگی) مطلق در اندیشه هگل به چشم می خورد.

آگاهی ای که پدیدارشناسی روح از آن عزیمت می کند، در عین حال عقل سلیم متعارف انسان بشری است. هگل با آگاهی از خصیصه عرضی این عقل سلیم مشترک انسانی، ارزش آن را به عنوان عزیمت در بررسی موضوع پذیرفته بود.

این عقل سلیم بر این باور است که از داندگی بی واسطه می توان اساسی را برداشت کرد که هیچ چیز نمی تواند آن را متزلزل کند. اما پدیدارشناسی روح، دیالکتیکی را در پیش می گیرد که سعی دارد حقیقی نبودن عقل سلیم مشترک متعارف را به شیوه ای عیان کند که حتی برای خود این عقل سلیم دریافتنی است.

"هر حقیقتی ماهیتاً مطلق است، خواه آن را بخواهیم یا خیر" معمولاً این ادعا به آزمون کشیده می شود تا ناموجه بودنش جلوه کند. هگل می گوید که ما زمانی مطلق حقیقت را پس می زنیم که حقیقت مطلق نوینی را جایگزین آن کنیم. او از این خاستگاه عزیمت می کند که ما حتی در پیش پا افتاده ترین آگاهی (داندگی) خود همیشه یک وجه مطلق را پیش می گیریم؛ در نتیجه پیش پا افتاده ترین آگاهی، خود می تواند حقیقت دار دانسته شود.

البته این حقیقت ادعایی ممکن است از بوته آزمایش نگذرد اما حضور مطلق آنچنان که در پیشگفتار آمده، می تواند به صورتی دیده شود که در آن یک ادعا به صورت مطلق برجسته شده است.

این هفته با مهدی نورمحمدی؛ نویسنده کتاب «موسیقیدانان قزوین»

دیدار با موسیقیدانان قزوین در یک کتاب

این هنر زیبا در قزوین را به طور مفصل مورد کنکاش قرار می دهد.

در نظر گرفتن حوزه زمانی مورد اشاره در کتاب به این معناست که قبل و بعد از آن هیچ چهره مطرحی در قزوین وجود نداشته یا علت دیگری دارد؟

سبک موسیقی ما تا حد زیادی ریشه در دوران قاجار دارد. در دوره قاجار اتفاقات بزرگی برای اولین بار در تاریخ ایران رخ داد که از آن جمله می توان به جریان مشروطیت، آغاز به کار مجلس، پیدایش گرامافون، دوربین عکاسی و... اشاره کرد بر همین اساس می توان ادعا کرد که شهر قزوین در آن دوران یکی از مهم ترین شهرهای ایران است که برای رسیدن به آینده روشن تر اشتیاق نشان داده و حاصلش هم چهره های بزرگی است که در این کتاب به آنها اشاره شده است.

خاطراتی که در این کتاب از چند چهره بزرگ موسیقی درج کرده اید از کجا به دست آورده اید؟ از منابع دیگر استفاده کرده ام که نامشان در پایان کتاب ذکر شده است.

استقبال از این کتاب تاکنون چگونه بوده است؟ خیلی خوب بوده اما چیزی که من را بیش از اندازه خوشحال کرد نامه ای بود که از جانب استاد ارجمند جناب ایرج افشار دریافت کردم؛ نامه ای که آکنده از لطف و شاگردنوازی است و میل پژوهش بیشتر را در من زنده کرد.

تاثیر گذاران در عالم موسیقی بوده. همان گونه که می دانیم عارف قزوینی از عنصر موسیقی برای اهداف اجتماعی استفاده کرده است. از سوی دیگر ایشان هنرمندی است که برای اولین بار کنسرت را در ایران رواج داده و به نوعی مبدع این حرکت در موسیقی ایرانی است.

یکی دیگر از محسنات شهر قزوین، پیشینه تعزیه است. آیا به این امر هم پرداخته اید؟ در حد توان بله، اما تحقیقات جداگانه ای دارم که

مهدی نورمحمدی متولد ۱۳۵۱ شهر قزوین است. او در کتاب «موسیقیدانان قزوین» تلاش کرده از جنبه های گوناگون به معرفی چند چهره مطرح در عالم موسیقی این شهر بپردازد.

شما در کتاب «موسیقیدانان قزوین» به جنبه های دیگری از موسیقی اشاره کرده اید و تلاش دارید که چندین چهره بزرگ این شهر را معرفی کنید. لطفا کمی درباره پیشینه این پژوهش ها بگویید. حدود یک دهه است که درباره ابعاد مختلف شهر قزوین تحقیق می کنم و در این کتاب هم سعی کرده ام از سویی دیگر فرهنگ غنی این شهر را معرفی کنم و امیدوارم مجالی باشد که بعد از این به تاریخچه و بزرگان این شهر با دید فراخ تری بپردازم. به نظر شما چهره هایی که در این کتاب گرد آمده اند، آنچه را که آموخته اند از همین شهر بوده؟

همان گونه که می دانید قزوین شهر کوچکی است اما به لحاظ فرهنگی بسیار بزرگ و متنوع است. این شهر چهره هایی دارد که در عصر خود سرآمد بوده اند و نمی توان منکر جو فرهنگی زادگاهشان بر آنها شد. اما چهره های چون اقبال آذر فقط بیست سال از عمر نود و چهار ساله خود را در قزوین گذراند و در عالم موسیقی سبک او را به عنوان مکتب تبریز می شناسند. این اشتباه بزرگی است که رخ داده. زیرا مکتب اقبال آذر بیشتر مکتب قزوین است و مکتب تبریز به

اشتباه به سبک ایشان گره خورده، به هر حال چهره هایی چون این استاد بزرگ در پیشبرد جریان های اجتماعی موثر بوده و در دوره خود جریان ساز بوده اند. اغلب فعالیت های عارف قزوینی هم در تهران صورت گرفته و به نظر می رسد که ارتباطی به زادگاهش نداشته باشد.

در مورد عارف قزوینی نوع نگاه من نگاهی اثباتی در قزوینی بودن ایشان نیست بلکه از او به عنوان یک چهره قزوینی نام برده ام که در دوره خود یکی از

در هفته گذشته از نظر انتشار کتاب های چاپ اول، انتشارات نشتا با سی عنوان کتاب پرکارترین ناشر؛ مرتضی نیکپور با شش عنوان پرکارترین مولف؛ و مهدی لاهی ششمی با سی و پنج عنوان پرکارترین مترجم بوده اند. شاخص های آماری کتاب های بزرگسال

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
ارزاترین کتاب	۲۰۰۰ ریال	بیان قرآن، سیدمحمد شهبازی، ناشر: بنیاد خیریه الزهراء، دفتر امور فرهنگی، چاپ ۱، ۹۸ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۲۵۰۰۰۰ ریال	دنیای بدن، گوته فرولین هاگنر، پرویز شیروانزاد، ناشر: فروغ، چاپ ۱، ۲۲۲ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه
بیشترین تیراژ	۸۲ مرتبه	تکنسی در سفر: مکالمات و اصطلاحات روزمره تکنسی با ترجمه فارسی و تلفظ واژه ها با آلفای فارسی - حسن تشریفاتی، ناشر: انتشارات، ۲۴۰ صفحه، ۱۰۰۰۰ نسخه، ۲۵۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۱۴۱۰۰۰ نسخه	تفسیر سوره نور، محسن فراتی، ناشر: مرکز فرهنگی درس های قرآن، چاپ ۱، ۱۰۸ صفحه، ۵۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۳۰۰ نسخه	کوازیو ۵ و تلفظ آن در سلامت و بیماری، نغمه عباسی، ناشر: انتشارات، چاپ ۱، ۵۲ صفحه، ۱۵۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۱۹۹۴ صفحه	فرهنگ معاصر هزاره تکنسی - فارسی، در یک جلد، ترانس انتخابی، ناشر: فرهنگ معاصر، چاپ ۱، ۱۱ صفحه
کمترین صفحه	۸ صفحه	شعرهای تلویت هوش نوزاد ۶ - ۳ مالد ترک صنها و گروه ها، بلاتریس میلتر، طاهره خانجی، ناشر: با فرزندان، چاپ ۱، ۵۰۰۰ نسخه، ۱۱۰۰۰ ریال

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
ارزاترین کتاب	۷۰۰۰ ریال	سوالات امتحانات طبقه بندی شده هفتاد کشور زبان انگلیسی (۳) همراه با پاسخ تشریحی، زهرا نجفی نوبی، ناشر: کوا، چاپ ۱، ۴۸ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۱۰۰۰۰۰۰ ریال	کتبوز کارشناسی ارشد ریاضی ۳ ویژه رشته های فنی و مهندسی و علوم پایه، خلاصه مطالب فارسی مجموعه سوالات چهارگزینه ای طبقه بندی شده کتبوز کارشناسی ارشد - مسعود نیگوگار، ناشر: ارشد، چاپ ۱، ۱۴، ۱۶۶ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه
بیشترین تیراژ	۶۷ مرتبه	۱۱۰۰ سوال چهارگزینه ای ریاضیات پنجم ابتدایی قابل استفاده دانش آموزان سرآمد مقطع ابتدایی، حسین انصاری، ناشر: پیمان، چاپ ۱، ۴۳۳ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، ۵۰۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۱۰۰۰۰۰ نسخه	راهنمای کام به کام ریاضی دوم راهنمایی شامل: یادآوری ریاضی اول راهنمایی، نکات مهم ریاضی دوم راهنمایی، بیان مفاهیم کتاب به زبان ساده - جواد کشاورز، ناشر: منشکران، چاپ ۱، ۱۴، ۲۴۸ صفحه، ۱۴۰۰۰ نسخه
کمترین شمارگان	۳۰۰ نسخه	ترمودینامیک (تئرمایه ای) ویزیتی دانش آموزان سال سوم آموزش متوسطه، هورنی پیش دانشکاهی و داوطلبان ورود به دانشگاه، ارشدی علوم ریاضی و فیزیک، اکبر ابراهیم تاج، ناشر: مرکز خدمات علمی آموزش رزمندگان اسلام، چاپ ۱، ۷۲ صفحه، ۱۲۰۰۰ ریال

تعداد ناشران در این هفته	تعداد کتاب های بدون قیمت	تعداد پدیدآورندگان			
		مرد	زن	مرد	زن
۳۴۱	۱۷۶	۱۸۱	۵۹	۶۴۷	۱۰۴

* مؤلف: نامی پدیدآورندگان باشد نوشته نام، گردآورنده: مصحح و... به جز مترجم

گزارش آماری هفته

«گزارش آماری هفته» از سوی بخش کتابداری و اطلاع رسانی «خانه کتاب» و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات این موسسه ارائه می شود. از شنبه ۱۳۸۷/۱۵ تا چهارشنبه ۱۳۸۷/۱۹، ۱۰۵۴ عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتابها در موضوع دین و سپس ادبیات بوده است. پس از آن به ترتیب: موضوعات کودک و نوجوان، علوم عملی، آموزش و کمک درسی و سایر موضوعات قرار دارند.

گزارش آماری کتاب های منتشره در هفته گذشته (به تفکیک موضوع)

ردیف	موضوع	تعداد کل	تیراژ*	ترجمه	چاپ اول	چاپ مجدد	تهران	تهرانستان	شمارگان متوسط
۱	ادبیات	۲۵	۱۸	۷	۱۵	۱۰	۲۵	۰	۲۰۴۶
۲	فلسفه و روانشناسی	۶۶	۲۵	۴۱	۲۲	۴۴	۳۲	۴	۲۷۶۶
۳	دین	۳۱۷	۲۱۸	۹۹	۱۰۹	۱۵۸	۱۵۰	۱۱۷	۴۳۲
۴	علوم اجتماعی	۶۹	۵۴	۱۵	۴۱	۲۸	۶۱	۸	۲۴۶۶
۵	زبان	۳۳	۲۸	۵	۱۵	۱۸	۳۳	۰	۲۳۱۷
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۲۲	۱۳	۱۰	۸	۱۵	۲۱	۲	۲۸۷۰
۷	علوم عملی	۱۱۵	۶۹	۴۶	۶۲	۴۳	۱۰۲	۱۲	۲۲۹۸
۸	هنر	۲۹	۱۹	۱۰	۲۰	۹	۲۶	۳	۲۱۸۲
۹	ادبیات	۱۴۴	۹۰	۵۴	۴۲	۹۲	۱۲۸	۱۶	۲۸۵۱
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۴۴	۳۹	۵	۱۸	۲۶	۴۲	۲	۲۱۶۱
۱۱	آموزش و کمک درسی**	۱۰۵	۱۰۴	۱	۴۲	۶۳	۹۳	۱۲	۲۳۰۶
۱۲	کودک و نوجوان	۱۳۴	۷۸	۵۶	۳۰	۱۰۴	۱۲۲	۱۱	۷۹۵۴
جمع بندی		۱۰۵۴	۷۵۵	۲۹۹	۴۲۴	۶۳۰	۸۶۸	۱۸۶	۲۳۷۸

* تیراژ: به نامی آثاری انتخابی می شود که ترجمه نشده اند. آثاری چون: صحیح، صحیح، صحیح، گردآوری، نقلی، شعر و نظیر آن.
** منظور از موضوع «آموزش و کمک درسی» کلیه کتاب هایی است که به نحوی با مواد درسی و برنامه های آموزشی نام مطابقت ندارند. نامی، راهنمایی و بیرونی مربوط هستند و مطابقت آنها دانش آموزان از پیش بینی تا بیرون است.

شاخص های آماری کتاب های کودک و نوجوان

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
گرانترین کتاب	۶۰۰۰۰ ریال	قصه هایی برای خواب کودکان: تیر ماه برای کودکان خردسال؛ ناشر: پدیدار، چاپ ۱، ۴، ۱۳۰ صفحه، ۳۱۰۰۰ نسخه
بیشترین تیراژ	۱۷ مرتبه	پایه های تفهیم متن و زیاده گزیده ترجمه های شل سیلور استاین، شل سیلور استاین، علیرضا برادران، ناشر: کتاب طور شید، ۸۰ صفحه، ۴۴۴۰ نسخه، ۸۰۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۱۵۰۰۰۰ نسخه	آموزش نماز، سید کاظم ارفع، ناشر: پیام عدالت، چاپ ۱، ۲۲ صفحه، ۱۵۰۰۰۰ نسخه
کمترین شمارگان	۱۰۰۰۰ نسخه	خدا و داستان پنج دانشمند بزرگ، گواردانجلی، ناشر: خاگرد، چاپ ۱، ۴، ۴۸ صفحه، ۵۰۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۴۷۴ صفحه	اطلاعات عمومی دانشیار کودکان و نوجوانان، ناشر: دانشیار، چاپ ۱، ۲۷۰۰ نسخه، ۴۹۰۰۰۰ ریال

کاخ بلند سخن مجموعه‌ای پنج جلدی به قلم عبدالعلی غفوری است که شاهنامه را به نثر روان و آهنگین روایت کرده است. این مجموعه همزمان با هزار و صدمین سال تولد حکیم ابوالقاسم فردوسی از سوی انتشارات انتظار سبز با حمایت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی چاپ و منتشر شده است؛ حمایتی که به پیشنهاد دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی و کتابخوانی صورت گرفته است. عبدالعلی غفوری متولد ۱۳۲۹ اصفهان، دارای مدرک لیسانس در رشته زبان و ادبیات فارسی پس از سال‌ها تدریس بازنشسته شد و به تالیف آثاری در حوزه ادبیات کلاسیک مشغول شد. نخستین کتاب او «منطق الطیر عطار به نثر» بود که در سال ۷۹ منتشر شد. به دنبال آن دو منظومه مشهور نظامی یعنی «خسرو و شیرین» و «لیلی و مجنون» را به نثر روایت کرده که از سوی انتشارات انتظار سبز منتشر شد.

عبدالعلی غفوری از «کاخ بلند سخن» می‌گوید

شاهنامه با طعم نثر

به صورت کامل در ایران به چاپ رسیده، یک متن سنگین است و با تمام محسناتی که دارد، به خاطر اصراری که در به کار بردن واژگان پارسی داشت، مرا راضی نمی‌کرد. مثلاً به جای سودابه واژه سوداوه را به کار برد یا به جای فروردین از فرودین استفاده کرد. به این جهت شاهنامه چاپ مسکو با همه اشکالاتی که دارد باز هم بهتر از نسخه‌های دیگر است.

الان در حوزه شاهنامه‌پژوهی با چه کمبودهایی مواجه هستیم؟

الان انجمن‌های مختلفی در نقاط مختلف کشور در زمینه شاهنامه‌خوانی و شاهنامه‌پژوهی فعالند و اصل هم بر این است که اقبال مختلف جامعه را با روح شاهنامه و تفکر فردوسی آشنا کنیم. اگر بتوانیم شاهنامه را به میان دانش آموزان و دانشجویان ببریم، آن وقت نتیجه می‌گیریم و این تلاش‌ها به بار نشست. در این مجموعه به دو نکته خیلی توجه کردم. یکی مسئله یزدان پرستی و خداشناسی در شاهنامه است. یعنی مسئله توحید که من اشاره کردم ما می‌توانیم شاهنامه را با مثنوی مولانا در این زمینه قابل مقایسه بدانیم. در هیچ صفحه‌ای از شاهنامه نیست که نامی از خداوند نیامده باشد. بنابراین آغاز کارها و پایان کارها همواره با نام خدا می‌آید. حتی آغاز جنگ‌ها با نام خدا قرین می‌شود. حتی در پیروزی‌ها و شکست‌ها همه چیز را به خداوند نسبت می‌دهند. به هر حال آنچه که در شاهنامه لازم است به آن بیشتر و جدی‌تر توجه شود، عمل به رهنمودهای شاهنامه است. باید از جنبه‌های گوناگون به شاهنامه توجه شود و با چاپ جزوه‌های مختلف شاهنامه را به میان جامعه برد. البته در این چند سال کارهای زیادی روی شاهنامه انجام شده و محققان زیادی به شاهنامه روی آورده‌اند و شاهنامه‌خوانی را در جامعه رواج داده‌اند. به هر حال این تلاش‌ها لازم است اما کافی نیست. باید زمینه‌هایی فراهم شود، که شاهنامه‌پژوهی و شاهنامه‌شناسی در جامعه بیشتر و عمیق‌تر شکل بگیرد.

چه شد که به «خسرو و شیرین» و «لیلی و مجنون» نظامی پرداخته‌اید؟

زبانی که در شاهنامه داریم زبانی حماسی است. سعی کردم که این روح حماسه را در جامعه تقویت کنم. به دنبال این به سراغ نظامی رستم و می‌خواستم این آزمون را بگذرانم و ببینم می‌توانم زلان تغزل این آثار را به نثر دریاورم؟ به همین خاطر، کار روی این دو منظومه نظامی را آغاز کردم. خواننده‌ای که این سه کتاب را می‌خواند، می‌بیند که با سه زبان مختلف روبه‌رو است.

در منطق الطیر عطار هم که دارای زبانی عرفانی است، سعی کردم از یک زبان عرفانی بهره بگیرم. برای پیدا کردن زبان عرفانی مطلوب به کدام یک از آثار عرفانی - اسلامی نظر داشتید؟

بیشتر به آثار خواجه عبدالله انصاری توجه داشتم و سعی کردم زبانی نزدیک به زبان خواجه عبدالله را به کار بگیرم. یعنی سعی کردم همان نثر آهنگین و مسجع خواجه را در این اثر مورد استفاده قرار دهم. خود عطار هم در تذکرةالاولیاء یک نوع نثر دارد که من می‌خواستم از این نثر و زبان هم پیروی کنم. عطار در تذکرةالاولیاء در آغاز هر مبحث از نثری زیبا و آهنگین بهره می‌گیرد که بسیار دلنشین است.

در خیلی جاها می‌دیدم که این مجموعه را در ردیف آثار کودک و نوجوانان آورده‌اند. دلیلش هم این بود که داستان‌های شاهنامه را به صورت مصور چاپ کرده‌اند، تصویرسازی کتاب در ایران و اغلب نقاط جهان هم غالباً برای کودکان و نوجوانان صورت می‌گیرد. کتاب من احتیاج به تصویرسازی نداشت. به اعتقاد من کسی که به سراغ کتاب کاخ بلند سخن می‌آید حداقل باید تحصیلاتی در سطح دانشگاهی داشته باشد. چون سعی کرده‌ام کلمات و واژه‌های اصیل فارسی را به کار بگیرم.

شما در هر چاپ از داستان‌های شاهنامه نوعی ویرایش و بازنگری داشته‌اید. این بازنگری بیشتر مربوط به چه مواردی می‌شود؟

در چاپ اول شاید مقداری شبانزدگی در کار وجود داشت به همین خاطر در چاپ‌های بعدی لغات و واژگان مناسب‌تر و بهتری را جایگزین لغات و واژگان قبلی کردیم. ضمن این در بازخوانی‌های مکرر پیشنهادها، تازه و مطالب و موضوعات بهتر و ملموس‌تری به ذهن می‌رسد که در چاپ دوم مورد استفاده قرار گرفت. اختلاف نسخه‌ها هم مزید بر علت شد البته ما اساس کار را بر شاهنامه چاپ مسکو قرار دادیم به همین دلیل اشکالاتی که از نسخه‌های دیگر سرچشمه می‌گرفت، رفع شد. من در چاپ اول بیشتر به مطالب و موضوعات مشترک نسخه‌ها نظر داشتم و به اختلاف نسخه‌ها چندانی توجه نداشتم.

شاهنامه چاپ مسکو هم دارای اشکالات و اغلاط فراوانی هست، به اعتقاد شاهنامه‌پژوهان در حال حاضر بهترین چاپ شاهنامه مربوط به تصحیح جلال خالقی مطلق است که اخیراً در ایران منتشر شده است.

بله. شاهنامه چاپ مسکو هم دارای اشکالات متعددی است اما من سعی کردم در روایت شاهنامه به نثر کمتر این اشکالات را منعکس کنم. اما در مورد تصحیح جلال خالقی مطلق باید عرض کنم، سال ۷۹ که من کارم را روی شاهنامه شروع کردم هنوز تصحیح جلال خالقی مطلق از شاهنامه در ایران چاپ نشده بود و از این مجموعه چند جلدی تنها یکی - دو جلدی که در خارج از کشور منتشر شده بود، به دست ما رسید. البته تصحیح خالقی مطلق از شاهنامه که اخیراً

قدیم، مثلاً بیشتر به تاریخ بلعمی نظر داشتم و سعی کردم نثری جاف‌ناده و سنگین و متین ارائه دهم.

فردوسی مضمون داستان‌های شاهنامه را از چه منابعی برگرفته است؟

فردوسی مضمون شاهنامه را از کتاب‌های دوران قبل از اسلام گرفته بود. از شاهنامه ابومنصوری تاثیر گرفته، همین‌طور از روایات و گفتارهای شفاهی مردم که سینه‌به‌سینه نقل می‌شد، تاثیر گرفته است. همان ز گفتار دهقان که فردوسی نقل می‌کند منظورش همین افراد بودند که این داستان‌ها را در محافل تعریف می‌کردند.

می‌دانید که افراد مختلفی شاهنامه را به نثر روایت کرده‌اند. دلیل این که شما با علم به این موضوع به سراغ شاهنامه رفته‌اید، چه بود؟

از این موضوع اطلاع داشتم که دیگران هم شاهنامه را به نثر بازنویسی کرده‌اند. اما آنچه که سبب شد این فکر در من به وجود بیاید این بود که می‌دیدم در شاهنامه‌ای که دیگران به نثر روایت کرده‌اند چندانی به زبان و کیفیت نثر توجه نکرده‌اند. برخی نثر محاوره‌ای و غیرادبی به کار گرفته‌اند. البته برخی هم تلاش فراوانی داشتند که نثری آبرومندانه عرضه کنند و تا حدودی هم موفق شدند اما من سعی کردم کاری متفاوت با دیگران ارائه دهم تا و از هر نظر تازه باشد.

شما برای کدام دسته از مخاطبان، شاهنامه را به نثر روان و آهنگین روایت کرده‌اید؟

شکل کار من ابتداطوری بود که گویی برای کودکان و نوجوانان چاپ و منتشر شده است. یعنی اشکالی در این کار بود که شاید ناشر توجه نکرد.

روایتی که از شاهنامه به دست دارم، آمیخته‌ای است از نثرهای مختلف و گوناگون قدیم، بیشتر به تاریخ بلعمی نظر داشتم و سعی کردم نثری جا افتاده و متین ارائه دهم

آقای غفوری! روایت شاهنامه به نثر را از چه زمانی شروع کردید؟

از سال ۷۹ داستان‌های شاهنامه را به نثر می‌نوشتم و هر دو داستان را در یک کتاب به دست چاپ می‌سپردم که مجموع این داستان‌ها در شش جلد مصور چاپ شده است. به دنبال استقبال فراوان از این مجموعه چاپ دوم آن را همراه با تجدید نظر و بازنگری چندی بعد منتشر کردم.

چاپ سوم کتاب را پس از ویرایش و حذف و اضافات بنا به پیشنهاد ناشر در پنج مجلد منتشر کردم که تحت عنوان «کاخ بلند سخن» به بازار آمد. این عنوان را از یک بیت شاهنامه گرفته‌ام، آنجا که می‌گوید: برافکندم از نظم کاخی بلند

که از باد و باران نیابد گزند الان هم مشغول بازخوانی کاخ بلند سخن هستم تا اگر اشکال و ایرادی به لحاظ نگارش و ویرایش در آن هست، اصلاح کنم و در چاپ‌های بعدی، متن بهتر و کم‌نقص‌تری به جامعه ارائه دهم. این مجموعه حدود هشت سال است که مرا به خودش مشغول کرده است. در آینده هم تصمیم دارم به سراغ یکی دیگر از آثار بزرگ ادبیات کلاسیک فارسی بروم و آن را به نثر دریاورم و به علاقه‌مندان این گونه آثار عرض کنم.

شما در بازنویسی و بازخوانی آثار منظوم و کلاسیک فارسی، توانایی و استعداد خاصی از خود بروز داده‌اید. آیا این به قریحه شاعری شما برمی‌گردد؟

از دوران تحصیل در دبیرستان و دانشگاه، سرودن شعر را شروع کردم و در این مدت اشعار فراوانی را به صورت پراکنده در نشریات کشور چاپ کرده‌ام. حتی در مقدمه همین کتاب کاخ بلند سخن «برای فردوسی یک مثنوی سروده بودم که چاپ شد. تعدادی از اشعارم را در نشریات آموزش و پرورش اصفهان مثل نشریه آینه فرزنگی چاپ کردم که در قالب غزل و مثنوی و چهارپاره سروده شده‌اند. بخشی از اشعارم را در هفته‌نامه‌های اصفهان چاپ کردم البته هنوز به صرافت چاپ این اشعار در قالب یک کتاب نیفتاده‌ام. چون پیوسته اشعارم را اینجا و آنجا منتشر می‌کردم.

مطالعه شاهنامه را از چه زمانی شروع کردید و چگونه به آن علاقه مند شدید؟

از دوران نوجوانی به شاهنامه علاقه پیدا کردم. به این علت که پدرم عشق و علاقه فراوانی به مطالعه شاهنامه داشت و ما را همیشه به خواندن و شنیدن داستان‌های شاهنامه تشویق و ترغیب می‌کرد. در هر حال پدرم در علاقه‌مندی من به شاهنامه خیلی موثر بود. بعدها در دوران دبیرستان این عشق و علاقه به شاهنامه تداوم پیدا کرد و همه انشاءهایی که در کلاس می‌نوشتم موضوع آنها شاهنامه بود.

چقدر وقت صرف مطالعه شاهنامه کردید تا آن را به نثر آهنگین روایت کنید؟

برای بازنویسی شاهنامه به نثر حدود هشت سال وقت صرف کردم. برای این کار نسخه‌های مختلف شاهنامه را با هم مطابقت دادم. چاپ مسکو را اساس کار قرار دادم و تصحیح جلال خالقی مطلق از شاهنامه را هم از نظر دور نداشتم و سعی کردم روایت من تلفیقی از نسخه‌های مختلف شاهنامه باشد.

روایتی که از شاهنامه به دست دارم به لحاظ زبان و نثر، آمیخته‌ای است از نثرهای مختلف و گوناگون

روایت اول شخصی

جامعه‌شناسی هنر

دکتر علی رامین؛ مدرس زیبایی‌شناسی

مبانی جامعه‌شناسی هنر عنوان پژوهش اخیر من در حوزه جامعه‌شناسی هنر است که از سوی نشر نی چاپ و انتشار خواهد یافت و به نوعی جامع‌ترین پژوهش من در این حوزه است. در این کتاب با استفاده از بیش از بیست منبع و اثر برجسته سعی داشته‌ام تا مجموعه‌ای برای مخاطب و دانشجوی فارسی زبان تهیه کنم که او را از مراجعه مستقیم به متون اصلی بی‌نیاز می‌کند. این کتاب دو رویکرد نظری و عملی به جامعه‌شناسی هنر دارد. در بخش نظری که عنوان نظریه‌ها و رهیافت‌ها را بر خود دارد، نظریه‌ها و آرای جامعه‌شناسانی از جمله ماکس وبر، امیل دورکیم، ورا زولبرگ، جانت ولف، هاوزر، لوکاج و ... که بر جامعه‌شناسی هنر تمرکز داشته‌اند، بازخوانی و مسیر تاریخی - موضوعی این حوزه میان رشته‌ای تحلیل شده است. در این بخش زمینه‌های پیدایش جامعه‌شناسی هنر واکاوی می‌شود.

اما در بخش دوم بحث ما وارد حوزه عملی شده است. مهم‌ترین منبع برای تدوین و نگارش این بخش، کتاب مهم "جامعه‌های هنری" نوشته هوارد بکر بود. در این بخش با استناد بر آن کتاب، مسائلی نظیر توزیع و بازاریابی هنری، مطالعه در باب جوامع هنری و ... بررسی و واکنش‌های مخاطبان در سطوح مختلف اقتصادی، اجتماعی و ... به آثار هنری تحلیل شده است.

علاوه بر اثر حاضر چندی است که مشغول برگردان کتاب "هنر و نظریه اجتماعی" استین هرینگتون جامعه‌شناس برجسته انگلیسی هستم که در اثر خود، مرور دقیق و در عین حال جالبی از تاریخ جامعه‌شناسی هنر ارائه داده، در عین حال مفاهیم مهم این حوزه نظیر تاریخ هنر و پست مدرنیسم، ایدئولوژی و هنر و ... را از خلال آراء و آثار متفکرانی چون پیربورديو، آدورنو و مکاتبی نظیر مکتب فرانکفورت و ... بازخوانی می‌کنیم.

کتاب بعدی من عنوان "رسانه‌ها و مطالعات فرهنگی" را بر جلد دارد و اثری است از میناکشی دورهم؛ جامعه‌شناس آمریکایی. دورهم در این کتاب مفصل با طرح مباحث فرهنگی به واکاوی مسائل نظری مطالعات فرهنگی و رسانه‌ای می‌پردازد.

یک رمان واقع‌گرایانه

فریده کلبو؛ داستان‌نویس

پس از انتشار آخرین کارم با عنوان "آوای مقدس" و "دختر خیاط" که روایتی از زندگی شیخ رجبعلی خیاط به دست می‌داد، چندی پیش ویرایش دوم جدیدترین رمانم را که عنوان "وهم بسبز؛ وهم نارنجی" را بر جلد خواهد داشت تحویل انتشارات کتابسرا داده‌ام.

در این رمان - که به نوعی شبیه رمان "تو غریب است" سعی کرده‌ام برای گریز از ادبیات وارداتی، در بستر رئالیسم خاص فرهنگ و ادبیات ایران حرکت کنم که فرم‌های جدیدی می‌توان در آن به کار بست.

طبعاً در این مجال نه می‌توان و نه باید موضوع و محوریت رمان را افشا کرد، اما به هر حال می‌توانم بگویم که در اثر حاضر که پرسوناژهای مختلف و متفاوتی نیز دارد فرم جدیدی به کار بسته‌ام که تصور می‌کنم برای جامعه کتابخوان ایرانی جالب توجه باشد. چرا که به جای استفاده از سبک‌های ادبی وارداتی نظیر رئالیسم جادویی، پست مدرنیسم و ... - که با فرهنگ این جغرافیا

هیچ‌گونه نسبتی ندارند - فرم‌های جدیدی در واقع گرای فرهنگ ایرانی تجربه کنم.

در حوزه متن پژوهی نیز قصد دارم پس از یک سفر کوتاه، روی یکی از متون کهن ادبی - به احتمال قوی داستان ویس و رامین

فخرالدین اسعد گرگانی - تمرکز و آن را به قالب یک رمان درآورم. تا چه پیش آید...

راه‌های افزایش هوش

منصوره نیکوگفتار؛ مترجم

نشر دانژه در آینده‌ای نه‌چندان دور برگردان مرا از کتاب "۲۰۰ راه برای افزایش هوش هیجانی پسران" نوشته ویل گلنون روان‌شناس برجسته آمریکایی روانه بازار خواهد کرد.

گلنون در این کتاب با رویکردی کاربردی و در قالب مونولوگ، راه‌های افزایش هوش هیجانی را تحلیل کرده و به سیاق جالب و جذابی در بخش‌های مختلف براساس تجربیات شخصی خود راهکارهایی به مخاطب عرضه می‌کند که در نوع خود کم‌نظیر هستند.

علاوه بر این هم اکنون کتابی شبیه به اثر قبلی در دست ترجمه دارم که رویکردش محدود به دختران است. این کتاب با عنوان "۲۰۰ راه برای افزایش عزت نفس در دختران" اثری از ویل گلنون دیگر روان‌شناس معاصر آمریکایی در بیان انگیزش‌های افزایش عزت نفس در دختران است.

او در این کتاب با معرفی ساده و در عین حال علمی عزت نفس و تاثیر آن در زندگی انسان، مولفه‌های افزایش و کاهش این رفتار در دختران را مورد بررسی قرار داده و راهکارهایی برای افزایش عزت نفس در دختران به مخاطب عرضه می‌کند. کار ترجمه این کتاب از نیمه گذشته و قرار است از سوی نشر دانژه منتشر شود.

یک مجموعه مقاله نیز به فارسی برگردانده‌ام که با رویکردی جدید به بحث خانواده می‌پردازد و از حیث انضمامی، با رویکردی آسیب‌شناسانه این نهاد اثرگذار را مورد بررسی روان‌شناختی قرار می‌دهد.

کتاب حاضر با عنوان "آسیب‌شناسی روانی و خانواده" دربرگیرنده مقالاتی از روان‌شناسان و متخصصان روان‌شناسی اجتماعی در آسیب‌شناسی روانی خانواده است.

شعر معاصر زیر ذره‌بین

کامیار عابدی؛ منتقد ادبی

نشر ثالث به زودی کتاب "برگ‌هایی از تاریخ بی‌قراری ما" را که دربرگیرنده چهل گفتار من در شناخت و تحلیل شعر و ادب معاصر است، روانه بازار خواهد کرد. کتاب حاضر در دو بخش کلی سامان یافته است. در بخش نخست که ۲۵ مقاله را در خود گردآورده، به شعر و شاعران معاصر می‌پردازم و در بخش دوم که شامل ۱۵ مقاله دیگر است، تاریخ ادبی و فرهنگی معاصر ایران مورد بازخوانی و تحلیل قرار می‌گیرد. کتاب، حجمی بالغ بر چهارصد صفحه خواهد داشت.

علاوه بر این در حال حاضر مشغول غلط‌گیری یکی از کتاب‌های "مجموعه چهره‌های شعر معاصر" هستم که توسط نشر ثالث منتشر می‌شود.

در این پژوهش، سعی شده تا زندگی و سیر تحول و تطور ادبی رعدی آذرخشی، آرای ادبی او و ... در حجمی قریب به سیصد صفحه با عنوان "شاعری از دیار آذربایجان" مورد بازخوانی و تحلیل قرار گیرد.

دو رساله درباره سهراب سپهری نیز عنوان اثر بعدی من درباره زوایای ناشناخته شعر و زندگی سهراب سپهری است. این کتاب چنان که از عنوان آن برمی‌آید، دربرگیرنده دو مقاله درباره شعر و زندگی این شاعر معاصر است. در رساله نخست که بر مبنای اسناد و مدارک منتشر نشده از زندگی و شعر سهراب نگاشته شده، تاثیر عمیق سفر یک ساله او به ژاپن در سال ۱۳۳۹ و تحول این شاعر پس از آن مورد تاکید قرار گرفته است چرا که اساساً به باور من سهراب پس از آن سفر و تاثیری که از این سفر گرفته بود، به یکی از پنج ستاره درخشان شعر معاصر تبدیل شد.

اما مقاله دوم با عنوان "سهراب سپهری و ک. تینا" در اصل تدوین یادداشت‌های منتشر نشده یکی از دوستان سپهری به نام کاظم تینا تهرانی - که به لحاظ عوالم فکری به سهراب نزدیک بود - بر اتاق آبی است. در بخش دوم این کتاب ضمن تدوین و سامان دادن

حاشیه‌های کاظم تیناتهرانی، آثار او را تحلیل و بررسی کرده‌ام. البته باید عنوان کنم که تهرانی قبل از مرگ، این یادداشت‌ها را به بیژن جلالی سپرده بود و بعدها جلالی آن را برای انتشار به من سپرد.

کتاب حاضر به صورت مشترک توسط انتشارات بازتاب نگار و نشر کتاب نادر منتشر خواهد شد.

جز این چند کتاب، ویرایش جدیدی از کتاب "به یاد میهن؛ زندگی و شعر ملک الشعرای بهار" (از مجموعه چهره‌های معاصر) به دست داده‌ام که افزوده‌هایی نیز درباره سبک شناسی بهار، نامه‌ها و شیوه‌های شاعری او دارد.

پیوند فقه و سیاست

دکتر داود فیرحی؛ دین‌پژوه

آخرین کتابی که از من توسط انتشارات مفید قم منتشر شد تاریخ تحول دولت در اسلام نام داشت که در ادامه کتاب‌های قدرت، دانش و مشروعیت در اسلام و نظام سیاسی و دولت در اسلام نوشته شده بود. من در این کتاب بحث تاثیر تحولات سیاسی را در دو حوزه قدرت و دانش مورد بحث قرار داده‌ام. این کتاب از یک نظریه کلی تبعیت می‌کند، به این معنی که در اثر حاضر توضیح داده‌ام که اساساً تحولات تاریخی دولت در جهان اسلام از چارچوب نظری خاصی پیروی کرده است و برای تبیین این موضوع سعی کرده‌ام ریشه‌های مفاهیم سیاسی در جهان اسلام و پیوند آنها را با سلطنت‌های شکل گرفته در تاریخ اسلام بررسی کنم.

علاوه بر این سرپرستی گردآوری و تدوین کتاب "روش شناسی اندیشه سیاسی در اسلام" را که از سوی پژوهشگاه دفتر تبلیغات اسلامی منتشر خواهد شد برعهده داشته‌ام. این کتاب دربرگیرنده ۱۱ مقاله از پژوهشگران و استادان علوم سیاسی است که تنها دو مقاله آن را من نوشته‌ام.

موضوع محوری این کتاب چنان که از عنوان آن برمی‌آید روش شناسی اندیشه سیاسی اسلام است با این توضیح که رویکرد اصلی این پژوهش معطوف به دوره میانه است.

"فقه سیاسی" عنوان کتاب دیگری است که کار نگارش آن به نیمه راه رسیده است.

این کتاب حاصل تحقیقاتی است که در حوزه فقه تطبیقی در میان اهل تسنن و اهل تشیع انجام داده‌ام. در این کتاب رابطه فقه و سیاست در ایران معاصر بررسی می‌شود و در قسمت تئوریک آن به آرای متفکران کلاسیک از شیخ انصاری تا امروز پرداخته شده است.

چالش با زمان

فریده رازی؛ داستان‌نویس و فهرست نگار

پس از انتشار کتاب "آخرم با عنوان زیر پلک‌های بسته" که چندی پیش از سوی نشر مرکز روانه بازار شد، هم‌اکنون مشغول نوشتن رمانی هستم که هنوز نامی بر آن نگذاشته‌ام. در این اثر، چالش‌های انسان معاصر با تغییرات زمان و دغدغه‌های مبتلا به این چالش را روایت کرده‌ام و به نوعی می‌توان گفت که این کتاب رویکردی به مانند آثار قبلی من دارد و دربرگیرنده دغدغه‌های شخصی، تاریخ، فلسفه و ... است. علاوه بر این برگردانی نیز از نمایشنامه "آمادئوس" اثر پیتر شفر دارم که هنوز با ناشر خاصی درباره آن مذاکره نکرده‌ام. این نمایشنامه که به نوعی مهم‌ترین اثر شفر به شمار می‌آید، روایتی است از زندگی و لنگانگ آمادئوس موتسارت موسیقیدان برجسته اتریشی.

در حوزه فهرست‌نویسی و کتابشناسی نیز یک کار نیمه تمام دارم که در ابتدا قرار بود با حمایت فرهنگستان زبان و ادب فارسی تهیه، تدوین و منتشر شود اما بنا به دلایلی نیمه تمام ماند و به پایان نرسید. کتابشناسی داستان‌های معاصر از ابتدای قرن حاضر (۱۳۰۰ هجری) تا انقلاب اسلامی، عنوان و حوزه کاری این پژوهش است.

کامیار عابدی

فریده کلبو